

1-8 m. no: 4-6, 3- 19616
bor.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

Csontos Sándor: Magyar Holnapok
Dr. Kevács János: A tanító a tanteremben
Benedek János: A gyermek rossz tulajdon-
ságai és a szülői ház

Egyesületi élet.

Levente élet.

Könyvszámle.

Hírek. Nyugtázások.

RÉNTI DEZSŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXVII. ÉVF. 1. SZ.

1944. JANUÁR NŐ.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos
Jász - Nagykun - Szolnokvármegyei Ált.
Tanítóegyesület.

Évi előfizetés 6 pengő

Felolvasó szerkesztő:
CSONTOS SÁNDOR
Kiadásért felel:
CSIKY ERNŐ

Megjelenik havonként.

Előfizetési díjak és reklámdíjak
Csiky Ernő egyes. postafiókoshoz,
a lap szellemi részének vonatkozású
köztemények a szerkesztőség
olméra Szolnok, Csontháza-u. 46
küldendők.

Kéziratokat nem adjunk vissza.

Magyar Holnapok.

Karácsony táján szétnézett az Isten a világban. Azt nézte vajjon hol szállhatna újra földre a Világ Megváltója: hol születhetne újra az isteni Gyermekek.

És ahogy elnézett a világ felett, egyik helyen füstölgő romokat, másik helyen üszkös pusztaságokat, harmadik helyen tűzokádó ágyukat, sístergő lángszórókat; ismét más helyen föld alá búvó és az ott felhalmozott aranyborjú fölé védőkarjukat terjesztő torzvigyorgó embereket látott.

Aztán látott éhező, menekülő karavánokat, akiknek arcára borzalmat vetített a felgyújtott falvak lángoló fénye...

De aztán megenyhült az Ur tekintete és simogatólag megállt Magyarország fölött...

És Karácsony szent éjjelén Magyarországon született meg békességben a kicsi Jézus, hogy elhozza a világnak a Szeretetet, a Megbocsátást és Hitet a csüggedőknek.

Ez volt a Tegnap...

És Ma Újév napján, az Idők határmegyéjén újra riadtan állunk, milyen lesz a Holnap?

Felelet; Amilyen né mi magunk építjük! Sorsunk a kezünkben van! Vigyázzunk! Egy rossz lépésen elcsúszhatunk és mindent elveszthetünk; de mindent meg is nyerhetünk.

Tölünk függ, hogy milyenek lesznek a magyar holnapok.

Ne tétovázzunk! Ne riadozzunk! Tartsunk ki tovább és örhetyeinken. Egy közös érdek lebegjen szemünk előtt: az egyetemes magyar érdek. Ebben benne van minden. Isien és a Haza. Amíg a magyarság kitart Isten mellett, nincs mitől félnie. Amíg egy sziklatömb a nemzet, addig semmi erő nem zúzhatja szét, de ha éket verünk a sziklába, könnyen szét hasad.

Ma az a jobb magyar aki többet tesz hazájáért. Gondoljunk arra, tetteinket számon kérjük majd az utódaink.

Szorosan fogjuk meg egymás kezét. Itt az utolsó óra, hogy belásuk; nem egymás ellen, de egymásért kell dolgoznunk!

És ha így teszünk: szépek, napsugarasak lesznek a magyar holnapok.

Csontos Sándor.

A tanító a tanteremben.

Allíts fényforrást egy sötét szobába és figyelj meg azok hatásait eredményét. Hogyan világítja meg a falakat, a szobában levő tárgyakat és a zeg-zugokat? Ha egy olajmécseszt állítasz be, csak félhomály fog derengeni, a falak alig fehérlelenek, a tárgyaknak pedig csak a körvonalai látszanak. Ha pedig petróleumlámpát állítasz a mécs helyére, már nagyobb lesz a fény, a falak elég jólfognak látszani s a tárgyak is tisztábban mutatkoznak. De még mindig vannak zugok és hátterek, a melyek homályban maradnak.

És most állíts be abba a szobába 100-as, vagy 200-as égő vilanykörte, egyszerre napfényvel egyenlő világosság árasztja el a szobát úgy, hogy annak minden zuga tisztán látható.

Hasonló jelenség a tanító a tanteremben! Van, a ki olajmécs fényével világít ott; van, a kinek jelehléte a lámpa fényéhez hasonló devannak, hála Istennek. ragyogó fényű tanítószellemek, kiknek hatása a napfény erejével vetekszik: világít, melegít, termékenyít. Munkája nyomán dus lombok hajtanak, virágok nyílnak és az élet teljessége jelenik meg, a maga varázslatos szépségében.

Igen, te is fényforrás vagy, kedves tanító barátom! Az lettél abban a pillanatban, a mikor tanítói hivatást vállaltál. Mert arra vállalkoztál, hogy apró embereknek még megvilágítandó és fényre a tudás fényére érzékeny lelkét megvilágítsd, megtermékenyítsd.

De, hogy ezt megtehesd, első sorban neked kell ragyogó fényforrásnak lenned, fényesen kell ragyogni lelkednek a tudás, a hit, a hazaszeretet és a jellem tiszta fényétől. Tőled függ, hogy mivel világítasz. Olajmécs-é az, a mi benned homályosan dereng, vagy petróleum lámpa szelid fénye, avagy ragyogó reflektorfény! Istenem, miért is mennél a tanterembe, ha csak olajméccsel akarsz, vagy tudsz vilgítani? Hiszen akkor sötét marad ott minden, sötét marad a világosságot váró gyermekserég lelke.

Az olajmécsnél jobb a lámpafény, de ma már ez is elenyésző a ragyogó villamosság századában. Neked ma már messze világító reflektorokkal kell versenyt tartanod. Ha csak olajmécsed van, akkor ne is menj be a tanterembe, mert ott neked a jövőt, ragyogó fényvel és sugárzó meleg szíveddel kell munkálnod. Az olajmécs pislákoló fénye mellett hallgatóid csak botorkálni, sőt botladozni fognak az élet utjain. Csak akkor menj a tanterembe, ha tudásod, hited, becsületed lámpája messze fénylik és minden homályos zugot megvilágít a gyermeki lélekben.

FÉRFI-
SZÖVETET,
SELYMET

A **BRÜLL**

SZOLNOK
Takarékosság
Baross-utca 1

DIVATÜZLETÉBŐL

Égjen, lángoljon a lelked mint messze világító fáklya, mely a beláthatatlan messzeségbe is utat mutatni képes a fényt és iránnyt kereső lelkek számára.

Én láttam ilyen reflektorokat a tanterembe, hála Istennek, nem egyet. Ragyogó szellemű, fényes fáklyát vivő tanítókat láttam. Szívük és lelkük ragyogását visszasugározták a gyermeki arcok valamennyire, a tudás és a hit fényét árasztva szerteszét.

Ez az igazi világosság! Ez legyen hivatásod legelső célja, programja, kedves tanító barátom!

Ha férfi vagy légy igazi férfi, hogy igazi férfiakat tudjál nevelni. Ha pedig nő vagy, a női erények legszebbjeivel vértessz fel magadat, hogy az erények drága égi gyöngyeit adhasd át nemed ifjúságának örök utóvalóul. Légy ember-és gyermekszerető, hogy minél több szeretetet adhass lelkedből a fogékony gyermeki léleknek. Légy mintapolgár, hogy meg tudj mutatni a tiszta polgári erények utjait. Tudj eleget a tudományokból, tudjál minél többet, hogy adhasd belőle bőven. Szeresd hivatásodat és ésjél annak szent tüzetől, hogy örök emléket állíthass magadnak az emberi szivekben és hogy méltó helyed legyen majdan Isten ítélő sábján előtt.

Légy magyar mindennekefelett! Izzó lelkű, rajongó magyar. Ez a legszebb erény: magyarnak lenni. Ezt a magasztos érzést sugározd át egész lelkeddel az ifjúság lelkébe. És tedd olyan izzó magyarrá a gyermeki lelkeket, amilyen izzó magyarnak neked lenned kell. Mert a földnek ebben a sarkában, ez ősök vérével megszentelt helyen csak ilyen lelkekkel állhatja meg helyét Szent István birodalma.

Dr. Kovács János.

A gyermek rossz tulajdonságai és a szülői háza.

Írta: Benedek János

Egy pár gondolatot hoztam ide önök elé, hogy tegyék magukévé, a míg előadásom olvassák. A gyermek lelkének néhány tulajdonságára gondolok csupán, olyan tulajdonságokra, melyeknek gyökerei olyan mélységekbe nyulnak le, hová csak ritkán és gyéren szűrődik be fény: a rossz tulajdonságokra.

Tévednek, akik azt hiszik, hogy a most folyó világháború, vagy a mult világháború együtt—vagy utóregései ezek a rossz tulajdonságok. És tévednek azok is, akik a társadalom betegségéből igyekeznek megmagyarázni ezeknek az orrnélküli kisérteteknek az uralmát. De há! honnét jöttek ezek az átkozott tulajdonságok melyek megötrik gyermekünket és rossz cselekedetekre ösztönzik. Ó kedves Olvasóim! Tekintsünk magunkba, szálljunk vissza gyermekkorunk tiszta, hamis tanításoktól meg nem rontott világába és sorba megtaláljuk a különös kisértetek nyomait. Sokat felejtettünk k. Olvasóim de amint a gondolatokat szűrölszük

hómályosan feldereng bennünk a mult idők ködös érzése.

Idegen hangok visitották tul hangunkat, esodákat láttunk, amit nem ismertünk; mind megannyi ködös vendég korábbi életünköl. És itt van a rugója, minden titoknak. Az összes gyermeki jó és rossz tulajdonságok a mi átkozott örökségünk a dolgok iszapos forongóláva korszakából; amikor a világ megszületett. Ugyanugy hozza magával a gyermek a hajlamot minden rosszra; mint pld. a gyilkolásra, kegyetlenségre önzésre, az utóbbi kísérő érzéseire: az engedetlenségre, irigységre, lopásra hazugságra. Ezeket a hajlamokat az ember az élet kezdetein az öserdők homályában a létért való küzdelemben szerezte meg. Későbbben az ujonnan szerzett impressiók eltakarják a felderengő korábbi benyomásokat, lekerülnek tudat alá és csak érzések alakjában élnek ott. De ott vannak, csak alkalom, körülmények kellene hozzá, hogy felszínre kerüljenek.

A nevelés teljes hiánya vagy részleges volta következtében is előtérben léphetnek a gyermek magával hozott rossz tulajdonságai.

Az eddig elmondottakból következtethetünk, hogy az igazi gyermeknevelés nem könnyű feladat: Nehéz megtalálni a célhoz közvetlenül vezető utat. Van azonban egy dolog, amely szülőknek, nevelőknek helyes megfontolásokat jó tanácsokat adhat, ez a gyermek lelkének a legmélyebb ismerete. Ennélkül nevelésünk csak ösztönszerű véletlenül alapuló. Akkor tehát amikor a gyermekekre hatni akarunk, szem előtt kell tartani a multját és jövőjét. Tehát nemcsak a gyermek jellemének ismerete, hanem az egész fejlődésének a látása adja meg a helyes irányításban a tárgyilagos biztosságot. A gyermek fejlődés-tana nélkül a nevelésünk hasonlatos egy hajóhoz, mely iránytű nélkül rohan az éjszakában. A gyermekfejlődés-tan nemcsak a célt mutatja meg amely felé haladni kell, de mutatja azt is ahol éppen vagyunk s módot ad hogyan orvosolhatjuk az esetleges bajokat.

Nézzünk egy pár példát. A legmélyebb rugója a kis gyermek cselekedetének az önzés. Ez elég korán kezd szembetűnően mutatkozni. Ilyenkor a gyermek nem ismer más érdeket s tulajdont, csak a magáét. A maga játékához nem engedi az idősebb testvérét, vagy társát hozzányulni, még akkor sem, ha társa őt meg akarja valamire tanítani. Egyáltalán minden játék, amely kezeügyébe esik, az övé, sőt társától egyszerűen el is veszi. Minden cukorhoz neki feltétlen joga van. Ezt a magában véve is kellemetlen tulajdonságot még elviselhetlenebbé teszi,

5
hogy ezzel az önző érzéssel együtt szokott fellépni a gyermekeknek ösztönös erejű féktelen akarata, aminek következtében az önzés kísérői: az indulatosság, makacsság. Pld. a két éves gyermek már vágyik hasonlókorú társához, de mihelyt összekerül vele, össze is verkednek rendszeren a játékon. Mint kísérő jelenségek szoktak fellépni az engedetlenség, irigység, kegyetlenség, minek következtében a szülőknek az ilyen gyermekkel sok bajuk van. Természetesen az önző érzésnek és makacs akaratnak számos fokozata van már ezen kicsi korban is a szelidségtől a vadságig, de bizonyos mértékben mindég előfordul s a szülőknek sok gondot okoz az ilyen gyermekkel való bánásmód. A szülőknek a gyermek viselkedését nyugodtan kell megítélni s helytelen az önzést erkölcsi hibának tartani. Az önzés a gyermekkorban nem bűn, hanem fejlődéstani tünet, melyre minden fejlődő élőlénynek szüksége van. A saját élet erejét, akaratát teszi próbára, sőt mivel az önzés a gyermeket minduntalan összeütközébe hozza a felnőttekkel és a kicsinyekkel az önzés az eredete és csirája az erkölcsi érzelmeknek.

Az önzésnek nagy haszna még az is, hogy egyik fejlődéstani következménye az önértet. Az önértet fellépését a gyermek életében örömmel kell fogadni, mert ez már erkölcsi érzés is, ebben már van valami a többi társakkal való összemérésből. Önértet nélkül önbizalom nincs. Az önértet érzése nevelési szempontból nagyon fontos. Sokszor pedig az önértet alkalmatlan érzés a szülő és nevelő szemében, a gyermek érzékenyebbé válik s hajlandóvá az engedetlenségre sőt az ellenszegülésre és bosszúra is. Az okos szülő és nevelő az önértetes gyermekkel azt teheti, amit akar a buzgalmat a tetterőt, a jóságot a becsületességet, az igazságérzetet, a kötelelességtudást s egyebet az önértetre, való hatással válthatjuk ki s tarthatjuk ébren a gyermekben.

A gyermeknél gyakran mutatkozó hiba a hazugság, amivel együtt jár az árulkodás. A gyermek legtöbbször védekezésből hazudik s árulkodik. Különösen kisebb gyermekeknél az iskolában annyira elharapódzhat, hogy világosan látni, miszerint ösztönszerűen hazudnak és árulkodnak. Legtöbb szülő észre sem veszi, hogy a hazudozást gyermeke előtt ő teszi megszokottá. Hogy ez így is van látni fogjuk a következő példából. A mama szorgalmi időben a mezőre küldi iskolás kis leányát, másnap pedig azzal küldi iskolába, hogy betegséggel igazolja mulasztását. A leány így is tett. Sőt hogy anyját e téren meggyőzze eljárásának sikeres volta felől tovább is ment. Ugyanis egy napon nem tudott az iskolában felelni s ezért a tanító addig tartotta az iskolában, amíg a leckéjét meg nem ta-

Böröndöt, bördisműarut, gyermekkocsit, fényképezőgépet, gramofont, játékarut és illatszert nagy választékban, olcsó áron vásárolhat Szolnokon a

Vidor Üzlethazban

Telefon 301.

„Takarékosság” tagja.

☐ Hungária Rum és Likörgyár ☐

Hungária Mintapince

SZOLNOK

Telefonszám: 53.

sürgönyeim: Hungárium

6
nulta. Haza érkezésekor azt kérdezte az anyja tőle „Hol voltál?” Felelet „Most jöttem az iskolából” Azaz azt akarta mondani, hogy eddig tartott a tanítás: Bár a mama tudta, hogy ez igaz, mégis elfogadta a választ. Ime: Lecke ama megállapításának igazsága, hogy „a hazugság kényelmes és olcsó fedezéket nyújt minden rossz tettel szemben”. (Folyt. köv.)

LEVENTE ÉLET

Leventeleányvezetői tanfolyam

A Leventeleány Központ a debreceni tankerület iskolái és csapatvezetői részére Debrecenben az egyetemi leányotthonban 1944. január 2-től 11-ig bezárólag leventeleány-vezetői tanfolyamot rendez. Érdeklődni és jelentkezni Gál Mária kerületi leventeleány vezetőnél lehet a bereceni tanker. kir. főigazgatói hivatalban.

A leventefjak ajándéka a „legelső magyar leventének”

Karácsony ünnepe alkalmából a magyar levente és leventeleány-ifjúság küldöttsége megjelent a királyi várban. Magyarország Kormányzója és hitvese, valamint Horthy Istvánné és Istvánka fiacskája fogadták a leventéket, akik két betlehemes játékot mutattak be.

A betlehemes játék után a leventék átadták Horthy Istvánkának karácsonyi ajándékaikat. A leventék és leventeleányok egy-egy remekbifaragott, kivilágított betlehemet, a székesfehérvári gyorsleventék pedig egy magukkészítette kis gyermekkerékpárt, hozzávaló öltözéket és fölszerelést ajánlottak föl „a legelső magyar leventének”, a Kormányzó Ur unokájának.

EGYESÜLETI ÉLET

A J. N. K. Szolnok vármegyei Általános Tanítóegyesület Közgyűlése

A Jász-Nagykun-Szolnok vmegyei Általános Tanítóegyesület az Állami Tanítók Országos Egyesületének J. Nk-Szolnok megyei körével kapcsolatosan 1943. december hó 18-án délelőtt tartotta meg LX. évi rendes közgyűlését a vármegyeháza nagytermében.

A közgyűlés népes volt, magas színvonalú és szelleme megfelelt a mai időknek.

A vármegyéből összegyűlt tanítóság 8 órakor Istentiszteleteken vett részt.

A közgyűlés 9 óra 30 perckor kezdődött és azon megjelent a vmegye főispánja: vitéz báró dr. Urbán Gáspár, Kiss József tanker. kir. főigazgató képviselőjében Andor János leánygimn. igazgató, dr. Szabó Ferenc polgármester, dr. Jakab László kir. tanfelügyelő, Dr. Kovács János nyug. tan. ü. tanácsos, Drozdy Gyula m. kir. tanácsos, Galla Endre áll. tanítók országos egyes. elnöke, P. Szabó Polikárp plébános, dr. Csömöz Gáspár plébános, Soós József vm-i népn. titkár, Gárdos Béla tan. ü. fogalmazó, Ferenczy Kálmán áll. tanító egyesületi elnök, Tóth József állami köri elnök és több száz tanító és tanítónő.

A „Himnusz” eléneklése után Ferenczy Kálmán lelkes hangú elnöki megnyitójában tanúságot tett arról, hogy a magyar tanítóság, most is őrhelyén áll és teljesíti magyar kötelességét. Hódolattal emlékezett meg a magyarság nagy Vezérééről vitéz nagybányai Horthy Miklós Kormányzó

7
Urról, akit a közgyűlés közönsége helyéről felállva, percekig lelkesen ünnepelt.

Majd rámutatott arra, hogy az ifjúságot és felnőtteket egyaránt hazafias és vallás erkölcsös életre kell nevelni, mert ez a béke alapja. És ebben a tanítónak jó példával kell előjárnia.

Végül szeretettel üdvözölte a tanítóság körében megjelent magasvendéget, biztosítva őket a megye tanítóságának őszinte ragaszkodásáról és hálás szeretetéről.

A tetszéssel fogadott megnyitó után, dr. Jakab László vez. kir. tanfelügyelő kiemeli, hogy a Főispán ur Őt személyében mindig megkülönböztetett bizalommal tüntette ki; és ő érezte hogy az rajta keresztül az egész tanítótestületnek szól. — Kifejezi, hogy a megye tanítósága fenntartás nélkül követi báró Urbán Gáspár főispánt a becsületes magyar munka útján. — Majd bejelenti, hogy bizony tudja, hogy a megyei tanítóság egy személlyel több lett a mai napon, mert főispán urunkat a megye tanítósága, a nagy tanítótestület primus inter paros tagjának érzi.

A közgyűlés lelkesen ünnepelte a Főispánt.

Tóth József, Bottyánszky mezőturi ev. lelkész isk. széki elnök levelét olvassa fel, amiben az betegségével kimentti magát, amiért a közgyűlésen nem jelenhetett meg.

Andor János gimn. ig., Kiss József tanker. kir. főigazgató Ur nevében — aki betegsége miatt nem jöhetett el, — üdvözli a közgyűlést.

Csomor Irén jegyző — a betegsége miatt akadályoztt dr. Mészáros Gyula titkári jelentését olvasta fel. A tartalmas jelentés foglalkozott az egyesület munkájával, majd a tanítóhiány okait boncolgatva rámutatott arra, hogy a tanítóhiánynak főként két oka van: erkölcsi és anyagi.

Ezek orvoslására gyors segítségre volna szükség, nehogy késő legyen

Rámutat arra, hogy a szellemi összekötő kapcsot a megye tanítósága között a „J. N. K. Sz. vm-i Népművelés” képezi. Kéri tanítóságot, hogy arra mindenki fizessen elő. Végül a nagyobb tanítói összefogást sürgetve kéri a tanítóságot, hogy minden rossz kísértésnek ellenállva, — álljon ki szilárdan őrhelyén.

A helyesléssel tudomásul vett titkári jelentés után Drozdy Gyula m. kir. kormánytanácsos, a Néptanítók Lapja főszerkesztője tartott lebilincselően érdekes és időszerű előadást a „Jövő nevelés feladatai” címmel.

A mai időkben minden nemzet életében új nevelési rendszerek vannak kialakulóban, — mondotta többek között Drozdy Gyula, és ahol régebben a vallással nem is törődtek, most ott is felvettek programjukba a vallásos nevelést. A magyar tanítóságnak, nem kell új nevelési rendszert felállítani, mert azt már felállította Jézus Krisztus.

A népi és faji gondolatnak más alapot kell adni. At kell értékelni, és összegyűjteni az összes magyar értékeket (ne csak a paraszti és erőre gondoljunk) és ezek alapján kiépíteni az új magyar embertípust. A gyakorlati képességek tanítását is vegyük át-értékelés alá. A szellemi élet te-

rén is a gyakorlatiasságra kell nevelni a magyar gyermeket.

A közösségi szellem maradéktalan kialakítását tartjuk a jövő nevelés feladatának.

Írtsuk ki az önzést, a kapzsiságot. Minden tantárgy tanításánál eszméltessük a gyermekeket: mit tettél ma szomszédodért, testvéredért, városodért, hazádért... stb.

Tanulmányozzuk környezetünket, környékünket, a gyermeket a népet és mindig ahhoz szabjuk, alkalmazzuk tanítási rendszerünket és tanítási anyagunkat. — Ez az igazi életre nevelés.

A mélyhatású előadás után lelkesen ünnepelték az egybegyűltek Drozdy Gyulát, a kiváló magyar pedagógust.

Galla Enere országos elnök a tanítói összetartás fontosságára hívta fel a figyelmet. Ne legyen a magyar tanítószág között ellentét, mert csak akkor tudják a nemzet igazi érdekeit szolgálni, — úgymond — ha megértik egymást.

Beszélt azután Galla Endre a tanítószág kívánságairól is. Tisztában van mondotta a tanítószág kívánságaival, de hogy ezek megvalósulásának ahhoz a tanítószágnek egy emberként kell a Vezetőség mögött állnia. Személyes meggyőződése alapján kijelenti, hogy most olyan Kultuszminiszterünk van aki megérti a tanítószág kívánságait (lelkes éljenzés.) és hogy pillanatnyilag többet nem tehet az nem rajta mulik. Most a hosszú helyettesi idővel rendelkezők 3-évnél hosszabb helyettesi idejét besorolták fizetési osztályba. Részbeni megoldás, de mégis eredmény.

A tanítószág további kívánságairól szólva szükséges lenne, hogy a kezdő tanító legalább a X. fiz. o. ba neveztessék ki. A VII. fiz. o. automatikus legyen és a kiváló tanerők jussanak be a VI. fiz. o. ba.

Kívánságunk, hogy a tanító önálló hatáskörrel járási iskola felügyelő lehessen, de a tanfelügyelői és főigazgatói karba is bejuthasson. Hiszen a magyar tanítói rend már minisztereket és miniszterelnököket is adott az országnak.

Ha a magyar tanítószág összetart és egyet akar, akkor hiszi, hogy mindez meg is valósulhat.

A tetszéssel fogadott beszéd után dr. báró Urbán Gáspár főispán emelkedett szólásra.

Jólesett hallani asziből jövő jókívánságokat olyanoktól, akik közel állnak szívéhez, kezdte beszédét a főispán, — mert magamat is a nevelő-tanítótestület tagjának érzem. —

Majd a továbbiakban rámutatott arra, hogy a falu boldogulására a pap és főjegyzőn kívül a tanító munkája nyomja rá bélyegét. Ezek joga de kötelessége is, hogy egy községben az egészséges közszellemet kialakítsák.

A vezetés nehéz dolog és vezetni csak az tud aki maga is megtanult engedelmességni. A mai időkben fontos, hogy falán kevesebbet ta-

nítsunk, de annál többet javítsunk, neveljünk. A közösségért való munkában mindenki vegyen részt és ne erőszak hatására, hanem önkéntes elhatározásból, erre neveljünk.

A tanítószág kívánságairól szólva elismeri, hogy vannak még jogos kívánságok és azok teljesülni is fognak, csak vészeliük át ezeket a mostani nehéz idöket.

A Kormányzat ma nem ígérhet olyat, ami teherbíró-képességét meghaladná. Kéri a tanítószágot, hogy a papok és jegyzők mellett legyen a falu vezetője, Mindig vezető és ne vezetett vagy sodródó. Vegyenek részt a levétele munkában is tevékenyen. Kapcsolódjanak be a jötekonyság és népművelés munkájába.

A Kormányzat mindent megtesz, hogy az ország minden vezély nélkül át vészelhessen ezt a nehéz idöket és ezután az átmeneti idök után a Tanítószágra is jobb kor következik majd erkölcsi és anyagi téren is.

Végül megígéri becsületes támogatását a tanítói Rend iránt és kéri tartson ki mindenki a maga helyén.

A nagy tapssal fogadott beszéd után Bátkay Ilona berendelt áll. tanítónő tartott értékes előadást „Beszámoló a népművelési előadóképző tanfolyamokról” címmel. A tartalmas és élvezetes előadásnak a magva volt: „A jó pap holtig tanul.”

Angyal Sándor áll. isk. ig. számvizsgálói jelentése után a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Csiky Ernő felügy. ig. egyesületi pénztárosnak a szép és nagy munkájáért ahogy az egyesület pénzügyeit vezette.

Csiky Ernő pénztáros jelentésében rámutat azokra a nagy nehézségekre, amelyekkel az egyesületnek küzdenie kell.

Felhívja a megye tanítószágát, hogy a tagsági díjakat mindenki fizesse be, mert ha anyagilag nem támogatjuk az egyesületet, minden összefogás munka, csak szép szólam marad.

Az egyesület több mint 3 évtizede fennálló lapjának a J. N. K. Szolnok vm.-i Népművelés-nek helyzetével foglalkozva, előadja, hogy lapunk összehasonlítva más tanügyi lapokkal, egyik legjobban szerkesztett szaklap, ami Csontos Sándor szerkesztő érdeme,

Fontos és szükséges, hogy a lap további fenntartása érdekében, arra, minden iskola és minél több kartárs előfizessen. Erre meg van a mód mert a gondnoksági és a tankönyvtári számadás terhére is elő lehet.

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, látszerraktára
legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.
Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTT ÁRAK

fizetni.

Tehát ne csak szólam legyen az egyesületi összefogás támogatása, de cselekedetekben is nyilvánuljon meg.

Ezután bemutatja az egyesület költségvetését amelyből megállapítható hogy az egész ügyvezetés még 400 P.-jébe sem kerül az Egyesületnek. A Tanítói Otthon számadásaival kapcsolatosan bejelenti, hogy az Elnökség évekként elzött 10.000-P-ért Hajduszoboszlón egy telket vásárolt, aminek az értéke ma 100.000 Pengő.

A közgyűlés egyhangúlag elfogadta a költségvetést.

Az impozáns közgyűlés a „Szózat” eléneklésével ért véget.

(cs. s.)

KÖNYVSZEMLE

„Csufondáros Rajzolatok”

Tóth Ervin dr. műtörténész legújabb könyve.

A karácsonyi köny piac eseménye dr. *Tóth Ervin* a kiváló műtörténész most megjelent legújabb műve: „*Csufondáros rajzolatok*”.

A karikatúraművészet lényegének, céljainak és szépségeinek ismertetése, amit számos műmelléklet és igen sok rajz tesz változatossá és érdekessé. A sok eredeti gyönyörű fametszet a kötet művészi értékét még csak növeli.

Különös érdekességet ad a könyvnek, hogy írók művészek, politikusokról készült, a nagyközönség előtt eddig jórészt ismeretlen — eredeti gúnyrajzokat is közöl. —

A szép és izléses kiállítású kötet régi hiányt pótol a magyar műtörténetben.

Megrendelhető a Zrinyi Nyomdai Részvénytársaság útján Zalaegerszegen. Csekszla: 49.368.

Mindenki gyönyörködve fogja lapozgatni.

(cs.)

„Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Iskolánkivüli Népművelésének története”

Összeállította; **Soós József** vm. népm. titkár

A napokban hagyta el a sajtót Szolnokon egy könyv, hogy vitéz nagybányai *Horthy Miklós* Kormányzó ur születésének 75. évében Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Iskolánkivüli Népművelési Bizottságának hűségét és legmélyebb hódolatát tolmácsolja.

A könyv művészi kivitelű, bőrkötésű disz példánya már eljutott a főméltóságú Kormányzó Urhoz, a nyomdából kikerült többi 1000 példány nagyrészt pedig kézzel-kézre jár azok között, akik előre tudták a mű

megjelenéséről és idejében igyekeztek megszerezni azt.

A mű osztatlan elismerést váltott ki szakértők és olvasók közt egyaránt. A tompa-szürke köntösben, de művészi kunsági motívumokkal díszített könyv nagyon gondosan megírt és változatosan összeválogatott értékes belső tartalma miatt nagy nyereséget jelent azoknak, akik a népműveléssel foglalkoznak, vagy a nép iskolánkivüli műveltsége iránt érdeklődnek.

Történeti könyv ez, a szó teljes értelmében. Más egyéb történeti vonatkozás mellett azzá avatja hősi halált halt kormányzóhelyettesünk, vitéz nagybányai *Horthy István* Szolnokon, 1941. novemberében a Széchenyi emlékünnepeken elmondott nagy beszéde.

A könyv 7 fejezetre oszlik. A „Bevezető rész”-ben a könyv rendeltetését vitéz báró *Urbán Gáspár* „Hódolat”-a körvonalazza a Kormányzó Ur főméltóságának.

Alexander Imre alispán „Emlékezés”-e a nemzet hőse, a Kormányzó helyettes Ur halála feletti fájdalom, rajongó szeretet és őszinte mély részvét kifejezője.

„Általános rész” hozza a Városi Színházban a már előbb említett Széchenyi-emlékünnepeken műsorát dr. *Szabó Ferenc* polgármester magas szárnyalású, magával ragadó, megnyitó szavaival.

A továbbiakban dr. *Hankiss János* államiitkárnak, a népművelési ügyosztály vezetőjének „Mit jelent nekünk a magyar irodalom” című, páratlanul szép és új felfogásban megírt értekezését olvashatjuk. Meglehetően szemlélteti, igazolja, hogy mi magyarok benné élünk az irodalomban, — még analfabétáink is, akik a népköltés remekjeit betűismeret nélkül is magukévá teszik. A nemzetalkotó és nemzetformáló irodalmi szentigék a magyarság életének mozgató erői, szinesítői, — azokat életünktől különválasztani nem lehet, mert lényegét teszik.

Dr. *Bisztray Gyula* min. o. tanácsos, népművelési ügyosztályfőnök „Magyarok lelki közössége” címmel komoly irányelveket ad a nemzet tagjainak a népművelésben való egységesítésére.

Dr. *Nevelős Ágoston* áll. gimn. igazgató „A népművelés és a történelmi szellemiség” címen értekezik.

Urbán Béla áll. tanító a néphagyomány és a népművelés szoros kapcsolatáról ír.

„Törlénelem” a harmadik fejezet címe. Ez az egy szó mennyi komoly munkát, sikert, eredményt és fejlődést foglal magában az elmúlt 20 év népművelési munkájából. Számadatokkal, grafikonokkal szemlélteti az Elnökség a szerteágazó, sokoldalú és lélekformáló munkát.

„Népművelési tevékenységek” a következő szakasz gyűjtőneve. Ez a folyó tanév irányelveinek, törekvéseinek hű képét adja.

Kiskun József gyak. isk. tanító a jászberényi népfőiskola eredményeiről számol be.

Szines, hangulatos, emellett igen tárgyilagos, sok szeretettel és hoz

záróléssel összeállított „Bemutató előadásban” ad példát Soós József vm. népművelési titkár Szolnok város ismertetésével, leírásával és jellemzésével a népművelési előadóknak a tökéletes, mindenki érdeklődését lekötő előadásra. Itt a szolnoki írók közül Verseghy Ferenc, Kiss Gábor, Csontos Sándor, Gyomai György és Vajai József művei kerülnek bemutatásra.

A „Beszámoló jelentés” bemutatja megye területén a legutóbbi munkaévben lefolyt iskolán kívüli munka eredményeit. Kávilágít a szerteágazó mai élettel sokféle vonatkozásban levő népművelési munkakör minden részletére.

„Pályamunkák” az ötödik fejezet címe. Az 1939. és az 1940. évben hirdetett két pályamű első díjat nyert teteleit közli teljes egészében.

„Zárszó” a hatodik fejezet megjelölése. Dr. Jakab László kir. tanfelügyelő, a vm. népművelési Bizottság ügyv. elnöke „Utószó” címmel meleg érző szívből jött szavakkal tekinti át a művet és ajánlja a lélek embereinek.

A könyv végén levő „Függelék” a magyar népművelés hivatalos szerveit és azoknak vezetőit sorolja fel.

A zárófejezetek finom és jelképes rajzait Urbán Béla készítette.

Ezt a könyvet mindenkinek olvasni kell, aki a magyar életközösség tagja és aki a nép szellemi életét irányítja, vagy velük bármilyen vonatkozásban van.

A nagyszerű, művészi kiállítású, 344 oldalas mű megrendelhető: a J. N. K. Szolnok vm.-i Népművelési Titkárságnál, Szolnok Szapáry-u. 2. (Csekkszla. 82.913.) Ára 10 — P.

H I R E K

BOLDOG ÉS BÉKÉS Uj esztendőt kíván minden kedves Előfizetőjének, Olvasójának és Munkatársának a „Jász-Nagykun-Szolnok megyei Népművelés” Szerkesztősége és Kiadóhivatala.

Nyugtázások. — Évi tagsági díj 8 P. — Csekkszámla Jász-Nagykun-Szolnokvármegye Ált. Tanítóegyesület. Szolnok. 57.480.

Előfizetés Népművelésre: Dr. Szenerrey Miklósné, Szolnok, Levente Egyesület Nagykőrű, Kuncsorba, Ujiráz, Okány, Körösszakál, Szolnok, Közp. áll. népisk. ig. Kunszentmárton 6-6 P. Kardos Katalin 3 P. Jászladány.

Tagdíj címen: Magyarai Károly

Szolnok 16 P. dr. Magyar József
bpest 4 P. Czifra Ilona Szolnok 8
P. Czifra Sándorné 4 P. Czifra
Sándor 13 P. Balássy Ferenc, Ba-
logh Irén, Barna Katalin, Bozsikné,
K. Margit, Cseuz Ignácné, Dóka
Dezső, Gulyás Gyula, Hajagos
Ilona, Hajagos Józsefné, Heinrich
Ilona, vitéz Iványi Károly, Józsa
Károlyné, Kovács Ilona, Ledniczky
Andrásné, Martikány István, Mát-
ray Jánosné, vitéz Palóczay Gá-
bor, Rózsnváky Róza, Schaefflern
Jenőné, Schmidt Pálné, Szabó Ilona
Szigeti Ferenc, Szigeti Ferencné,
Varga Ernőné, Kunszentmárton.
Kardos Katalin Jászladány 4-4 P.
Viczián Ilona 3 P. Csatáry Emil 5
P. Bódi Istvánné 4 P. Brinda Pász-
kné 8 P. Szolnok.

Erdélyi tanítók számára keresek vezérkönyveket. A könyvek címét, azok árát kérem levelezőlapon közölni: Kiss József gyak. isk. tan. Jászberény, tanítóképző-intézet.

Elhalt kartársak hagyatékából keresek megvételre vezérkönyveket. A könyvek címét, árát kérem közölni: Kiss József gyak. isk. tan. Jászberény, tanítóképző.

Tanítói kinevezés. A Vallás és közoktatásügyi Miniszter, *Ur Pfeifer György* Tizsasüly-leányági, *Szabó Ferenc* Karcag-ecseszugi *Juhász János* Jászladány II. k. tanyai, *Gaál Jenőné* Kisujszállás-göröngyösi *Horváth Jenő* Cibakházaszigeri, *Horváth Margit Gizella* Szolnok-hegyeshalomi, *Balogh Barna* Karcag-Hegedűsháti, áll. isk. és *Vas Borosi Mária* Jászberény mezőgazd. áll. isk. helyettes tanítókat áll. isk. rendes tanítókká nevezte ki.

Helyettes tanítói kinevezések. A Tanker. kir. Főigazgató *Ur Bracsok Istvánt* a Kunhegyes-gergelyrészi áll. vándor isk.-hoz helyettes tanítóvá kinevezte.

Megbízás. Papp Sándorné Kovács Erzsébet okl. ttnőt a fegyverneki gazdasági isk.-hoz osztotta be ideigl. megb. szolgálattételre a Tanker. kir. Főigazgató *Ur*.

A szolnoki levante ökölvívők a debreceni öklözőkkel mérték össze erejüket szolnokon december 19-én a Városi Színházban rendezett „Mátyás” emlékverseny keretében. Eredmény 8:8 arányú döntetlen. Azonban sorsolás után a szolnoki csapat lett a győztes.

A szolnokiak körül *Mirteszi Molnár, Mihályi és Pályi* győzött. A debreceniek közül *Vörös, Darsi, Daróczi és Sarkas*.

A Kormányzóhelyettes *Javogyo*, mint a levante-leány magalom fővédnöke a napokban meglátogatta a kiskőrösi és a Szakmári leányleventéket; majd részt vett a leányleventék fogadalmótételén. A Főméltóságú *Aszonyi* elkiérte szemle után *Kokas Eszter* a magalom országos vezetője is.

A szolnoki Levante Egyesület. 1943. dec. 23-án este mély hatású és lélekemelő műsoros karácsonyi ünnepélyt rendezett a levante Otthonban: mely alkalmával 30 szegénysorsú leventének jutattak szeretet csomagot. Az ajándék csomagokat dr. *Szabó Ferenc* polgármester osztotta ki a leventéknek.

Levante egyesületi vezetők és oktatók figyelmébe. Kérjük közölnék szerkesztőségünkkel (Szolnok Constantint út 46.) a helyi (községi tanyai) levante híreket, eseményeket, előadásokat, ünnepségeket, sport versenyeket, hogy azokat lapnkba leközölhesük. Levante vonatkozású híreket is kérünk.

vitéz Béli Alajos altábornagy ünnepi keretek között zárta be, Nagyváradon a Mátyás Király emlékévet és megnyitotta a Szent László évet.

Rényi-nyomda, Szolnok. Telefon 113.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

Benedek Jenő: A gyermek rossz tulajdonságai és a szülői ház

Horváth János: Fogalmazás tanítás a II. o-ban
Egyesületi élet.

Levente élet.

Schmid Vilmos †

(cs.) Könyvzemle

Tanügyi kinevezések

Hírek. Nyugtázások.

RÉNYI DEZSŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXVII. ÉVF. 2. SZ.

1944. FEBRUÁR NÖ.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlénye.

Laptulajdonos Jász - Nagykun - Szolnokvármegyei Ált. Tanítóegyesület. Évi előfizetés 6 pengő	Főszerkesztő: CSONTOS SÁNDOR Kiadósért felel: CSIKY ERNŐ Megjelenik havonként.	Szerkesztési díjak és reklámokért Csiky Ernő egész felelősséget vállal. A lap szellemi felelőse vonatkozó közzétételre a szerkesztőség elnöke Szolnok, Csonthegy u. 40. külföldön. Kéziratokat nem adunk vissza
---	--	---

A gyermek rossz tulajdonságai és a szülői ház.

II.

Irta: **Benedek Jenő**

Aki a hazugság különböző fajait teszi tanulmány tárgyává, az arra az eredményre jut, hogy az etika szerint szavakon, jeleken, képmutatáson, hazugságon kívül titoktartással is lehet hazudni. Az a jó családapa, akiről most szólni akarok, mindenhol és mindenkor, tehát otthon, sétaközben és másutt ernyedetlen szorgalommal oktatta fiát, minden szép és nemes dologra. Nem győzte eléggé a lelkére kötni, hogy őszinteség, férfias nyíltság, egyenesség, stb. jellemes tulajdonságok. Erkölcsei oktatásának befejezése pedig így alakult: „Most pedig bemegyünk ebbe a kis vendéglőbe, itt apuka megiszik egy vagy két pohár sört. De erről anyukának nem szabad ám tudni egy árva szót sem! Érted e Lacika? Nem szabad!”

De ha azt hisszük, hogy anyuka e téren elmarad, akkor a következő nevelői művészet meggyőzhet arról, hogy tévedtünk. „Mert látod kisfiam — dorgálja anyuka kis Lacit — nem jól tetted, hogy eltitkoltad előttem, hogy te szakítottad el a varrógép szíjját. Aki hibát követ el, annak legyen bátorsága be is ismerni. Az igazi jellem tetteiért és szavaiért helytáll. Most pedig szaladj be a szobába és hozd ki ide a kamrába, amit délelőtt vásároltam. Nehogy apád meglássa, ha hazajön, mert veszekedni fog érte”. Ebben fényes példáját láthatja a gyermek annak, hogy mit jelent a szavainkért és tetteinkért való helytállás. S ha a Laci gyerek csak egy kicsit is értelmes, — már pedig az ilyen kis Lacikák mindég ennivalóan okosak, — akkor a maga életében is így fog helytállni. A következő példában látni fogjuk a befektetett tőke, milyen kamatot hozott. Laci gyerek látja, hogy anyja a cselédjüket, akit lopáson ért, irgalmatlanul elverte. Kis idő múlva az anyja — amint férje főkjában pénz után kutat, észreveszi, hogy Lacika megint mellette van. „Erről azután nem szabad apukának tudni, Érted Lacikám? Ő nem veszi észre, ha te meg nem mondd. Szóval La-

Miut számunkban fenti cikkünk írójának nevet tévesen Benedek Jánosnak hoztuk. Ezután helyreigazításként közöljük, hogy a jelzett cikk írója: **Benedek Jenő** - gimn. tanár.

stílus szempontjából (szép kifejezéseket is tartalmazó) mondatokat.

De igen eredményes eszköze a mondatokraszedés megtanításának a rajzról, a képről való fogalmazás.

A rajz felrajzolásának zorrendje, az egyes részekhez írott sorrendi számok, az írást megelőző szóbeli fogalmazás, melynek az elsőknél egészen kötött a szövege, a gyermekeknél is maguktól érthető szemléletek-ként biztosítja tanításunk céljának elérését.

Alább közölt tanítási vázlatom célja mindenekelőtt a mondatokraszedés módjának biztosítása, megérettetése és megtanítása.

II.

Fogalmazás a II. osztályban.

A tanítás anyaga: Este a pusztán. (Fogalmazás rajz alapján.)

Tárgyi cél. A mondatokra bontás megértetése.

Nevelői cél: minden munkánk komoly feladatokra való előkészület.

I. Hangulatkeltés. Írásra készítés.

Sokszor van arra az életben szükség, hogy leírjuk amit látunk.

A katonának például nemcsak jó megfigyelőnek kell lenni, hogy mindent észrevegyen, meglásson, hanem amit lát arról jelentést is kell tennie.

Ezt a jelentést (külön papíron írt jelentést adok a gyermek kezébe) egy tűzérési megfigyelő írta. „N” olvassa hangosan, hogy mindenki hallja, „N” te pedig rajzold a táblára amiről a jelentés szól.

A „Sirály” magas megfigyelőből jelentem: Hat óra van. Most kél a nap. Előttem folyik egy patak. A patakon ut vezet keresztül. A hid mellett két jegenyefa. Közöttük utszéi kereszt. A kereszt mögött áll az orosz őrszem. A jegenyék mögött két harcikocsit látok. Mozdulatlanok. Kérem a további parancsot!”

Helyes volt a jelentés? A parancsnok el tudta képzelni ami ott volt? (Igen, mert „N” nem tudta volna lerajzolni.)

Vajjon ti tudnátok-e helyes jelentést írni arról, amit láttok? Rövid mondatokban. Érthetően.

Nos lássuk! A cserkészszátor ott áll egy domb oldalán, az erdő szélén. A sátortól 20 m távolságra áll az őrszem. Azt a parancsot kapta, hogy írja le amit este 9 órakor lát.

Én lerajzolom, amit lát:

Alkony a pusztán. Szép, nyári este van. Leszállt a nap. A karámban pihen a nyáj. A kanyhó előtt ég a tűz. A juhászok főzik az izletes vacsorát. A puli is nézi a tüzet. Türelmesen várja a jó falatot.

Bőröndöt, bőrdíszmúrárt, gyermekkocsit, fényképezőgépet, gramofont, játékarut és illatszert nagy választékban, olcsó áron vásárolhat Szolnokon a

Vidor Üzletházban

Telefon 301.

„Takarékosság” tagja.

Lássuk, hogyan fogjátok leírni! Keressünk neki címet! Mi lenne az első mondat? Másodikat írjuk a napról! Számot írok a rajz mellé. Harmadik mondat? Mi lenne a következő? Hát aztán miről írjunk? A puliról se feledkezzünk meg!

Ennél a fogalmazásnál az a fontos, hogy mindenki ugyanannyi mondatot írjon. Hogyan kezdünk minden mondatot? Mit teszünk a végére?

Ügyeljetek arra, hogy a mondat szép legyen. Mondjátok el előbb magatokban. Próbáljátok meg nem lehetne-e szebben mondani. Minden mondatnak legyen értelme.

II. Vegyék elő a füzetet, kezdjétek munkához!

a) A fogalmazás megírása.

b) Tartalmi megbeszélése. Fejezzétek be a fogalmazást! Ceruzával a kézben befüről beüre olvassátok el. Hol hagytatok el vesszőt, pontot. Hol ejtettek hibát? (1 perc)

Olvassuk el a címet! Kié a legjobb? Miért? Aki a legjobb címet írta, azt halljuk. Biráljuk meg! Ahol pont van, állj meg és számolj hangosan hármat! Arról tudjuk meg, hogy értelmesen olvassa, ha Pista ott fog tapsolni, ahova ő pontot tett. Lássuk!

Kié a legjobb? Majd a jövő órán látjuk meg ki írta leghelyesebben. Cseréljétek ki a füzeteket! A hibákat húzzátok fekete ceruzával alá!

III. Otthon írjátok le emlékezetből ezt a fogalmazást és rajzoljátok alá a rajzot is!

*Leventealányok a jó háziasszony munkája
nemzetvédelem!*

EGYESÜLETI ÉLET

Tanügyigazgatási Tisztviselők és Felügyelők Országos Egyesülete.

A közoktatásügyi igazgatásról szóló 1935. évi VI. tc. életbeléptetése után a régebben alakult kir. Tanfelügyelők Orsz. Egyesülete kezdetének felhasználásával a vallás és közoktatásügyi miniszteriumban a tanfel. kir. Főigazgatói és a kir. Tanfelügyelői hivatalokban és más hatóságoknál működő tanügyigazgatási fogalmazási tisztviselők, valamint a tanulmányi felügyelők és körzeti iskolafelügyelők egyesületbe tömörültek és megalakították a „Tanügyigazgatási Tisztviselők és Felügyelők országos Egyesületét”. Hogy az Egyesület alapszabályszerű célkitűzéseinek megvalósítását fokozottabb mértékben szolgálhassa kívánatos volna, ha azt a kari testület minden tagja támogatná és abba lehetőleg minden egyes tagja belépne. Rendes tagja lehetnek az egyesületnek a tanügyigazgatás fogalmazói ka-

rának tényleges szolgálatban álló és nyugdíjas tagjai a minisztériumban, a tankerületi kir. főigazgatói és a kir. tanfelügyelői hivatalokba berendelt igazgatók, tanárok, tanítók, továbbá közép, középfoku és szakiskolai tanulmányi felügyelők és a népiskolai körzeti iskola felügyelők.

Pártoló tagja lehet minden magyar állampolgár.

A rendes tagsági díj évi 4. P. Pártoló tagsági díj: évi 2.-P.

A tagdíj ellenében minden tag megkapja az egyesület hivatalos közlönyét: az „Iskola és Élet” c. folyóiratot.

Az Egyesület Vezetősége ezután is felkéri a kari testület tagjait, hogy lépjenek be az egyesületbe és annak minél több barátot szerezzenek, fenti folyóiratot pedig szakcikk, tanulmányok és nevelési v. oktatási események leírásának beküldésével támogassák és az iskolák részére rendeltessék azt meg.

A tagsági díjakat a 12.256 sz. *Tanügyigazgatási Tisztviselők és Felügyelők Országos Egyesülete Budapest.* c. postatakarékpénztári csekszáma-ára lehet befizetni.

LEVENTE ÉLET

vitéz nagybányai Horthy Istvánné és Szinnyei Merse Jenő Kultusz-
miniszter az országos levente-leány tanács ülésén.

A kultuszminiszter a levente-leány-mozgalom jelentőségéről.

Az Országos Levente-leány Tanács januári ülését tartotta meg a Levente-leány Központban. Az ülésen részt vett vitéz nagybányai Horthy Istvánné, a levente-leánymozgalom országos védőasszonya is. Az ülés megnyitását megjelent Szinnyei Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter, vitéz Bély Alajos vezérezredes, az ifjúság honvédelmi nevelésének és a testnevelésnek országos vezetője, valamint vitéz Tárczay Felicides Román miniszteri osztályfőnök, a társadalmi sport és testnevelés vezetője is.

Szinnyei Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter megnyitó szavaiban köszöntötte a Főméltóságú Asszonyt, aki a levente-leány mozgalom országos védőasszonyi tisztségét elvállalta és így beláthatatlan

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, látszerraktára
legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.

Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTT ÁRAK

mértékben támogatja a levente-leány-mozgalom. A mozgalom jelentősége és munkássága csak ezután fog teljes mértékben kialakulni; ez az a mozgalom, amelyre a magyar leányifjúságnak minden körülmények között szüksége van. Azok a lelkes hölgyek, akik az Országos Levente-leány Tanács munkájában részt vesznek és ezzel a mozgalom élén nagyban garantálják azt, hogy a mozgalom mindég helyes irányban fog haladni.

Az ülésen a leányifjúság kötelező honvédelmi nevelésének és a testnevelésnek bevezetéséhez szükséges előkészítő intézkedések megindításának elvi megbeszélése is sorra került. Megtárgyalták a levente-leány vezetőképzés kérdését a tanítóképző intézetekben, az Országos Levente-leány Tanács szervezeti szabályzatát és a tankerületi levente-leány tanácsok összeállításának szempontjait. Dr. Kokas Eszter, a levente-leányok országos vezetőnöje bejelentette, hogy a tankerületi levente-leány vezetőnök Budapesten január 24-27 között értekezletet tartanak és ismertette annak tárgysorozatát.

SCHMID VILMOS

Schmid Vilmos ny. ig. tanító — áldásos életének 76-ik évében — 1944. január hó 16-án Szolnokon elhunyt.

Csendesen távozott, úgy ahogy élt. Halálában is méltó volt önmagához. — Csendben, feltűnés nélkül élte a magyar tanító igaz munkás és szenvedő életét. Sokat dolgozott és soha nem panaszkodott.

Tanító volt!

Máramarosszigeten született 1868-ban — a Tisza partján. Halálában még a Tiszához is hű maradt. Itt temették el a Tisza mellett.

Iskolái elvégzése után először nemzetiségi vidéken tanított. Izzón magyar lelkével a magyarosítás lelkes apostola volt. Ez irányban végzett eredményes munkásságáért a V. K. Minisztertől, továbbá az Országos Közoktatásügyi Tanácstól pénzzutalmat és elismerést is kapott. Rövidesen Máramarosszigetre került. Először elemi iskolához: majd az ottani tanítóképző intézetben mint gyak. iskolai tanító működött.

A gyászos emlékü oláh megszállás idején töretlen magyarságával inkább választotta családjával együtt a menekülők keserű és bizonytalan életét, minthogy letegyje az oláhoknak a hűségüket. — Azután Szolnokra került, ahol még tíz év szorgalmas munkájával gyarapította tanítói érdemeit. Mikor negyven évi szolgálat után nyugdíjba ment, fáradhatatlan és eredményes munkájáért miniszteri elismerést kapott.

Temetésén a kartársak nevében Ferenczy Kálmán egyesületi elnök búcsuztatta szívből jövő meleg szavakkal az elhunytat és helyezte el sírján a tanítótestület koszoruját. Életében mindenki szerette, mert szerény volt. Halála után imánk száll érte. Nyugodjék békében.

KÖNYVSZEMLE

SZÁZEZER SZIV SIKOLT. Dr. Németh Kálmán könyve

Amíg ezt a könyvet meg nem írta, addig úgy ismertük Németh Kálmánt, mint egy komor tankönyv, ahogyan utat tör a hazatelepülőknél. Azt hittük, hogy szimpatikus küzdelme végetért akkor, amikor a hernyótalpak nyomában Bácskába özönlött a száműzött bukovinai székelység. Mikor azonban kezünkbe vesszük ezt a varázslatosan szép könyvet, akkor új csodára ébredünk. A tankönyv olyan tökéletes muzsika-játékká változik, mintha Gárdonyi és Mikszáth lelke költözött volna belé. Bátran megnyilatkozó emberisége, őszintesége, szinte forradalmi és mégsem roncsoló szókimondása, ragyogó nyelvezete tesz igyvedülvalóvá Németh Kálmán életvallomását. Szilágyi Ödön a Rádió-Élet főszerkesztője, úgy nyilatkozott erről a könyvről, hogy a legsodálatosabb írás, amit életében olvasott. Meg rikatta, de gyógyítóan meg is kacagtalta. Dr. Ortutay Gyula pedig azt írta erről a könyvről, hogy általa Németh Kálmán a nemzet nagy nevelőjévé magasodott. Bár ennek a verpfényes Golgotának olyan állomásai vannak, ahova más halandó el nem juthat, szerző mégse lesz sehol fontoskodó. Ellenkezőleg!... Képes elhíttetni az olvasóval, hogy legnyaktörőbb magyarmentésit emberi kényszerűségből tette, mint amikor valaki ijedtében kifeszít egy vasajtót, vagy kitapos egy tüzet. Mintha csak pajkos csínytevésből taszigálta volna fagylyaltos kocsját egyik moldvai faluból a másikba, áruháiban, román cserdörök között, akik faköponyegből leskelődtek, nehogy magyar misszionárius betévedhessen a blokádolt, a magyar szó után síró moldvai falukba. Olyan derűs bájjal és szellemességgel írja le utjait, mintha Stanlet hallgatnánk. Az 520 oldalas könyv, amelyről dr. Tamás József azt állítja, hogy 25 év óta ez a legszebb magyar könyv. Közel 200 képpel, faxmilével, Márton Lajos festőművész fejléceivel és táblájával jelent meg Papp Géza szabadkai nyomdájában. Megrendelhető 28 pengőért a szerzőnél Bács-Józseffalván valamint könyvkereskedőknél. Őszintén irigylem azokat, akik még nem olvasták, mert élvezet és nagy gyönyörűség vár rájuk. (D. André K.)

Dr. Németh Kálmán író és magyarmentő paptestvérünk közülünk (Kunszentmártonban született) ment ki Jászvásárba (Jassi) a már már elfeledett élő vértestvéreinkhez, a moldovai magyarokhoz. — Könyvét olvasni gyönyörűség, csodálatosan lenyűgöző, veritékésen-fenséges élmény. Tiszta és szent élvezet. Ökölbészorult — könnyes öröm. Lidérces álomból napcsókos ébredés. — Bűn, — el nem olvasni. (cs.)

TETTEK-TERVEK.

Megjelent a Tettek-Tervek (kékkönyv) II. kötete. Ez a kötet a Kállay kormány munkásságáról és politikájáról számol be az 1942. okt. 1-től 1943. szept. 30. közötti időben.

Ez a könyv a kormány, az egész nemzet, a dolgozó társadalom pél-

dátlan teljesítményeiről számol be, szinte kulcsa annak a nagy titoknak, hogy miért áll Magyarország még ma is töretlen erővel a viharban, míg épül fel a közrend minnek köszönhetjük még ma is a mindennapi kenyérünket. Hiszen ha csak egy esztendő eseményeit tekintjük végig, minden magyarzat nélkül is a szívós kitartás és erő bizonyítékát látjuk abban, hogy vagyunk, dolgozunk, élünk.

A mai magyar élet keresztmetszete térül fel előttünk a maga éles valóságában, ha elolvassuk a kék-könyvet. Az a lenyűgöző akarat és munka, amit a magyar kormány és társadalom folytat a háború közepette országunk fentartása és fejlesztése érdekében: gazdasági, szociális és kulturális téren egyaránt.

Tettekről értesülünk, amelyek a nemzet egyetemét szolgálják és tervekről amelyek ugyanának a nagy célnak szolgálatában állnak.

Olvassuk el. Elolvasása után erősebbek és bizóbbak leszünk. (cs. s.)

Nemzetvédelem — Országvédelem

cimen hiányt pótló, értékes és csaknem 400 oldalas mű jelent meg az Országos Nemzetvédelmi Szövetség (Budapest, Rákóczi-út 42.) kiadásában. Sok szó esik ma a magyar öntudatra való nevelésről. Keresik a legmegfelelőbb eszközöket a nagy nemzeti cél érdekében. Az említett mű milderre hasznos utbaigazítást ad. Különbön beszél önmagáért, amikor bevezetőjében többek között ezeket említi fel: „A könyv célja, hogy egyrészt megismertesse az olvasókkal a magyar nemzet magasabbrendű feladatait, a magyarság lét- és sorskérdéseit, az öncélú magyar nemzetvédelem céljait és eszközeit, másrészt, hogy megmutassa az utat a magyar társadalmi erők összefogására, az áldozatos nemzetvédelmi szolgálatra, a magyarságra váró súlyos és felelősségteljes történelmi feladatok megvalósítására.” A magyar öntudat és nemzetvédelem tankönyve e mű, ami nem hiányozhat a népnevelők, népművelők és az iskolák általában a néppel foglalkozók könyvtárából. Haszonnal forgathatják a levanteoktatók is.

Magyarságnevelési, népművelési előadások összeállításánál nélkülözhetetlen. Összeállítása, anyagelrendezése könnyen áttekinthető. Tartalma erősen bugyogó forrása a magyar érzés, magyar öntudat magyar érték és a szebb magyar jövő hitének. Írói mesterei a tollnak.

A hatalmas kötet ára: 14 P.

(cs. s.)

FÉRFI-
SZÖVETET,
SELYMET

BRÜLL

SZOLNOK
Takarékosság
Baross-utca 1

DIVATÜZLETÉBŐL

H I R E K

Kinevezés. Magyarország Fő-méltóságú Kormányzója a m. kir. vallás és közoktatásügyi Miniszter Ur előterjesztésére Drozdy Gyula m. kir. kormánytanácsost. tanügyi előadóvá a VI. fiz. o.-ba kinevezte

Kinevezés. A V. K. M. Ur dr. Tarkács Gyula debreceni tanügyi titkári címmel és jelleggel felruházott tan. ü. s. titkárt a VII. fiz. o.-ba tanügyi titkárrá kinevezte.

Kinevezés. V. K. M. Ur dr. Maday Pál központi szolgálattétel-beosztott tan. ü. s. fogalmazót a VIII. fiz. o.-ba tanügyi s. titkárrá kinevezte.

Kinevezés. A V. K. M. Ur dr. Gárdos Béla szolnoki központi szolgálattételre beosztott tan. ü. s. fogalmazót a IX. fiz. o.-ba tanügyi fogalmazóvá kinevezte.

Kinevezések a VII. fiz. o. ba. A V. K. M. Ur. Urbán Béla szolnoki, (nyiregyházi) Mocsáry József jászberényi, Thiel Bernátné Szántó Blanka jászárokszállási, Oláh József jászárokszállási, Ferenczy Kálmánné Ludányi Ilona szolnoki állami népiskolai tanítókat a VII. fiz. o. ba sorozott áll. tanítókká kinevezte. A V. K. M. Ur. Muha Mihály jánoshidai közs., Kun Lajos jászberényi r. k. Kiss Lajos jászdosai r. k. Kókai Béla mezőturi r. k., Pfeiffer Ferenc fegyverneki r. k. Balogh Zsigmond kisujszállási ref., népiskolai tanítókat a VII. fiz. o. 3. fokozatával egybekötött illetmények élvezetébe léptette elő.

Gazdasági tanítói kinevezések. A V. K. M. Ur Molnár Éva tiszaföldvári, Molnár Gyula nagy-

körűi, Tóth Karola kunmadarasi, Német Sándor türkevei, Lencse Jenő szolnoki mezőgazdasági népis-kolába beosztott áll. népiskolai helyettes tanítónőket, továbbá Gáspár Sándorné Csomos Erzsébet jászladányi mezőgazdasági népis-kolába beosztott ideigl. minőségű helyettesítő tanítókat állami népiskolai rendes tanítókká kinevezte

Áthelyezés: Urbán Béla vármegyei Iskolánkívüli Népművelési Bizottsághoz berendelt áll. népisk. tanítót Szolnokról Nyiregyházára helyezte át és szolgálattételre a Szabolcs vármegyei Iskolánkívüli Népművelésügyi Bizottsághoz osztotta be a Vallás és közoktatásügyi Miniszter Ur, ahol önálló munkakört fog betölteni.

Urbán Béla szolnoki beosztásában is tevékeny részt vett az iskolánkívüli népművelési munkában. Külön említésre méltó a közelmúltban megjelent — Soós József vm. népm. titkár által összeállított Jász Nagykun Szolnok vármegye Iskolánkívüli Népművelésének Története, c. értékes mű megszerkesztésében való közreműködése. A könyv számára készített eredeti díszítő és keretrajzai igaz művészi értékűek. Új beosztásában is sikert kívánunk neki

Kitüntetés. Fényes Kálmán biharkeresztesi isk. felügy. igazgatónak a leventeképzés és az ifjusági nevelés érdekében kifejtett kimagasló munkássága elismeréseként az ifjuság honvédelmi nevelésének és testnevelésnek országos Vezetője az I. osztályú levente díszjelvényt adományozta.

Rendes tanítói kinevezések

A m. kir. vallás és közoktatásügyi Miniszter Ur Béres Zsigmond tiszaföldvári, Borbas Elemér türkevei, Böszörményi Vladimir felsőszentgyörgyi, Balázs Győző jászakiséri, Csiki Márta jászárokszállási, Csurda József jászakiséri-i, Dancs Albert kunhegyesi, Dorcsi Olga jászladányi, Erdélyi János jászakiséri-i, Fülöp Eszter Klára jászdosai, Harglta Antal kunhegyesi, Halász István Jézsef kunszentmártoni, Halmágyi Éva rákócziállvai, özv. Józsa Károlyné kunszentmártoni, Kovács Lajosné jászberényi, B. Kis Sándorné karcagi, Király Béla jászakiséri-i, Kelemen Károly mezőtúri, Litkei Ilona kenderesi, Legény Valéria jászárokszállási, Múhorai Viola dévaványai, Németh Tibor törökszentmiklósi, Oláh Katalin jászárokszállási, özv. Piros Pálné törökszentmiklósi, Porpácsi Lajosné jászberényi, Placsek Emil kunhegyesi, Pápai István jászfelsőszentgyörgyi, Rózsási Viola cibakhazai, Ricsekné Kis Klára jászladányi, Szeverényi Lászlóné tiszaföldvári, Szieghardt Madild szelevényi, Széchenyi István jászladányi, Tokai Gyula kunhegyesi, Tverdon Klára jászapáti, Tota Etel nagykörűi Tassy Irma törökszentmiklósi, Vajay Józsefné Kalász Mária szolnoki áll. belt. illetve kült. helyettes tanítókat, áll. rendes tanítókká nevezte ki.

Vezérkönyveket veszek: Ifjú tanítók számára keresek Egységes Vezérkönyveket. Jegyzéket és árákat kérek címemre: Kiss József gyak. isk. tan. Jászberény Tanítóképző.

24 208 kg. gumihulladékot gyűjtöttek az elmúlt évben a leventék. A gyűjtött hulladékot a Levente Gazdasági Szövetkezet útján átadták hivatalos áron az egyik gyárnak. — A gyár a vételáron felül 3000 P-ő készpénzt és sok kerékpár gumi jutalmat oszt ki a legelőbbit gyűjtő egyesületek, illetőleg csapatok között.

NB III tavaszi sorsolása levente csapatok szempontjából: Március 19: Gyulai TE—Szolnoki LE Szolnoki Máv—Cikta LE Április 2: Csabai AK—Szolnoki Máv Szolnoki LE—Csabai Máv Április 9: Szegedi TK—Szolnoki LE Április 16: Szolnoki LE—Makói AK Április 23: Szolnoki LE—Szolnoki Máv Április 30: Csongrádi LE Szolnoki LE Május 7: Tszmiklósi LE—Szolnoki Máv Szolnoki LE—Mkovacsházi TE Május 14: Szolnoki LE—Tszmiklósi LE Május 21: Cikta LE—Szolnoki LE Május 28: Szolnoki LE—Csabai AK Június 11: Csongrádi LE—Szolnoki Máv Szolnoki LE—Szentesi Máv

A budaörsi leventék segítő járőrei 8000.- P-öt gyűjtöttek a hadiözvégyek és honvédek hozzátartozóinak megsegítésére.

Megjelent: Maday Pál „Tüzek útján” című, általunk már ismert tetett verskötete a szolnoki könyvpiacra. Ezuttal is felhívjuk kedves kartársaink szives figyelmét a jelenleg a kultuszminisztériumban dolgozó, jeles fiatal író ezen értékes versgyűjteményére. Rényi Dezső és Gerő Ignác szolnoki könyvkereskedőknél kapható, szép kiállításban 3 pengő 50-ért.

Nyugtázások. — Évi tagsági díj
8 P. — *Csekk számla Jász-Nagykun-Szolnokvármegye Ált. Tanító-egyesület, Szolnok. 57.480.*

Előfizetés Népművelésre: Thököly-uti áll. népisk. Szolnok, Áll. népisk. Rákóczi-falva, Közp. áll. népisk. Jászládány, Népművelésügyi Bizottság Turkeve, Levente Egyesület Tiszavárkony, Bacskó Margit Tiszaföldvár, Áll. népisk. Kengyeltenyősziget, - Áll. népisk. Pusztatenyő, Áll. népisk. igazg. Pusztakengyel, Községi népisk. Pusztagyenda, Ujhelyi Mihály Törökszentmiklós, Közs. ip. tanoncisk. igazg. Kunszentmárton, Levente egyesület Berettyóújfalva, Somogyi Erzsébet Pusztapó, Áll. isk. igazg. Tizzasüly, Szta-venyik Vilma Jászárokszállás, 6 6 P. Perces István 18 P. Törökszentmiklós, Bátky Antal 6 P. Makó, Róm. kath. népisk. 12 P. Mesterszállás, Rákóczi-uti áll. népisk. ig. 12 P. Szolnok.

Tagdíj címen: vitéz Bányai Kálmán 8 P. Bacskó Gyula, dr. Pápay Antalné, Szobonya Miklósné, Hargitai Istvánné, Muhy Sándorné, Szolnok. Mihályfalvi József, Czeglédi Mária, Bedő Irén, Boross Ilona, Simon Sándor, Lőrinczy Béla, Nagy Kálmán, Doktor István, Keszthelyi József, Debreceni Sándor, Borbély Ilona, Szakács László, Borbély Mihály, Borbély Mihályné, Csaplár Béla, Bordás Elemér Turkeve 4-4-P. Wendi Anna 8 P. Bacskó Margit 8 P. Tiszaföldvár, Kretsmár Margit Pusztagyenda 8 P. Bódi Istvánné 2 P. Brinda Pászkné 4 P. Viczián Ilona 3 P. Csáthary Emil 3 P. Szolnok. Vass Andor, Vass Andorné, Nagy Tiborné,

Nagy Boldizsárné, Topercer Andorné, Várady Jakabné, Mohácsy Katalin, Jeney Ilona, Gulyás Anna, Kónya Rudolfiné, Rózsáry Viola, Durst Éva, Záhony Emilia, Fábian Gyula, Bányai László, Kónya Rudolf, Ördögh Imre Czibakháza 4-4 P. dr. Rimóczy Józsefné 2 P. 50 f. Budapest, Somogyi Erzsébet 8 P. Pusztapó, özv. Molnár Béláné, Budapest 8 P. Perces István 20 P. Perces Istvánné 24 P. Törökszentmiklós, Bátky Antal Makó 4 P.

A levente intézmény útja a Szébb Magyar jövő felé. vitéz Solymossy Ulászló vezérőrnagy a leventék országos parancsnoka nagy koncepcióju, gyönyörűen felépített tájékoztató előadást tartott január hó 21-én Budapesten a Magyar Művelődés Házában: A „leventeintézmény útja a Szébb Magyar Jövő felé” címen. Előadásában ismertette a levente intézményt a nemzetnevelés rendszerében, az intézmény szervezetét, kiképzési és nevelési módszereit, majd a leventék kulturális munkáját és szerepét a gazdasági életben, a levente otthonokat a sportpályákat és egyéb létesítéseket. Bemutatták a honvéd próbákat is. A vetített képekkel kísért nagyszabású előadáson megjelent vitéz nagybányai Horthy Miklós Magyarország Kormányzója is, valamint a Kormány sok tagja és nagyon sok magas állású közéleti és katonai személyiség.

Kitüntetés. A Kormányzó Úr Ófőméltósága vajai Vajay József nyugalmazott áll. igazgató-tanítót a Magyar Nemzetvédelmi Kereszttel tüntette ki. (Szolnok.)

Rényi-nyomda, Szolnok. Telefon 113.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

- Csontos Sándor: Zenei ponyva.
Benedeek János: A gyermek rossz tulajdon-
ságai és a szülői ház
Vajay Józsefné: Családi életre való nevelés.
Szolnoki Lajos: A levante egyesület és mez-
galmi munkája.
B. I: J. N. K. Sz. vmegyei Népművelési Bi-
zottság Közgyűlése.
Debreczeni László: A mezőturi népművelési
előadások turkevei előadása
(—) Női szeminárium Pusztamonostoron.
Hírek. Nyugtázások.

RÉNYI DEZSŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXVII. ÉVF. 3. SZ.

1944. MÁRCIUS HÓ.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos Jász - Nagykun - Szolnokvármegyei Ált. Tanítóegyesület. Évi előfizetés 6 pengő	Főszerkesztő: CSONTOS SÁNDOR Kiadást felel: CSIKY ERNŐ Megjelenik havonként.	Előfizetési díjak és reklámdíjak Csiky Ernő egyes. pénztárához, a lap azonnali részére vonatkozó közlemények a szerkesztőség címére Szolnok, Constančin-u.46 küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza
---	--	--

Zenei ponyva.

Az irodalom síkjain felburjánzott ponyva ellen régen folyik a küzdelem. Ez a veszedelmes „műfaj”, mely mételyezője volt ifjuságunk lelkének és egy időben szinte kizárólagos szellemi tápláléka volt a falunak, hála Kormányzatunk bölcs és erélyes intézkedésének kivesző félben van. És hiszünk benne eljön az az idő amikor már csak mint rossz emlék fog néha néha kísértent, hogy aztán véglegesen eltűnjön az idők hamuja alatt.

Azonban; ha látó szemmel nézünk és kultur lelkiismerettel figyelünk, lehetetlen észre nem vennünk, hogy az utóbbi időkben egy újabb kulturkártető kezd nagy mértékben elszaporodni hazánkban: a zenei ponyva. Gondolunk itt a gomba módra tenyésző „slágerekre” — aminek lehetetlen és izléstelen, sokszor a bárgyúság határát suroló, sőt néha túl is lépő szövege — ócska mesterkelt, kéjesen nyújtózó, hörgő és csukló dallama valóságos merénylet a magyar nyelv, a jó izlés; a zenei érzék és a tiszta erkölcs ellen. —

Kultuszminiszter Urunk nagyszerű maglátással és magyarság szeretetből izzó lélekkel már visszaparancsolta iskolai énekotatásunkat a lélekből fakadó ősi tiszta forráshoz a népdalokhoz és népi zenéhez.

A magyar nevelői és tanítói kar nagy igyekezettel és szeretettel próbálja is ifjuságunkat az iskolákban és a levante egyesületekben a magyar ének és zenekulturának megnyerni, — és helyenként igen szép eredménnyel is, — ezzel szemben azonban áll az a tény, hogy ifjuságunk az iskolán kívül az otthonban, az utcán, a moziban különösen az előadás közti szüneteket kitöltő „szórakoztató” zenékben, a rádióban és még sok más helyen lépten nyomon beleütközik a fentebb említett slágerekbe, amik alattomosan csusznak másznak füllébe, lelkébe. És lassan, de biztosan végzik pusztító munkájukat.

Ezek ellensúlyozására kiirtására úgy érezzük — fontos munka vár első sorban a tanítói és tanári rendre, de a társadalom minden, magát igaz magyarnak és kultur embernek valló tagjára is. És nem utolsó sorban a hatóságokra Cselekedjünk még nem késő!

Küzdjünk a zenei ponyva ellen minden vonalon. Ez is honvédelem!

Csontos Sándor

A gyermek rossz tulajdonságai és a szülői ház.

III.

Irta: Benedek Jenő

Egyik uradalomban a kocsis biztatja a gyermekeit, hogy lopjanak az uradalom gyümölcséből. A tanító elkergeti őket, egyuttal találkozik a gyermek anyjával is, akinek a felkérére törekszik beszélni, azonban válaszul azt kapja „az semmi” ha egy kis körtét hoznak, az nem lopás, csak nem sajnálhatja ezt senki a gyermektől. Azt nem kellett sem kaszálni, sem kapálni. A gyümölcsöt Isten mindenkinek adja.

Ugy látszik a gyümölcs igen alkalmas arra, hogy e téren való ügyesség megszerzésére a kezdő lépésekre indítson. Egyik család fiú tagja 12 éves. Az előbb említett téren kezdő ügyességét gyakorolni. Legközelebb már megleste a szomszéd asszonyt s amint hazuról eltávozott beosont a lakásba és pénztárcát lopott. Majd fellépett tanítónak és az ilyen irányú kirándulásokra elvitte öcsét is s bevezette az eltulajdonítás nemes művészetébe. Viselt dolgai alapján a csendőrök érettnak minősítették arra, hogy felvétessék a javítóintézetbe. Egy gazdag ember 6 éves fiacskája körtét szedett a szomszéd fájáról. A szomszéd eljött a gyermek apjához és arra kérte, mondja meg fiának, hogy azt máskor ne tegye. Véletlenül a gyermek is a szobában volt; nagyon megijedt, hogy most mi lesz vele, mi fog vele történni. Azonban csakhamar mosolygásra fordult az arca, mert az apja így szólt a szomszédhoz „Ugyan kedves szomszéd, azért ugyan kár annyit beszélni; hiszen a gyermek még nem tudhatja, hogy nem szabad a másét elvinni. Különbben vagyok olyan gazdag, hogy azt a pár szem körtét, amelyet a gyermek megkivánt ki tudjam fizetni. Ez egy olyan eset, melyet érdemes lenne márványköbe vésetni, hogyan nem szabad nevelni.

Folytathatnám k. Olvasóim a példák felsorolását, azonban felesleges. Az elhangzottakból láthatjuk, hogy elsősorban a saját környezete nevelő bűnre a gyermeket. Nem lehet ma már gyermeket nevelni a szülők nevelése nélkül. Csak az a szülő szereti igazán a gyermekét, akit azt jól nevel. Követeljük meg gyermekéinktől a feltétlen engedelmisséget. Ebből a szempontból helyes nevelési elveinket vaskövetkezésséggel, — büntetés árán is — vigyük keresztül. Bizonyos, hogy a büntetések alkalmazása nem csak a gyermek részére, hanem a szülőre is kellemtelen, de a gyermek jövője érdekében szülőnek vállalnia kell ezt a nem kedves feladatot. Legkellemtlenebbek a testi büntetések, de sok esetben ezeket sem mellőzhetjük. Természetesen ne akkor alkalmazzuk ezeket, amikor a szülő haragos, hanem akkor, amikor a gyermek valóban rászolgált.

FÉRFI-
SZÖVETET,
SELYMET

BRÜLL

SZOLNOK
Takarékosság
Baross-utca 1

DIVATÜZLETÉBŐL

A gyermek szükségképpen rászorul erre a segítségre. Könnyek ne rászoroljanak vissza bennünket. Ezek a kisded fejlődésnek éppen olyan szükségletei, mint a táplálék. Akiknek a könnyek nagyon fájnak gondoljanak egyrészt arra, hogy ezek a gyermekkori könnyek csak 1—2 percig tartanak, utánna nemsokára olyan vidám a gyermekünk, mintha semmi sem történt volna — másrészt gondoljanak arra, hogy e néhány könnyecseppel megtudjuk váltani a felnőtt kor könnyeinek egész légióját.

Ha nevelésünk kis korunkban kifogástalan, akkor egészen bizonyos, hogy az iskolában a testi fenytetés alkalmazásának szükségessége fel sem merülhet. Akárhány szomorú esetben tapasztalhatjuk, hogy rosszul nevelt gyermekek felnőtt korukban tetteleg inzultálnak másokat, sőt szüleiket is. Ilyenkor olyan a helyzet, mintha a gyermekek szolgáltatnák ki azt a fenytetést, amelyet a szülők tőlük gyermekkorukban megtagedtak. Az élet szelítésével szemben rendszerint csak a szobatudósok kardoskodnak amellett, hogy minden testi fenyteték a nevelésből kikerekítendő. Alighanem lámpással kellene keresni oly felnőttet, ki a szülői otthonban kisebb nagyobb testi fenytetékbe ne részesült volna. Csak a gyakori és durvaságig fajuló fenytetést kell feltárlatlenül és mindenféleképpen kerülnünk és elítélnünk.

Vissza térek előadásom alapgondolatára, miszerint a gyermek egyaránt születik a jóra és rosszra. Minden rossznak a csitáját magával hozva egy régen letűnt világból. Amikor a gyermek először emeli tekintetét az égbe és kicsiny kezét vágyakozva nyújtja a hallgató csillagok felé, jelképe az annak az emberiségnek, akit az életösztöne a jó felé vonz. Nekünk nevelőknek, szülőknek kötelességünk a vadhajtasok lenyesegetése, hogy ne szivják el az életerőt a fény felé nyújtózkodó emberpalántától, mert ha fiatalokban elmulasztjuk, később, — amikor már erőre kaptak az ősi ösztönök, — akkor már elkéstünk vele.

— Vége —

Családi életre való nevelés.

Irta: Vajay Józsefné

A mindenkori élet nyugalma, békéje, boldogsága a kiegyensúlyozott családi élettől függ.

Háborus időkben, mikor nagy tömegek kerülnek mozgásba, a családi életben kényszerűen lazulás áll be. A meglazult családi élet a közösség mindenkori kiinduló pontja. A kötöttség nyugalma a tömeges eszmék felvetését megbénítja. A népek életében viszont ez a békultság a viszonylagos boldogság időszaka. Ebben az állapotban csak egyesek indulnak el az élet új utjainak keresésére, az általuk remélt még nagyobb boldogság elérésére.

Ha a néptömegek nyugalmi állapota a háborus befolyásra lazul, akkor egész tömegek mozdulnak meg a megelégedettséghez vezető utak keresésére, s ha a felsőbb irányítás ilyenkor nem elég világos és határozott, ez a pil-

lanat lehet a társadalmi zűrzavar újabb kiinduló pontja. Ekkor születik a legtöbb észme és irányzat a gyakorlati élet minden területén.

Az államvezetők mindenkori törekvése a tömegek nyugalmi állapotba való hozása és lehető megtartása, mentesíteni népüket nagyobb megrázkódtatástól. Hogy ez keresztülvihető legyen: a fő feladat: a családi élet kiegyen súlyozottságának megteremtése.

Ez a nemes és nagyszerű feladat a nevelői kar hatáskörébe tartozik, amit a képzett és hivatásának magaslatán álló nevelői kar örömmel és készséggel vállal.

Amilyen súlyosnak látszik ez a feladat, az öntudatos nevelői kar számára annyira egyszerű.

1. Mert nevelői behatás szempontjából a tanító érintkezik legtöbbet a gyermekkel.

2. Mert a tanító-lélekben minden növendéke számára annyi szeretet van felhalmozva, mintha minden gyermek a sajátja lenne.

3. Mert minden szülő tudja, őszöne megérzi, hogy a tanítóban gyermeke nevelésében szülői munkatársra talál.

Minden gyermekben Istentől beléoltott eszményt kereső őszön munkálkodik. A tanító feladata, hogy ez elé az őszön elé ideálokat állítson. A magyar tanító számára ez nem nagy feladat, csak a magyar nemzet életére kell gondólnia: István, László, Imre, Margit, Erzsébet... és tömegével a többi példázható nagy magyar eszményi életre...

A gyermekkorban felszívott érelemlalmaz kisugárzó erővel hat az eljövendő egész életre. A gyermekkor érelemlázására épül fel a majdani családi élet minden megpróbáltatása.

A gyermekben keresztül a nevelő hatást gyakorol a szülőkre. Kérve, vagy kéretlenül tanácsot ad, irányít, felvilágosít. A tanító tudja, hogy ezen a téren eredményt csak úgy várhat, ha a legnagyobb tapintattal jár el.

Hogy a családi élet harmóniájának mi a titka, azt a képzett nevelő előtt nem kell hangsúlyozni. A hit alapján állva ezer és ezer alkalmunk van a családi életre való nevelésre. A gyermek legszebb erénye, ha már kis korában megszokja, hogy segítségére legyen szüleinek. Ezen az uton keresztül tanulja meg, hogy a közösségben élő ember nemcsak magáért él, hanem a közösségért természetesen elsősorban legközvetlenebb hozzátartozóiért. A családi ünnepek/megülése, a játékban tanított önzetlenség, áldozatkészség... mind mind az eljövendő családi élet szilárd alapjai.

Hungária Rum és Likörgyár

Hungária Mintapince

szolnok

Telefonszám: 53.

Sürgöncim:

Hungárium

A serdülő korban lévő gyermeknél, mikor a gyermek a legtöbb esetben kiüszött vadnak érzi magát a társadalomból s egyéni utakat keres, erre a korra a tanító feladata, hogy előkészítse a gyermek és szülő között a bizalmas, baráti viszonyt, azt a légkört, amikor a gyermeknek feltétlenül szüksége van egy tapasztalt, jószándéku iránymutatóra, a titkos problémák természetesen megmagyarázója, felvilágosítója.

Az egyik leghasznosabb feladat, amit a tanító megtehet és minden körülmények közt meg is kell tennie, hogy tördjön a gyermek szabad idejével. Ezen a téren én csak azt mondhatom, a gyermek elé olyan feladatokat kell kitűzni, amik hasznosságuk mellett egyben szórakoztatják is. Ilyenek például: sport, zene, kézimunka, énekar, műkedvelő előadások, olvasás stb. stb, kinek kinek hajlamához alkalmazkodva...

A családi életre való nevelésben nagy segítségünkre vannak a különböző ifjúsági egyesületek és szervezett mozgalmak. Elsősorban említhetem meg itt az ifjúsági vöröskereszt egyesületet. Pillanatnyilag mint aktív cselekvési mód kevés áll rendelkezésünkre, mert a társadalmi bajok túlnőttek képességeinken, de maga az erkölcsi, léleknevelő motívumok rendelkezésünkre állnak, hacsak úgy is, hogy a nagy vöröskereszt tevékenységét figyelemmel kísérjük, szükségességét megvilágítjuk s beszélgetünk olyan esetekről, ahol a vöröskereszt közbelépése mentett meg életet. Kidomborítható a vöröskereszt abból a szempontból is, mint az emberiség nemzetközi jóságra, szeretetre épült összekapcsoló ereje...

De itt van a levonteképzés, melybe újabban a női szervezetek is bekapcsolódtak. Mi magunk is érdeklődünk felőle és irányítsuk oda nemcsak fiú gyermekeinket, hanem a lányokat is. A harcok mellett lassan lassan kidomborodik majd ennek az intézménynek is tulajdonképeni feladata: az ifjúság családi életre való nevelése, előkészítése, az időnek nemes vonatkozásban való eltöltése, a durvaság kikapcsolásával, a megbékélt közösségbe való beilleszkedésre. Mert megbékélt családoké a jövő nemzedék boldogsága.

De beszélhetünk hasonló szellemben a cserkészetről is, ami pillanatnyilag és eszményileg talán felette áll a levante intézménynek is, mert kevesebb benne a harcok öncélúság s lényegesen több benne a kifinomodott törekvő lélek.

A tanítói léleknek keresni, kutatni és minden egyes esetben meg is kell találnia azt a módot, ahogy a rábizott lelkeket a szépség, a tőkéletesség felé irányítja. A szélesebb skálájú tudást az idő múlása lekoptatja a mind máris, mert lényegileg mindenki arra törekszik hajlamánál fogva, hogy jó legyen és őt szeressék.

Munkánkhoz jelszavunk legyen: szeressük a gyermeket!

Bőröndöt, bőrdíszműarut, gyermekkocsit, fényképezőgépet, gramofont, játékarut és illatszert nagy választékban, olcsó áron vásárolhat Szolnokon a

Vidor Üzletházban

Telefon 301.

„Takarékosság” tagja.

LEVENTE ÉLET

A leventeegyesület és mozgalmi munkája.

Irta: Szolnoki Lajos.

A honvédelemről szóló 1939. évi II. t. c., valamint ennek végrehajtási utasítása értelmében: „A leventeképzés — bár elsősorban a katonai előképzést szolgálja — szerves kiegészítő az egységes és egyetemleges magyar nemzet-nevelésnek. Feladatát a nevelésnek minden egyéb tényezőjével: a vallás-oktatással, az iskolával, a helyesen irányított hazafias és vallásosan élő családdal együttesen és párhuzamosan teljesíti. A leventeifjúság nevelése egyaránt szolgálja a hazafias, állampolgári és társadalmi kötelességek teljesítésére való előkészítést, a vallási, nemzeti és polgári erények megszilárdítását, a művelődési törekvés kifejlesztését, a fegyelmezett és egészséges életre való szoktatást és nevelést. Célját az iskolán kívüli ifjúság körében a nevelési anyagnak élményszerű közlésével, az iskolai ifjúság körében pedig az ismeretek tudatosítása útján éri el.”

Anyaga:

- Valláserkölsési alapon nyugvó katonás, hazafias nevelés.
- Testnevelés és egészségápolás.
- Katonai előképzés és légvédelmi oktatás.
- Öntudatos állampolgári életre való nevelés.
- Az iskolában nyert műveltség kiegészítése és nevelése.

A leventeképzés a fenti céllal és anyaggal két vonalon történik:

- a kötelező foglalkozás és
- a leventeegyesületi élet vonalán.

Látjuk tehát a leventeintézmény kettős tagozottságát, s most nézzük meg közelebbről, hogy mi is az a leventeegyesület tulajdonképpen?

A leventeegyesület a Hvtu. (Honvédelmi törvény végrehajtási utasítása) III. számú mellékletében közzétett alapszabály szerint működő önkormányzatu testület, melyet mindazon helyiségben meg kell alakítani, melyben a leventeköteles ifjak száma eléri az ötven főt.

A leventeegyesület a leventeotthonban nyer elhelyezést, melyet a községek és városok teherbíró képességükhöz mérten kötelesek létesíteni, felszerelni és fenntartani, illetve ezek költségeit viselni.

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, látszerraktára
legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.

Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTT ÁRAK

Most talán ismerkedjünk meg a leventeegyesület feladatával. A m. kir. Belügyminiszter 148.000/1940. B. M VII. a számú rendeletével jóváhagyott leventeegyesületi alapszabályminta szerint: „a leventeegyesület célja az, hogy tagjaiból — a kötelező leventefoglalkozások alatt és az iskolában nyert nevelés kiegészítése után — egységes szellemű, nemzeti érzésű, vallásos és küzdőképes ifjúságot neveljen . . .”

Hogyan oldja meg a leventeegyesület ezt a feladatát?

Ehhez a kérdéshez ismertetni szeretném a leventeegyesületi élet vázlatát.

A leventeegyesület szervei: a közgyűlés, a választmány és a bizottságok (számvizsgáló, gazdasági és munkabizottság)

Az egyesületi élet munkái:

1. A mozgalmi munka.

Célja: A gyakorlattal bebizonyítani, hogy a leventetörvények szerinti élet helyes, megvalósítható, s sokkal szebb, mint az, amelyik körülöttünk zúg. Bebizonyítani, hogy ideálok, eszmények a valóságban is vannak, csak ezek megvalósítására kemény magyarok, talpig férfiak kellenek.

Általános ismertetés. A fenti célt a leventeegyesületben létesített *állandó* egységek megmozdulásain: összejöveteleken, kirándulásokon, országjárásokon és toborzásokon érhetjük el. A leventéket ezeken a megmozdulásokon példátadó vezető egyéniségünkkel nekik is tetsző (fiús) erőfeszítésekre sarkaljuk, cselekedtetjük. A mozgalmi munka a kamaszfiuké. A 17 évnél idősebbek igazi munkaterülete a szakosztályokban van, a mozgalmi munkában csak mint vezetők jöhetnek számításba.

Szervezet Életkor szerint tagozott beosztás (korcsoportok felállítás) a leventecsapat szervezetéhez hasonlóan, csak más elnevezésekkel.

Elvégzendő anyag. Testedzés, kulturális, gyakorlati, világnézeti ismeretek, a leventefoglalkozások anyagának elmélyítése és természetjárás.

Elfoglaltság. Hetenként általában egy-egy alkalom, melynek időtartama a megmozdulás neve szerint változik. Évenként önkéntes országjárás (5—6 nap) és egy 2—3 hetes tábor.

Folyt. köv.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei népművelési bizottság közgyűlése.

1944. évi február hó 5-én a vármegyei Törvényhatósági Iskolán kívüli Népművelési Bizottság évi rendes közgyűlését a vármegyeháza kis tanács-teremben Alexander Imre alispán elnöklésével tartotta.

Az elnöki megnyitó után Soós József vm. népművelési titkár az 1942—43. tanévi beszámolót ismertette. Az értékes munkeredményeket, komoly statisztikai adatokat tartalmazó beszámoló kapcsán örömmel emlékezett meg arról is, hogy a Kormányzó Ur Öfömméltósága 75. születés évfordulója alkalmával kiadott, hódolatként felajánlott „Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Iskolán kívüli Népművelésének Története” című összeállított könyv a háborús nehézségek ellenére is sikerült és szép méltatásban részesült úgy a sajtó, mint a népművelés és iskolán kívüli munka iránt érdeklődő szak-

emberek részéről is. A könyv művészi bőrkötéses díszpéldányát 1943. évi december hó 6-án vitéz báró Urbán Gáspár főispán juttatta el vitéz nagybányai Horthy Miklós Kormányzó Ur Ófőméltóságához, aki azt örömmel fogadta. A könyv sikerét bizonyítja az a tény is, hogy az m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter Ur 200 példányt rendelt a Bizottságtól.

A szerteágazó tevékenységről tanuskodó beszámoló után Kiss Gábor árvaszéki ülnök hozzászólásában a szép eredményeket feltüntető beszámolókról elismeréssel nyilatkozik. Egyben megköszöni az Elnökségnek, hogy ilyen gazdag tartalmu, magas színvonalu és iránytmutató könyv kiadását lehetővé tette. Az egész gyűlés véleményét deklarálja, midőn megállapítja, hogy a könyv más egyéb vonatkozása mellett Szolnokra nézve két kiemelkedő tételével nyer fontos jelentőséget. Az egyik a hősi halált Kormányzóhelyettes, vitéz nagybányai Horthy István 1941. november hó 23 án a Széchenyi emlékkünnepélyen elmondott történelmi jelentőségű beszéde, a másik pedig az a 26 oldalas ismertető bemutató előadás, melyet Soós József vm. népművelési titkár Nagyváradon tartott s melyből Szolnok iránt érzett izzó szeretete sugárzik.

Dr. Kováts János ny. tanügyi tanácsos a kulturházak felépítését szorgalmazta.

Alexander Imre alispán elnök a Kiss Gábor ár. ülnök által előterjesztett elismerést áthárítja azokra, akik a könyv sikere körül komoly érdemeket szereztek dr. Jakab László kir. tanfelügyelőre és Soós József vm. népművelési titkárra.

Ezután a folyó tanévi munkaterv ismertetése következett. Az évi munkaprogramot három szempont szerint állította össze a Bizottság. Megjelölte a célt, a feladatot és a kötelességet, melynek jegyében a vármegye területén a népművelés nehéz munkáját a háboru ötödik évében végezni és irányítani óhajtja.

A gyermekek részére rendezett mesedélutánok, a leventék, leány- és legényifjúság, felnőttek számára szervezett különböző águ szellemi és gyakorlati irányu tanfolyamok, a könyvtárak ügyei, a néphagyományok ápolása, a film- és diaposzítivék, rádió, gramofon kölcsonzés, az ismeretterjesztő előadások, műsoros délutánok, esték, alkalmi ünnepek, műkedvelői előadások, népművelési hangversenyek stb mind a magyar szellemben végzett lélekformálást, a műveltség emelését célozzák, hogy hazánk minden egyes polgára foglalkozásra való tekintet nélkül részese legyen a nemzeti kultúrának és haladásnak, melyet majd nem dönthet meg sem az emberi gyarlóságok áradata, sem a vészek vihára.

A tetszéssel fogadott munkatervet a közgyűlés elfogadja, mely után Zselényi Béla vm. számvevőségi főnök, főtanácsos tételtől tételre ismertetette a múlt évi zárszámadást, majd az 1944. évi költségvetést, mely az idők haladásának megfelelően bővülő keretben magasam emelkedő összeggel, de nagyon reális összeállításban hivatott a népművelési célkitűzések megvalósítására.

Alexander Imre alispán, elnök elismerését fejezi ki a szép és értékes gyűlésért és a jelenlévő bizottsági tagok jóindulatába ajánlja a népművelési munkát. Kéri, hogy hívő magyar lelkük melegével és odaadásával támogassák a népművelőket, hogy a magyar életterben folyó értékes munkával megvalósulhasson a népművelők törekvése: emelkedjék fajtánk műveltsége és öntudata, amit a maga részéről bizton hisz és remél is. (B. I.)

A mezőturi népművelési előadók turkevei előadása.

Mezőtúr megyei város Iskolánküüli Népművelési Bizottsága előadói közül nyolcan a nagymélt. VK. Miniszter Ur 99.890/1943. XI. ö. o. számú rendelete szerint — előadócsere keretében — folyó évi január hó 15. é. d. u. 5. től fél 8 óráig ismeretterjesztő népművelési előadást tartottak Turkeven az Ipartestületben.

Az előadások iránt érdeklődők teljesen megtöltötték az Ipartestület nagytermét.

A turkevei Népművelési Bizottság és Turkeve megyei város nevében Dr. Ábrahám Sándor városi tanácsos h. polgármester és h. népművelési bizottsági elnök üdvözölte a mezőturi népművelési előadókat. Dr. Boross István ref. gimnáziumi igazgatóhelyettes, mezőturi népművelési bizottsági ügyvezető elnök megköszönve a szíves üdvözlő szavakat, szeretettel köszöntötte a turkevei Népművelési Bizottságot és a megjelent hallgatóságot. Előadást tartottak: Dr. Boross István ref. gimnáziumi igazgatóhelyettes „Az irodalom fogalmáról, korszakairól és a mai korszakról. Hogyan válaszol a magyar ember csipésre szurással?” (Anekdoták alapján.) Csiffáry István rk. lelkész: „A házasság problémájáról”. Pályi István ref. gimnáziumi tanár: „Az emberi szervezetről munkavégzés szempontjából”. Papp László ref. gimnáziumi tanár: „Japánról”. Dr. Szijj János ref. gimnáziumi tanár: „Élet a talajban”. Várady Lajos ref. gimnáziumi tanár: „A népművészet tájegységeiről”. Dr. Dobos István ref. gimnáziumi tanár: „Népdalainkról”. Botyánszky János ev. lelkész: „Társadalmi problémáinkról”.

Az értékes előadásokat a közönség végig nagy figyelemmel hallgatta. Debreczeni László ref. ig. tanító turkevei népművelési bizottsági ügyvezető elnök köszönte meg az előadók értékes előadását és a hallgatóság szíves megjelenését. A Himnusz éneklésével záródott be az értékes népművelési ismeretterjesztő előadás.

A mezőturi népművelési előadókat a „Turkevei Uri Vadásztársaság” az Uri kaszinóban vacsorával vendégelte meg, ahol Dr. Debreczeni Dániel városi főjegyző köszöntötte a mezőturi vendégeket. Dr. Boross István ref. gimnáziumi igazgatóhelyettes népművelési bizottsági ügyvezető elnök hála szavakkal köszönte meg az előadók nevében a turkeveiek szeretetét.

A népművelési munka értékes és eredményes módja a megyei városok közötti előadócsere. Ezt igazolja a mezőturi népművelési előadók turkevei ismeretterjesztő előadásának nagy sikere.

Debreczeni László

A női szeminárium záróünnepélye Pusztamonostoron.

Február 13-án és 14-én délután foglalta össze a Népművelő Testvérek Társaságának Nőszemináriuma a kulturális gondozónők kiképző tanfolyamának gazdag és magas színvonalú tananyagát.

Az elméleti összefoglalót a 13 íki csuhéfonó háziipari munkák kiállítása előzte meg, amelynek művészi változatban készült tárgyait megtekintette vitéz báró *Urbán Gáspár* főispán nejével együtt. Megjelentek még: dr. *Kele István* prelátus, felsőházi tag. *Sóos József* vm. népművelési titkár, dr. *Kiss László* min. o. tanácsos, dr. *Muhoray Károly* főszolgabíró, dr. *Pénzes Sándor* polgármester, *Árpácssy Gyula* tanítóképzőint. igazgató, *Polgár Béla* képviselő, dr. *Mohay Márton* főispáni titkár, *Blénessy János* tanár, dr. *Hörti Lajosné*, dr. *Tamás Tibor* vm. aljegyző, *P; Kéri Xavér* terences házfőnök és *Prusovszky Mária* a jászberényi kult. gondozó biz. elnöke és még sokan helyből.

A tanfolyam záróünnepélyére három tagozatban ismertette az elvégzett munkát. Az első részben a kulturális gondozás hármass munkacsoportját: a megszervezést, a családok kulturális gondozását és a nép közszellemének ápolásához alkalmas gyakorlati anyagot és eszközöket mutatták be színes és hangulatos szabadelőadások keretében. Sikeresen alkalmazták a propaganda előadásokat, amelyekre a kulturális gondozás terén igazoltan szükség van. Talán azóta is cseng-bong a megjelentek fülében a főzőláda propagandának dala, amelyet rögtönzött utcai diákfelvonulás közben énekeltek a tanfolyambhallgatók.

A második részben a mozdulatnevelés gyakorlatait, mint a játékkórus plasztikai, ritmikai és szimbólikus táncait mutatták be a hallgatók a körmagyar beiktatásával. E mozdulatok nemcsak szépségükkel, hanem eszmekifejezésükkel is kitűnő nevelőeszköznek bizonyultak.

A harmadik részben a színpad nevelő szerepét szemléltették sikerült rendezésben Major István: „Pannika lelke” c. egyfelvonásos vígjáték előadásával. Majd a záróünnepély befejezésével a hallgatók lelkesen vonultak vissza falujukba, hogy ott továbbhítsék a keresztény magyar kultúra magvait.

HIREK

A m. kir. Iparügyi Miniszter rendeletet adott ki a papíros, papíros lemez és kartonlemez előállításai sorrendjének és kiszolgáltatásának újabb szabályozása tárgyában. (4000/1944. lp. M. sz. megjelent. 1944. febr. 9.)

Athelyezés. A tanker kir. Főigazgató *Ur Placsek Emil* kunhegyes belsőkolbászi áll. vánd. isk. titót a jászfelsőszentgyörgyi hajtai áll. isk.-hoz helyezte át.

Czinkóczi Mihályné Dobó Erzsébetet Mezőtúr pusztapói áll. isk.-tól *Mezőtúr csehalmi áll. isk.-hoz. Ricsekné Kiss Klára* jászladányi II. sz. áll. isk. titót a jászfelsőszentgyörgyi pusztakerekudvari áll. isk. hoz azonnali hatállyal áthelyezte.

Rendes tanítói kinevezések. A V. K. M. *Ur Géczy József* kunhegyes gargelydülői, *Lencse Gyula* és *Thury*

Erzsébet jászakiséri áll. vándoriskolai h tanítókat állami rendes tanítókká nevezte ki.

Rendes tanítói kinevezések. A m. kir. vallás és közoktatásügyi Miniszter *Ur Varga Edit* Jászberény csikózi, *Szalay György* é *Kiss Ilona* T. szentmiklós-kengyelujfalui, *Szini Béláné* Csoknyai Katalin Tiszaföldvár-martlúii, *Dr. Papp Jánosné* Kister Kornélia Jászberény öregerdő, *vitéz Kiss Sándor* Kunmadaras nagymezői és *Gyöngy Gabriella* jászladányi áll. isk. helyettes tanítóktól áll. rendes tanítókká nevezte ki.

Házasság. *Feisthammel Erzsébet* jászladányi áll. népisk. ttnő és dr. *Magyary József* budapesti kir. törvényszéki aljegyző február hó 5-én Budapesten házasságot kötöttek. Sok szerencsét kívánunk.

Nemzetvédelmi Akadémia Jászapátin. A Nemzetvédelmi propaganda minisztérium Jászapátin Nemzetvédelmi Akadémiát szervez. Az előkészítő munkák már befejezéshez közelednek. Az akadémia ünnepélyes megnyitása március 5-én lesz.

Asztali tenniszben a szolnoki Leventék csapata már másodszor győzte le a tiszaföldári C. kta levente csapatát. Eredmény 13:5.

Légítámadás esetén gondoljunk arra, hogy a Szentatya teljes búcsút engedélyezett mindazoknak, akik tényleges légi bombázás idején az Ur Isten iránt való igaz szeretettel bűnbánatot indítanak szívünkben és egész lelkükből imádkozzák: *Jézusom irgalom!*

Ady Endre. Az újabbkori magyar irodalom legnagyobb költője 25 évvel ezelőtt halt meg Budapesten.

Leventeegyesületek és leventék szíves figyelmébe. Bajtársi szeretettel kérünk minden levente egyesületi vezetőt és leventetiszt bajtársat, hogy az egyesület illetve leventeélet körében történt eseményekről küldjenek be lapunknak tudósítást. (Előadások, események, személyi hírek, kiténtetése stb.) Szívesen közöljük azokat.

Ezüstkalászos gazdákat avatnak Szolnokon február hó 27-én. A három hónapos tanfolyamot 40 gazda és gazdaijú végezte el. Néppünk új honfoglalásához ez is egy lépés előre.

Megdicsért leventék. A leventék orsz. Parancsnoka Kisráng község leventéit áldozatos munkájukért dicséretben részesítette.

Nem nyuljunk repülőgéproncsokhoz. A m. kir. Honvédelmi miniszter *Ur* egyik rendeletével az ellenség esetleges lógítámadásából származó repülőgéproncsokhoz, vagy egyéb tárgyakhoz való hozzánulást tiltotta. E rendeletre való hivatkozással újból felhívják a lakosság figyelmét arra, hogy akik a rendelet ellen vétnek, nemcsak szigorú büntetésnek teszik ki magukat, hanem életveszélynek is, ha az ismeretlen eszközöz hozzányulnak. Nem szabad a tilalmazott tárgyakhoz nyulni, azért sem mert arra a hadvezetőségnek szüksége van, hogy azok megismerésével a védekezést eredményesebbé tehesse.

D. J. Beszámoló jön. Szíves üdvözlét.

Kartársaink. Szeressetek előfizetőket lapunknak és küldjétek tudósításokat és cikkeket lapunknak. Támogassatok. Mindnyájunk lapja ez.

Nyugtázások. — Évi tagsági díj
8 P. — *Csekk számla Jász-Nagykun-Szolnokvármegye Ált. Tanítóegyesület. Szolnok. 57.480.*

Előfizetés Népművelésre. Cukorgyári népiskola Szolnok, 6 P, Szentiványi Béla 8 P, Jászberény, Eresztőhalmi, Alcsipusztai, Ugari, Pusztapalotai, Abonyi uti, Kassai uti áll. népiskola Szolnok, Áll. népiskola Cibakháza, Izraelita népiskola Szolnok. Levente Egyesület Kisujszállás 6—6 P, vitéz Balogh Zsigmond Kisujszállás 3 P. Áll. népiskola Törőhalom 6 P, Vincze Imre Pusztapó, Réző Dávidné Nagykőrű, Községi népiskola Csépa, Horváth Pál Felsőszászberek, Községi Előjáróság Kunhegyes, Glodeák Béláné Mezőtur 6—6 P Balássy Ferenc 6 P, Gulyás Károly 6 P, Kunszentmárton, Rákóczi uti áll. népiskola Mezőtur.

Tagdíj címen: Madarász Lipót Szolnok, Dobó Sándor, Molnár Margit, Bálint Ilona, Dobó Sarolta, Mezőtur 8—8 P, Schlaghammer Gyuláné Budapest, Ferenczy Kálmán, Ferenczy Kálmánné, Gyenes Margit, Jankó Károly, Jankó Károlyné, Rákos Ferencné, Csernay Károlyné, Csomor Irén, Padányi Margit, Kiss Dénesné, Konti Júlia, Barna Jenő, Borkóles Béla, Gombkötő Márta, Szathmári Lajos 4—4 P. Pauka Margit 8 P Szolnok, Kosnár Lajos, Gonda János Dobó Sándorné, Zöld Jánosné, Kiss Agnes, Petneházy Imréné, Tóth József, Tóth Józsefné, Molnár Győző, Molnár Győzőné, Gaudi Mária, Csátary Lajos, Szakács Jánosné, Tóth Béláné, Szaday Sándorné, Palásti Jenőné, Tömösközy József, Szőlőssy János, Tóth Terézia, Somogyi E.

Máté Gábor, Szemes Zoltán, Czinkocznyné D. Erzsébet, Szebeniné, D. Mária, Magyar Margit, Darkó József, Lázi Magdolna, Csathó Mária Mezőtur, Kiss Kálmán, Kerekes Eszter, Sikolya Albert, Mantuánó Janka, Csupor Ilona Tiszaföldvár 8—8 P. dr. Halmos Andor 12 P Szekszárd Réző Dávidné Nagykőrű 8 P. Glodeák Béláné Mezőtur, Bene Lajosné vitéz Haám Sándorné, Horváth Lajosná, Angyal Sándorné, vitéz Nagy Lajosné, Muhy Mária, Magyar Károlyné, Angyal Sándor 4—4 P. Szolnok, Vágó Róza, Varsányi Árpád, M. Nagy Erzsébet, Lovász Eszter, Czako Jenő, dr. Korom Gézané, Cseh Ambrus Mezőtur, Somodi Dezső, Szombathelyi Pál, Szombathelyi Ernő, Antal János, Tóth Ilona Csépa Vincze Imre Pusztapó, Kaplonyi József, Kaplonyi Józsefné, Szurgyi Pál, Rőczey Nándorné, Hajdu Lászlóné, Oldall István, Oldall Istvánné, vitéz Técsy Zoltán, Mihályi Rozália, Putnik Aranka, Gyöngy Magdolna. Halmágyi Éva, Szücs Tibor, Junák Medárd Rákócziútv. 8—8 P. Gulyás Károly 8 P. Kunszentmárton

SZERKESZTŐI ÜZENETEK:

Többeknek. Ha valaki nem kapja rendszeresen meg lapunkat, kérjük szíveskedjek a Kiadóhivatalhoz (Szolnok Thököly uti áll. népiskola) fordulni panaszával, hogy a kézbesítés körüli esetleges hibát megszüntethessük. — K. J. Jászberény. Igért cikketet várom.

Rényi-nyomda, Szolnok. Telefon 113.

NÉPMŰVELÉS

3092

A szolnoki kir. Ügyészséghez
BESZÁMOLÓVAL TARTVA

1944 évi április 11. 1944. évi április 11. óra _____ perc

A. Kalmár
a kir. Ügyészség elnöke

TARTALOM:

- Pereczes István: Honvédelmi nevelés a népiskolában.
- Kicsiny szívek, nagy munkája.
- Sik Sándor: Az isten firtal.
- Falussy Nándor: Ha nincs Hungar, Tamas, Arad.
- Hivatalos rész.
- Könyvszemle.
- Hírek. Nyugtázások.
- Szolnoki Lajos: A levante ügyéről és irodalmi munkája.
- Levente hírek.

RENVI DEZŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXVII. ÉVF. 4. SZ.

1944. ÁPRILIS 10.

„Kard, kereszt és toll munkásai kezét adnak egymásnak . . .“

A miniszterelnök rendeletére az elmúlt hetekben az Országos magyar Sajtókamarában megalakult a levante rovatvezetők alosztálya.

Az alakuló ülésen vitéz *Béldy Alajos* vezérezredes, az ifjuság honvédelmi nevelésének és a testnevelésnek Országos Vezetője, beszédet intézett az egybegyűlt újságírókhoz, akik mintegy félezer hazai lap képviselőjében jelentek meg az alakuló közgyűlésen — és többek között a következőket mondotta:

— Két évvel ezelőtt a magyar levante-szervezet átépítése és kibontakozása idején mellém állottak az ország magvetői: az egyházak, tanárok, tanítók, pedagógusok és ti, a magyar sajtó tisztaszivű fiataljai az újságírók. — Kard, kereszt és toll munkásai adtuk egymásnak kezét azzal a szent fogadalommal, hogy addig abba nem hagyjuk, amíg a nemzet mindkét nembeli ifjuságát rá nem vezetjük az igaz utra. Ez az ut visszavisz a családhoz, hogy ott az ifju áttűzesedve, megtisztulva, vallás-erkölcsében megerősödve, tiszteletet parancsoló lélekkel és testtel készüljön élete nagy céljára: a békében és háboruban egyaránt hűséges szívű magyar honvédelemre.

Majd megemlékezett a sajtó eddigi — a levante életet nagyon elővívő munkájáról — és fejlődéséről. Majd megvilágította azt a gondolatot, hogy a magyar sajtónak kötelessége a honvédszellemet békében és háboruban egyaránt ébrentartani. Az ifjuságnak pedig kötelessége a honvédszellemű magyar sajtót támogatni és az e szellemtől eltérőt kiirtani.

Végül a következő szavakkal fejezte be nagy-tetszéssel fogadott beszédét az „HNOV.“

„Mai ünnepünkön nem én, de rajtam keresztül ez a nemzet egész, immár nem árva ifjusága köszöni azt a munkát, melyet 1848 márciusi ifjaihoz hasonlóan emelt fejjel, tehetséggel, szívósan teljesítettetek. Az osztatlan magyar ifjuságért dolgoztatok: a levanteintézményért és ne felejtétek, hogy ez az ifjuság a nemzet legféltettebb kincse, szemünk drágalatos fénye. Soha arról meg ne feledkezettetek, hogy ezt a szent és érintetlen ifjuságot távol tartjuk minden politikától és a levante-knek tilos bármilyen politikai szereplés.

— Elfogadtátok az Ifjuság Honvédelmi Nevelésének és a Testnevelésnek Országos Vezetője szellemi irányítását. Köszönöm ezt nektek és remélem, hogy közös utunk a szebb magyar jövő felé vezet. Boldog vagyok és bírom a levante-szellem fejlődésében, mert bizhatok benne!”

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Ált. Tanítóegyesület. Évi előfizetés 6 pengő	Felolvasó szerkesztő: CSONTOS SÁNDOR Kiadásért felel: CSIKY ERNŐ Megjelenik havonként.	Közlönytől díjak és reklámoké Csiky Ernő egyes. pénztárához, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőség címére Sasinek, Constantin-u. 40 küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza
---	--	--

Honvédelmi nevelés a népiskolában.

Irta: Perczes István

A nemzet testében a népiskola az a hely, ahol a polgárok előkészülnek arra, hogy a nemzeti élet közösségét elemi kulturájukkal kialakíthassák.

Mivel az európai nemzeteknél minden állam a polgárainak a zömét a népiskolában neveli, azért kézenfekvő dolog, hogy a tömeg nevelését állandó reformok kísérjék. Egyrészt azért, mert a kulturáltabb tömeg intelligensebb s mint ilyen könnyebben lehet összehozni egy olyan síkra, melyen a nemzet a gazdasági versenyben való elsőbbséget biztosítsa, másrészt azért, mert a tanultabb polgárok tömegének nemzeti öntudata magasabb lévén, lelki-egysége nehezebben, vagy egyáltalán nem bontható meg s így a súlyosabb időket az állam könnyebben vészeli át.

Az a nagy szakadék, amely nálunk a múltban a népiskolát elhagyó ifjuság és a polgári közösségi élet között volt, azt eredményezte, hogy a sokféle társadalmi egyesületekben tömörült vagy egyesületi élet nélkül élő ifjuság sokrétegűvé nevelődött. Trianon után sokat javult a helyzet. A kormányzat fölismerve a népművelés fontosságát, sok ezer tanyán is megnyitottak a kulturaközpontok, hol az eddigi lelkileg elhanyagolt és éppen ezért könnyebben megbontható réteg is a neveléssel gondozásba került!

Igen ám! Csakhogy ez a nevelés inkább humanisztikus irányú volt, ami egyáltalán nem felelt meg az eljövendő magyar életnek. Sőt a fegyelmezett közösségi élet kialakítását célzó, ősi erények napvilágra hozását célul kitűző Levante Egyesületek is ennek a humanisztikus nevelésnek a részesei voltak, amennyiben az Orsz. Testnevelési Tanács irányítása alá tartoztak. Nem humanisztikus, nem spártai, hanem a Hazáért áldozni tudó japán gyermeknevelés kell a népiskolába! Napkeleti nemzetség vagyunk. A magyar lélek mélyén hősi élet van, melyet nyugali nevelési elgondolás sohasem tud kialakítani.

Az idők azonban mindig kitermlik a szükségességet. Új idők, új emberket követelnek. Szellemileg testileg izmoz, erőteljes nemzedék lehet csak

biztos őrzője a határainknak. A nemzedék erőinek összehangzatos kifejlesztését biztosítja a nemzeti népiskola, hol a mostani népnevelés sokkal inkább megközelíti azt, amit az idők követelnek.

A nevelés nemcsak a gyakorlati életre való nevelést tűzi ki maga elé, hanem hogy harmonikusan képzett katonáslelkületű polgár kerüljön a nemzeti közösségbe. Ezt a népiskola azáltal éri el, hogy átadja magyar élet három fő tényezőjének: a nép, a föld és e kettő egymásrahatásából keletkezett történeti értékeket. Ezeken az értékeken keresztül ismerjük meg azok életét, hősi küzdelmét, akik a történelmet csinálták.

Nehéz a nemzetnevelés, de még nehezebb a nemzetnévelés! Nálunk, hol Hazánk népességének — különösen a múltban — olyan tekintélyes része idegenajku, a népiskoláknak azt kell elérniök, hogy a Duna medence predesztinált őrzőjének, a magyarságnak e földért való küzdelmét, hősi elszántságát, leleményességét, balszerencséjének zsarátnokában szunnyadó, majd onnan lángralobbanó magyar szívét e föld lakóival megismertesse és megértesse. Magyarországgal azért, hogy a nemzeti múlt üdítő forrásából erőt adjon a jelen harcát harcoló magyarnak, a nemzetiséggel azért, hogy lojális lelkület alakuljon ki benne a nemzetiségeket becsülő szentistváni állameszme iránt.

1938. ban visszakaptuk katonai egyenjoguságunkat. Ez aztán ugródeszka volt arra, hogy az ifjuság nevelőit honvédelmi nevelésre készítsék elő. Az ifjuság honvédelmi nevelése az 1941. dec. 31-ével megszűnt Orsz. Testnevelési Tanácstól a m. kir. min 5520—1941. sz. M. E. rendeletével, az ifjuság honvédelmi nevelésének és testnevelésének orsz. vezetője kezébe került. Ezzel azután az ifjuság katonai előkészítése is megkezdődött. A V. K. M 106.396—1942. V. 1. sz. rendelete a „Honvédelmi ismeretek” tankönyv népiskolákba való bevezetéséről már intézkedik is. Ennek, iskoláinkban nincs külön óraszám. Már ez is mutatja, hogy mennyire fontos a tárgyakhoz simuló az anyaga. Nem a tantárgyak száma nőtt, hanem a honvédelmi szempontból látható részek tűntek el s így az anyag vált teljessé.

A honvédelmi ismeretek anyagát első sorban a nemzetismereti tárgyakban helyezhetjük el. Magyar, földrajz, történelem, testnevelés keretében. De nem népiskolai sorrendben, hanem természetesség szerinti rendben. Először a történelemhez kapcsolódik. A VIII. oszt. osztott népiskolában a történeti anyag négy részre tagozódott. Itt a magyar élet ezer évének jogfolytonossága töredezettnek látszik. De csak látszik! Mert, mivel az osztott iskola

Hungária Rum és Likörgyár

Hungária Mintapince

SZOLNOK

Telefonszám 53.

Sürgönycim:

Hungárium

tanítójának több idő áll rendelkezésére, a történelmi egységeket a „Honvédelmi ismeretekből” vett anyaggal annyira megvilágíthatja, hogy elmélyülőbb, színesebb, tartalmasabb kép alakul ki a tanuló lelkében, ezzel nemzeti öntudata fejlődik és nagyon sok nemzeti múlt iránti érdeklődéssel indul az életbe. A múlt alapos ismerete nélkül nem lehet a jövőt kialakítani. Az osztatlan népiskola tanulójának előnyösebb a helyzete. Az anyag két részre tagoltsága mellett is egységesebb kép alakul ki, mert figyelési órán az ismereteiben elhelyezett anyag jobban összefűződik s ez honvédelmi nevelés szempontjából értékesebb. Ha csak a „Honvédelmi ismeretek” anyagát tanítanók nem volna teljes a nevelésünk, mert hiányzik belőle a nőnevelés anyaga. Iskoláink legnagyobb része koedukációs, s mint ilyenekben, nem lehet elmenni a nemzet hőselkű nőalakjainak a nemzetünk érdekében kifejtett áldozatos életük ismertetése tárgyalása mellett. Zrínyi Ilona, Dobó Katica, Perényi Zsuzsanna, Kanizsai Dorottya, vitéz Kormányzó Urunknak a Hazánkért, nemzetükért sokat fáradó Hítvesén kívül, a magyar horizont kevésbé ragyogó, nemeslelkű asszonyainak, a magyar édesanyának, a sebesült ápdjónak honvédelmi szempontból való beállítottságának ismertetése nélkül hiányos volna a honvédelmi nevelésünk. Erre vonatkozó anyagot mindig talál a tanító a könyvtárban, vagy folyóirataiban. Nemcsak a katonai korszak, a szabadságharcot kell közel hozni a tanuló szívéhez, hanem az egész nemzet történetét, hogy elérhessük azt, hogy hungarocentrikusan nevelt magyar álljon a nemzet életének minden őrhelyén. Ha nevelésünkből azzal vádolnának bennünket, hogy sovíniszták vagyunk, ám legyen inkább legyünk sovíniszták, mint egy kis lazaság, egy kis rés mutatkozzék helyzetkövetelte nevelésünkön.

Földrajz keretében tudatosítani kell hazánk veszélyekkitettséget. Fokozottabb gondosságot vigyünk bele a térképismertetésbe. Evégből nem kielégítő sem a Honvédelmi ismeretek c. tankönyv katonai földrajzitanítása, sem a népiskola felszerelése. Katonai földrajzitanítás mellé a tankönyvünket szemléltető képekkel kellett volna ellátni. A jó szemléltető képek és rajzok hűségesebben helyezik el a nyújtott ismereteket a tanuló lelkébe. Hiányzik a népiskolákból a katonai térkép. Itt helyet kellene szorítani arra, hogy az ismeretlen helyre tett iskolai kirándulásokon — tanítói megszervezés után — a VII., VIII. o. tanulók, mint irányítók vegyenek részt. Ebből a célból legjobb volna tanulóink kezébe a 25.000 es mértékszámú részletes térkép. Életbe lépő magyar gyermek ne legyen katonai térképismeret nélkül. Honvédelmi szempontból ismertetni kell Hazánk minden olyan pontját, melyet az ellenség is számontart. Katonai, ipari, kereskedelmi gócpontokat, fél és átvonulási, valamint utánpótlási utakat, vonalakat, légi és földi támadás szemszögéből.

Testnevelési órák már magukbavéve is a honvédelmi nevelést szolgálják. Azokon a napokon, mikor a szabadban való foglalkozásokat az idő gátolja, katonai földrajzot — ha még nem végeztük volna — és a magyar fegyveres erő szervezetét ismertetethetjük. Ez utóbbi anyaga elég nagy. Be-

osztására legegyszerűbb, ha testnevelési órákból 10—15 percet szánunk a Honvédelmi nevelés gyakorlati óráinak — légoltalmi és tűzoltógyakorlatok elsősegélynyújtás — kivételével, mikor is az egész osztály aktivitását igényli és kimeríti a rendelkezésre álló idő.

Magyar nyelvénél a kiszemelt olvasmányokban sorra került mesék, mondák, történeti elbeszélések, hazafias költemények tárgyalása közben kiemeljük hősi alakjainkat.

De szolgálják a honvédelmi nevelést a számolás és mérés órái is. Gazdasági és katonai erőviszonyok összehasonlító feltárása jöhet számításba. A tények reális ismerete távoltart bennünket attól, hogy álmokképekben ringassuk magunkat.

Természeti ismereteknél a robbanóanyagok tárgyalásánál a bombák fajait és hatásukat; légműveknél a gőz, gáz, füst, köd, por háborús felhasználását; érzékszerveinknél az előbbieket mérgezési folyamatát, védekezését tárgyalhatjuk; honvédelmi szempontjából igen fontos az önállóságra való törekedésünk és a gazdasági korlátozások megértése, melyek mind, mind a háborús állapot velejárói.

Utóljára, de nem utolsósorban emlitem az iskola dalgyűjteményét, melynek hazafias és katonadalai a kedélynemesítésen keresztül, mint egyenrangú nevelési tényezők állanak a honvédelmi nevelés szolgálatában. Mindkettőnek a célja egy: nemes felbuzdulásra és önfeláldozó cselekedetekre lelkesít.

Tehát a honvédelmi nevelés érdekében egy sereg ismeretátadás áll rendelkezésére a tanítónak. Ez az érdem az egyik oldala. Ez azonban nem elegendő. Nem elégséges azért, mert nem itatódik át a tanuló lelke a történelemmel, nem alakul ki benne lángoló hazaszeretet, tehát nem érzi magát szorosan ahhoz a közösséghez, amelyhez tulajdonképpen tartozik, ha az érem másik oldalán álló tanító, nevelő, hijával van annak, ami életet, lelket ad az anyagnak. A nevelő szíve legyen a hazaszeretettől lobogó szövétnék s világítsa a gondjaira bizott ifjuságnak a nemzet multját és jelenét úgy, hogy azt semmiféle áramlat el ne tudja szakítani az ezer esztendőn keresztül tengernyi szenvedést kiállott magyar élettől

Kicsiny szívek, nagy munkája.

Követésre méltó szép példáját adták ifjusági vöröskeresztes munkájuknak a szolnoki Kassai uti áll. népiskola kicsiny növendékei. Az özv. Bódi Istvánné tanítónő vezetése alatt álló IV. osztályos ifj. vöröskeresztes csoport egyéb munkája mellett elhatározta, hogy megajándékozza valamelyik kisebb-

Bőröndöt, bőrdíszműarut, gyermekkocsit, fényképezőgépet, gramofont, játékarut és illatszert nagy választékban, olcsó áron vásárolhat Szolnokon a

Vidor Üzletházban

Telefon 301.

„Takarékosság” tagja.

ségi vidéken élő szegénysorsu magyar társait A választás Szolnok város egyik testvérközségének, a Kárpátaljai Királymező magyar iskolájának növendékeire esett. Megindult a lázas tervezés, gyűjtögetés és csakhamar tett lett az elhatározásból.

Csapó Borbála, Surányi Erzsébet, Balázs Jutka, Csényi Róza, Tassy Erzsébet, Balla Veronika, Sztankay Vanda, Barcsik Éva, Berta László, Gombos László, Antal Emil csomagjába belekerült egy-egy meséskönyv, kedves játék, írka, ceruza, cukorka, sütemény és egy kis levél, mely mind a kis gyermekszív melegét akarta tolmácsolni. A hatás nem maradt el, mert mindegyik ajándékozó kapott válaszul egy-egy levelet, melyből megtudták, hogy minden királymezői — magyar tagozatu — IV. osztályosnak jutott egy-egy csomag, a hó 60 cm-es ott. Az özikék lejárnak a falu alá, ök sielnek, szánkóznak, délutánokint, de félnek a farkasoktól, így messze nem mennek el... — s más ehhez hasonló dolgokat.

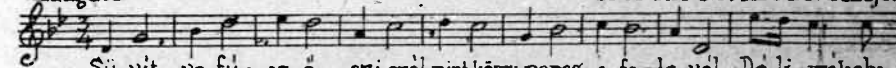
Azóta a levelek jönnek mennek Királymező és Szolnok közt, mind szorosabbra fűzve a testvéri kapcsolatot az ifjú magyar szívek között a szeretet láncával.

HA NINCS HUNYAD, TEMES, ARAD...

FALUSY NÁNDOR verse.

Hallgató.

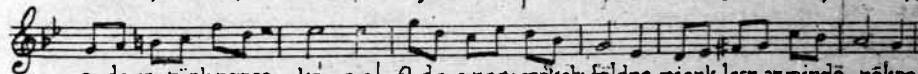
CSONKA DEMETER zenéje.

Sü-vit-ve fű- az ö- szi szél, mint könny perog a fa-le-vel. De-li szekely
Ne bán- daj az él- te- det, ü- tik ve- rik testvé- redet. Ha nincs Hunyad,

nagy ha- ta- ron o- lah ul most a ba- ta- ron. Be- fa- gyott a patak ha- ta
Te- mes, A- rad, kese- ru a kenyér fa- lat. Ne- künk az e- gesz ke- nyer kell,

o- da- megünk nemso- ka- ra! O- da a nagy szekely földre, mienk lesz az mind- rökre.
ezért harcol magyar szeke- ly! Ott a de- li nagy ha- ta- ron, Szekely ul majda ba- ta- ron.

Az Isten fiatal

SIK SÁNDOR

Angyalt, ördögöt látok verekedni,
Szodoma kénkőveit kerekedni,
Ég-föld omlani készül.
Én mégis, nem tudok megfélemedni!

Dús gyümölcs érik szélcsavarta ágon.
Kalapom szélét a szememre vágom:
Még elvégzi magdét
Ötvenesztendő, jó fiatalságom.

Te is, anyácskám, ráncos Magyarország,
De kinövöd még máj magad torzát!
Érzem, érzem, újul már
Ezeresztendő, szép, fiatal orcad!

Az Isten fiatal, senki se féljen!
Nyissuk az égre szívünk szenvedéttel:
Isten-kézben a villám,
Nem téveszt össze feketét fehérrel!

HIVATALOS RÉSZ

Jász-Nagykun-Szolnok vm. Iskolánkívüli Népművelési Bizottsága.

450—1944 szám.

Tárgy: Az 1943—44. tanévi beszámoló jelentés beterjesztése.

Határidő: 1944. évi május hó 15.

Valamennyi helyi Iskolánkívüli Népművelési Bizottság Tekintetes Elnökségének.

Felkérjük Tekintetes Elnökséget, hogy az 1943—44. tanévi iskolán kívüli népművelési tevékenységek befejezésével a beszámoló jelentéseket beterjeszteni sziveskedjék.

A beszámoló jelentések összeállítására, beterjesztésére a következőket kérjük figyelembe venni:

A tevékenységek befejezésével sziveskedjék záróülést összehívni, melyről a két példányban felvett és beterjesztett jegyzőkönyv áttekintő összefoglalással nyújtson az évi tevékenység minden egyes mozzanatáról, tapasztalatáról, észrevételéről, melyek a népművelés eszméjét előmozdítják és a jövőben hasznosan értékesíthetők. A záróülés célja, hogy a város, község értelmisége a népművelés iránt érdeklődők és előadók közös megbeszélést tartsanak és ezen az elmúlt tanév tanúságait, eredményeit, sikerét és hibáit megállapítsák. A tárgyilagos bírálatnak a nyilvánosság előtt van a helye, hogy abból a népművelési előadások tagjai, előadói a felvett jegyzőkönyv alapján a vármegyei bizottság is tájékozódást és okulást nyerhessen. Szükséges továbbá, hogy a bizottsági gyűlésen a helyi bizottság tagjai és előadói a vármegyei bizottság irányító rendelkezéseit is megismerjék, hogy ezzel a vallás és közokt. Miniszter ur által irányított vm. bizottságok munkájához igazodni tudjanak és így az orsz. egységes irányító szempontok is érvényre jussanak. Minél tartalmasabb, részletesebb és alaposabb ez a jegyzőkönyv, annál jobban megfelel céljának, mert csak az így szerkesztett beszámoló adhat tiszta képet az egész évi munkáról, a befejezett év történetéről.

Az üresedésben levő tisztességeket kérjük a záróüléssel kapcsolatosan rendezni. A helyi bizottság elnök és ügyvezető elnöki tisztségét ügyrendünk értelmében mindig két személynek kell betöltenie.

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, látszerraktára
legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.

Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTT ÁRAK

I. Előadások.

Az előadások beszámoló jelentéséhez következő nyomtatványok csatolandók:

Az előadások beszámoló jelentésének minden rovata pontosan kitöltve két példányban, az előadói napló az előadók sajátkezü bejegyzésével és aláírásával eredetben egy példányban terjesztendő be.

Az előadó naplót az előadók sajátkezüleg, esetről esetre töltik ki. Ennek a naplónak okmány jellege van, mely a megtartott előadásokról pontos képet ad. Az olyan előadói napló, melyet nem az előadók sajátkezüleg töltöttek ki használhatatlan, mert az nem igazolja az előadónak végzett népművelési tevékenységét.

A községek belterületén különböző körökben, egyesületekben, iskolákban, stb. helyeken megtartott előadásokról összesítő beszámoló jelentés, — megyei városok belterületén kerületenkénti csoportosítással — a külterületi tevékenységekről előadási helyenként külön külön állítandó össze két két példányban.

Az előadások és tanfolyamok tiszteletdíját — takarékosági szempontból — egy nyugtán s csak egy példányban kell kiállítani és beterjeszteni. Az előadói díj egytizede vezetői díjként jár.

A nyugták összeállításánál a költségvetési előirányzáshoz szigorúan alkalmazkodni kell, mert a jóváhagyott összeg túllépéséhez bizottságunk fedezettel nem rendelkezik. A zöldlapokon tervezett, de meg nem tartott előadások tiszteletdíja nem utalható ki.

Felhívjuk Tek. Elnökséget, hogy a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Ur 141.627—1940 VII. 1. ü. o. sz. rendelet értelmében a közrádión közvetített népművelési jellegű előadások számadatait is tüntesse fel, amint arra 1302—1940. sz. köriratunkban Tek. Elnökséget felhívtuk.

Ezenkívül még az alább felsorolt és évközeben kiküldött körleveleinkre kérünk külön részletes beszámolót a vallás és közoktatásügyi Miniszter Ur hoz küldendő jelentés végett:

1. A 99.700—1943. XI. sz. miniszteri rendelet értelmében 1943 dec. 14-én kiadott 1102—1943. sz. körlevelünk a Tanulmányi Csoportok alakítására szólítja fel a helyi Bizottságokat. Jelentse a Tekintetes Elnökség, hogy székhelyén alakult-e Tanulmányi Csoport? Milyen eredménnyel működött? Hány tagja van a Csoportnak? Ha nem alakult meg, mi volt az akadálya? (Csak a megyei városok és tízezer lélekszámon felüli községekre vonatkozik.)

2. A 99.800—1943. sz. miniszteri rendelet tárgya a népművelési előadó csere. Erről 1943. november 15-én 1304. sz. alatt kiadott körlevelünk tartalmaz tájékoztatást és utbaigazítást. Kérünk jelentést arról, hogy volt-e előadó csere? (Nemleges jelentést is.) Milyen eredménnyel működtek a csere-előadók? Milyen volt a nép érdeklődése az idegen előadók iránt? Mik a nehézségek az előadó-csere kiépítésénél? Rövid javaslatok, észrevételek.

3. A 84—1944. számú, január hó 24-én a 190 102 1944. XI. sz. mi-

niszteri rendeletre kiadott körlevelünkben az évfordulókról való megemlékezésre hívjuk fel a helyi Bizottságokat. Az előadások Beszámoló jelentésének „Az év rövid története” c. pontjában sorolja fel Ügyvezető Elnök Ur, tartottak-e előadást vagy ünnepélyt; Szent László 900 éves évfordulójára, Árpádházi Margit szentéavatásának alkalmából, Kossuth Lajos 50 éves halál-ozási jubileumára? Történt-e valamilyen formában megemlékezés hazánk világhírű festőművészeiről; Benczur Gyuláról, Mészöly Gézáról, Munkácsy Mihályról? Kérjük feltüntetni az előadások (ünnepségek) időpontját, tárgyát, az előadók nevét a hallgatók létszámát.

4. Végül jelentse a Tekintetes Elnökség, hogy a 261—1944. sz. alatt február hó 21 én másolatban kiadott 191.100—1944. XI sz. rendelet pontjainak megfelelően mennyiben vitte keresztül a művészeti nevelést a népművelési munkában?

II. Tanfolyamok.

A tanfolyami beszámoló jelentés, a névsor 2—2 példányban, haladási napló, eredetben és a tiszteletdíj nyugta előadásokkal egy nyugtán egy példányban terjesztendő be.

A belterületi tanfolyamokról — a megyei városokban a kerületek feltüntetésével — összesítő, a külterületekről külön-külön beszámoló jelentést kérünk két-két példányban, ehhez csatolva a névsor, haladási naplóval. A hiányosan betervezett adatgyűjtő kimutatásokat Bizottságunk pótlásra tárgyalás nélkül visszaküldi. A megyei városok bizottságai ügyrendünk szerint a nyugtákat nem terjesztik be, csupán a városi számvevőség által felülvizsgált évvégi számadásokat küldik meg betekintés végett.

Az előterjesztett iratok közül a másodpéldányokat a helyi bizottságok irattára részére visszaküldjük, melyek évek múlva is pontos képet nyújtanak a végzett munkáról.

Felhívjuk Tek. Elnökséget, hogy a beszámoló jelentéseket a tevékenységek befejezése után azonnal, de legkésőbb 1944. évi május hó 15-ig minden sürgetés bevétele nélkül szíveskedjék Bizottságunkhoz betervezni, hogy a tiszteletdíjakat idejében kiutalhassuk és a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Urhoz összesítő beszámoló jelentésünket felterjeszthessük.

Szolnok, 1944. évi március havában.

Dr. Jakab László s. k.
kir. tanfelügyelő
ügyvezető elnök.

P. H.

Soós József s. k.
vm. népművelési titkár.

FÉRFI-
SZÖVETET,
SELYMET

A **BRÜLL**

SZOLNOK
Takarékosság
Baross-utca 1

DIVATÜZLETÉBŐL

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. Tanfelügyelője.

891—1944. szám.

Tárgy: Dr. Takács Gyula: A népiskola igazgatása c. gyakorlati könyv ajánlása tbn.

Valamennyi közvetlen hatóságom alá tartozó népiskola tek. Igazgatóságának, Tanítójának!

Allomáshelyén.

Dr. Takács Gyula tanügyi titkár ur „A népiskola igazgatása” című gyakorlati kézikönyvének ötödik átdolgozott és bővített kiadása elhagyta a sajtót és az a népiskolák vezetőinek, helyi hatóságainak és a törzskönyvvezetőknek rendelkezésére áll.

Az éveken át jól bevált gyakorlati kézikönyv a legújabb jogszabályokat is tartalmazza. Gondos és világos összeállítása folytán a kívánt rendeletek könnyen megtalálhatók, határidős naplói pedig teljes utbaigazítást nyújtanak. A művet az igazgatóknak, igazgató tanítóknak, vezető tanítóknak és törzskönyvvezetőknek megvételre ajánlom.

A kézikönyv kapható: Hindy András könyvkiadó és könyvterjesztő vállalatnál Budapest, IV. Bécsi u. 1. sz. alatt. Ára kötetenként 10 Pengő. Évenként pótfüzetek jelennek meg, amelyek az összes változásokat tartalmazni fogják és a pótfüzeteket az ötödik kiadás vásárlói igen mérsékelt áron szerezhetik be.

Szolnok, 1944. évi március hó 30.án.

Kir. tanfelügyelő hivatalból távol:

P. H.

Dr. Horváth Ferenc s. k.
tanügyi fogalmazó.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. Tanfelügyelőjétől.

882—1944. tf. sz.

Valamennyi népisk. Tek. Igazgatóságának, Tanítójának,

Allomáshelyén.

Pályázati hirdetés.

A szegedi Horthy Miklós Állami Tanítói Internátusba felvételt kérő növendékek folyamodványaikat a m. kir. vallás- és közokt. Miniszter Urhoz címezve minden év május hó 15-ig tartoznak az Internátus igazgatóságához (Szeged, Boldogasszony Sugár ut 1.) benyújtani.

A Internátusba felvételt kérhet minden tényleges szolgálatban álló tanyán vagy közép-, középfokú és szakiskolával nem bíró községekben működő állami, községi, érdekeltségi, társulati és magán népiskolai tanító fia, aki közép-, középfokú és szakiskolában tanul, illetve ezekbe az iskolákba

akar iratkozni Ipariskolába járó növendék nem nyerhet felvételt.

Mindaddig, amíg a tervbevett felekezeti tanító internátusok fel nem épülnek, az Internátusba való felvételre felekezeti népiskolai tanítók fiai is pályázhatnak.

I. A felvételi kérvényhez csatolni kell a felvenni kért növendék következő iratait: 1. születési anyakönyvi kivonatot, 2. utolsó félévi iskolai bizonyítványt, 3. utolsó tanévvégi iskolai bizonyítványt, 4. újraoltási bizonyítványt, 5. egészségi állapotot igazoló orvosi bizonyítványt, mely igazolja, hogy a felvenni kért gyermek internátusi nevelésre alkalmas, 6. (két) 2 tanu által előttemezett nyilatkozatot arról, hogy a szülő (gyám) az előirt fizetési feltételeknek pontosan eleget fog tenni és az internátusi szabályoknak kötelező erejét elismeri, 7. a helyhatósági (községi előljáróság) bizonyítványt a szülő állásáról, vagyoni és családi állapotáról, ellátatlan gyermekeinek számáról és arról, hogy a folyamodó községtől hány kilométer távolságra van a legközelebbi közép, középfokú, vagy szakiskola, 8. igazolni kell a harctéri szolgálatot, ha erre hivatkozás történik.

A felvételt kérő folyamodványok és annak mellékletei bélyeg és illetékmentesek.

II Az Internátusban az iskolai díjakon kívül a beiratkozás alkalmával fizetendő: a) felvételi díj címén a felvételkor 10 (tíz) P, b) orvosi díj címén ugyanakkor 8 (nyolc) P, c) ellátási díj címén a jeles és jórendű tanulók részére 80 (Nyolcvan) P, az elégséges rendű tanulók részére pedig havi 90 (Kilencven) P. előleges havi részletekben, legkésőbb minden hó 10-ig.

A felvételi és orvosi díjakat, valamint az első havi ellátási díjat kivétel nélkül minden növendék évről évre a felvételkor tartozik megfizetni.

III. Az Internátus a város központi részén, a modern egészségügy minden követelményének megfelelő, négyemeletes, 116 növendék befogadására az 1937. évben készített épületben van elhelyezve. Az épület helyi ségei tágasak, világosak, könnyen szellőztethetők; központi fűtéses, hidegmelegviz szolgáltatással vannak ellátva. A növendék az Internátusban teljes ellátásban (elhelyezés, fűtés, világítás, mosás, napi négyszeri étkezés) részesül és az ágyneműt (a párnahuzat kivételéről) és étkezésletet is az Internátus adja.

Az orvosi díj csupán a heti orvosi ellenőrzést és vizsgálatot biztosítja, úgyhogy betegség esetén a gyógyszerek és más készíadmények — járványos betegségek esetében pedig a külön orvosi és ápolási költségek — a szülőket terhelik.

Az Internátus amelltt hogy a gyermekek kifogástalan ellátását biztosítja, a legmesszebbmenően gondoskodik azok tanulmányi előmenetelének ellenőrzéséről is, amennyiben okleveles szaktanárok alkalmazásával a növendékeket a leggondosabb pedagógiai irányításban is részesítik.

A szülők kívánságára az internátus igazgatósága gondoskodik a növendékek zene, idegen nyelv és más rendkívüli tárgyak oktatásáról is, amelyeknek díjait megfelelő jelentkezés esetén az igazgatóság külön fogja megállapítani.

Az Internátusból évközben való kilépés, csak a szülőknek vagy a növendék gyámjának írásbeli bejelentésével történhetik. Kilépés, vagy az Igazgató Bizottság határozata folytán az Internátusból való kizárás esetében a növendékek után járó ellátási díjak a kilépés, illetve a kizárás hávára szólóan meg kell fizetni. A befizetett ellátási díj vagy egyéb díjak összegéből visszatérítésnek helye nincs.

Az Internátusba felvett növendékek magukkal hozandó kötelező felszerelése a következő: 6 drb. nappali ing, 6 drb. alsó nadrág, 6 drb. törülköző, 3 drb. hálóing (esetleg hálóruga), 12 drb. zsebkendő, 6-10 pár harisnya, 2 drb. fehér párnahuzat 63 x 85 cm. mérettel; 1 drb. hajkefe, fésű, fogkefe, sár-, bekenő és ruhakefe; 1 pár papucs; felsőruha tetszés szerint. A kötelező felszerelési tárgyakat ki, illetve le nem mosható módon el kell látni a felvételkor kapott számjelzéssel.

Budapest, 1944. március hó 15.

Az Igazgató Bizottság Elnöke.

A Pályázati hirdeményt tudomásulvétel végett közlöm.

Szolnok, 1944. március hó 28.

Dr. Jakab László s. k.
kir. tanfelügyelő.

KÖNYVSZEMLE

Kossuth Zsuzsanna.

Érdekes könyv jelenik meg nemsokára a magyar szabadságharc és az azt követő idők egyik legérdekesebb asszonyának életéről. Kossuth Zsuzsanna-ról. Kossuth Lajos legfiatalabb huga már kora gyermekségétől kezdve résztvesz bátyja munkájában.

Most készül az első munka, amely izgalmasan hősies életét ismerteti s most kerülnek közlésre páratlanul érdekes levelei, melyek csaknem 100 évig heverték kiadatlanul.

HIREK

Gazd. szaktanítói kinevezés.
A V. K. M. Ur. 130926/1943. sz. r. -vel Csaba Tibor kunszentmártoni h. szaktanítót áll rendes szaktanítóvá nevezte ki.

Allásról való lemondás. Csigó Józsefné Ferenczy Gabriella kunszentmártoni, Molnár András Kunhegyes belsőkolbászdülői és Tóth Ferenc Jászfelsőszentgyörgy-kerekudvari áll. titok állásukról lemondtak.

Nyugdíjazás. A m. kir. V. K. M. ur. Koczka József solnoki áll. isk. tanítót f. évi április hó 1-től nyugállományba helyezte.

V-öd éves tanítójelöltek tanítói gyakorlatra való bocsátása. A tanker. kir. Főig. ur. a Vkm. ur. rendelete alapján Hajdu Kálmánt a jászapáti hevesiványi áll. vándorisk. hoz, Hering Bélát a törökszentmiklósi, Kozma Józsefet a Karcag-

bócsai, *Karczer Józsefet* a *Türkevelőrinchalmi Draviczky Lászlót* a *Fegyvernek ref. és Bozsik Tibort* a jászapáti i. hevesiványi 2 sz. rk. isk. hoz küldte ki.

Helyettes tanítói kinevezés. A tanker kir. főig. ur *Koleszár Ilona* okl. tanítónőt a *Dévaványa varsányháti áll. isk.* hoz nevezte ki h. áll. tanítónak.

Rendes áll. isk. tanítói kinevezések. A vkm. ur 130925—1943. sz. r. vel *Molnár Éva* tiszaföldvári, *Molnár Gyula* nagyküri *Tóth Ferenc* kunszentmártoni, *Németh Sándor* türkevei, *Lencse Jenő* szolnoki és *Gáspár Sándorné* jászadányi mezőgazdasági népisk. hoz beosztott áll. isk. h. tanítókat áll. népisk. rendes tanítókká nevezte ki.

Doktorráavatás. *Pál László* özv. *Bódi Istvánné* szolnoki áll. tanítónő fiát, a debreceni m. kir. *Tisza István* Tudományegyetemen cum laude a jogtudomány doktorává avatták.

Tábor zászló állítás. A hatodik hadtest levante tisztjei és levantei mozgalmat indítottak a bihárugrai állandó levantetáborban felállítandó táborzászló ügyében. A szép gondolat nemsokára testet is ölthet, mert a levantetisztek és levanték önkéntes adományaiból, már eddig is tekintélyes összeg gyűlt egybe a nemes célra.

Győztek a szolnoki levante ökölvívók. A szolnoki levante ökölvívók országos hírű csapata f. hó 19-én Szolnokon a Városi Színházban rendezett ökölvívó mérkőzésen 10:8 arányban győzte le a makói öklözőket. A győzelem értéke annál nagyobb, mert nem is az élvonal-

beli játékosok mérköztek a szolnokiak részéről, hanem az utánpótlás csapata vívta ki a győzelmet.

Nyugtázások. — Évi tagsági díj 8 P. — Csekkszámla Jász-Nagykun-Szolnokvármegye Áll. Tanítóegyesület. Szolnok. 57.480.

Előfizetés Népművelésre. *Perczes István* Törökszentmiklós, *Levente Egyesület* Kunhegyes, *Bogyó Béla* Jászfelsőszentgyörgy, *Jankó Károly* Szolnok, Áll. Tanítóképző Jászberény, 6.6 P. Áll. népiskola Mezőturkiskék 8 P.

Tagdíj címen: *Székely Emma* 12 P. *Kerekegyháza, Perczes István* 4 P. *Perczes Istvánné* 4 P. *Törökszentmiklós, Hajós István* 8 P. dr. *Kovács János* 4 P. Szolnok, *Bogyó Béla* Jászfelsőszentgyörgy, *Simay Irén, Lescsinszky Gyözőné*, dr. *Bérczy Ernőné*, özv. *Csörögi Imréné*, *Czifra Sándor* 8 8 P. *Csatáry Emil* 2 P. Szolnok, *Racsó János, Racsó Jánosné, Oláh József, Földi Gyula, Dercsényi Ilona, Palásti Elvira, Gilvácsi Margit, Kertész Gyula, Prókai Anna, Somogyi Teréz, Bécsy Irén, Szimon Lenke, Markó Józsefné, Horváth Mária* 4 4 P. *Jászberény, özv. Horváth Ferencné* 4 P. *Gödöllő, Bányainé, N. Irén* 8 P. *Mezőtur, Keszthelyi István* 16 P. *Budapest, Ring Károly, Ring Károlyné, Ruzs János, Kiss Károlyné, Bennyovszky Ida, Konczek Jánosné, Blénessy Jánosné, Szegedy Jánosné, Kovács Lajosné, László József, Fekete Kálman, Antalóczy József, Keszthelyi Ferenc* 4.4 P. *Jászberény.*

Rényi-nyomda, Szolnok. Telefon 113.

A levanteegyesület és mozgalmi munkája.

II. közlemény.

Irta: Szolmoki Lajos.

2. Szakosztályi munka.

Célja. Szakkiképzés, ugyanazt a munkát végző levanték összefogása.

Általános ismertetés. Minthogy a szakosztályi munka kialakulása szoros kapcsolatban van a mozgalmi munkával, ennek a kapcsolatnak a szemszögéből kell osztályoznunk. Ezzelint a szakosztályi munkában három csoportot kell megkülönböztetnünk:

a) A kulturális és gazdasági irányú szakosztályokban lehetőleg csak a mozgalmi munkából kinőtt (17 éven felüli) levanték vegyenek részt.

b) A minőségi sport, híd- és repülőmodellező, ügyességi, ifjúsági szakosztályok 17 éven aluli tagjai lehetőleg vegyenek részt a mozgalmi munkában is.

c) A szakosztályok szakkiképzése a mozgalmi munkával teljesen egyesíthető és összhangba hozható a szakosztályon belül.

Szervezet. a) Lehetőleg kevés szakosztály alakítandó, de ezek végezzenek átfogó munkát. (Pl. nem műkedvelő és irodalmi, hanem egy kulturális szakosztály alakítandó.)

b) A fokozott tagozódás és sok szakosztály nagyobb egyesületekben indokolt (Pl. nem egységes sport szakosztály, hanem külön atlétikai, torna, labdarugó, úszó stb. szakosztályok.)

c) A szakosztályok belső szervezete a végzendő munka szerint alakul. A legtöbben célszerű a kor szerinti tagolás.

d) Ugyanaz a levante legfeljebb két szakosztály tagja lehet és pedig egy téli és egy nyári foglalkozású, vagy egy sport illetőleg gyakorlati és egy elméleti szakosztályé.

Elvégzendő anyag. A szakosztály neve mutatja. Alapelvül szolgálhat, hogy a gyakorlathoz a megfelelő elméletet és az elmélethez a gyakorlatot is adni kell, nemcsak oktató, hanem nevelő célszattal is.

Elfoglaltság. Sportszakosztályokon heti 2-3 alkalommal délutáni edzés, egyéb szakosztályokban heti egy alkalommal 1-2 óra.

3. Egyéb munka.

Célja: A levanteegyesületi élet mozgalmi vagy szakosztályi munkájában résztvevő levanték még fennmaradó szabad idejének hasznos és szórakoztató felhasználása.

Általános ismertetés. Ide tartozik elsősorban az a tény, hogy a levante otthon állandó nyitva van. Ide sorolhatjuk a mozgalmi és szakosztályi munkától függetlenül rendezett előadásokat, tanfolyamokat, színház-, mozi-, sportverseny látogatásokat az egyesület létesítményeinek működtetését (pl. könyvtár) ezenkívül az N-2 jelzésű Utasításban előírt ünnepnapok megünneplésének irányítását és szervezését a levante csapatok (tehát nem levanteegyesületi tag levanték) részére is.

Szervezet. A munka vezetéséhez csak 1-2 tisztikari tag, vagy levante egyesületi ifjúsági vezető kell. (A gazda gondoskodik az otthon használható állapotban való tartásáról, a jegyző az előadások megrendezéséről.)

Elvégzendő anyag. A helyi lehetőségektől függ. Faluhelyen az előadásokra a népfőiskola szolgálhat mintával.

Elfoglaltság. Alkalmak szerint.

(Folyt. köv.)

Fa 77

JÁSZ-NAGYKUN-SZÓLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

3094

A szolnoki kir. ügyészséghez
BESZOLGÁLTATVA

személyesen p...
1944. évi R. 29. sz. par. 4. §. 11. cikk 10. pont.

Lajos
a kir. ügyészség elnöke. 4

IRÁST. KIR. ÜGYÉSZSÉG
1944. MÁJ. 19

22

TARTALOM:

- Csontos Sándor: A közöny...
- (cs.) Vitéz Kolozeváry Borcsa Mihály a sajtó-
Ügyek kormánybiztosa.
- Kiskun József: Tanító típusok.
- (M. E.) A magyar ifjuság a selyamtenyész-
técért.
- Szolnoki Lajos: A levante egyesület és moz-
galmi munkája.
- Felhívás Kertársainkhoz.
- Új terménybeszolgáltatási rend.
- A magyarság számaránya vármegyénkén.
- Könyvszemle.
- Hivatalos rész.
- Hírek. Nyugtázások.

IRÁST. KIR. ÜGYÉSZSÉG
KÖNYVTÁRA

RÉNTI BEZSÓ
KÖNYVOMLÁJA
SZOLNOK.

XXXVII. ÉVF. 5. SZ.

1944. MÁJUS HÓ.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Ált. Tanítóegyesület. Évi előfizetés 6 pengő	Felelős szerkesztő: CSONTOS SÁNDOR Kiadóságit felelő: CSIKY ERNŐ Megjelenik havonként.	Előfizetési díjak és reklámdíjak Csiky Ernő egyesületéhez, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőség címére Szolnok, Constantin-u. 40 küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza
---	--	--

A közöny

az emberi haladás rákfenéje; eszmék sorvasztója, az emberi szolidaritás la-
 zítója, sok szép és nemes gondolatbimbó megölkje, — végső fokon halálos
 bűn. —

Bűn a hazával, a nemzettel szemben; de bűn az egyénnel szemben is.

Mint a puszták fűvét, a rétek virágait, a kertek termését a hosszantartó
 könyörtelen nyári szárazság; úgy fojtja meg, gyötri halálra lassú kínos
 szenvedés közepette a legszebb, a legnemesebb, a legsegíteniakaróbb, a leg-
 áldozatosabb, törekvéseket — a közöny.

A közöny rettenetesebb mint a gyűlölet, mert szinte lehetetlen ellene
 védekezni. Lassan, szinte észrevétlen formában pusztít, őt.

Elzárja a levegőtől, a tértől a csirába feszülő gondolatot, eszmét; meg-
 fojtja sután, értelmetlenül, nem törődve áldozatának kínos veritékezésével és
 kinhalálával.

Különösen veszedelmes és szinte beláthatatlan következményeket vonhat
 maga után a mai időkben, ha engedjük magunkban kifejlődni ezt a vesze-
 delmes kórt és nem küzdjük le mi magunk vas akarattal, acélos elhatározás-
 sokkal és gyors cselekedetekkel.

Gondolok itt különösképpen, — az élet sok sok fenyegetett problémája
 mellett, — a tanítói összefogás, a cselekvőleges vármegyei egyesületi élet; az
 egységes magyar építő szellemű nevelés és tanítás gondolatával és módsze-
 reivel való foglalkozás elhanyagolására.

Van saját ujságunk, nem élünk vele; van saját egyesületünk, nem élünk
 vele; van sok sok közös problémánk, nem törődünk vele.

Mi ennek az oka? Kérdés mely feleletre vár Sürgős feleletre!

Mert az, hogy ma mindenkinek van elég gondja, baja, nem ok az el-
 zárkózásra. Azért mert háború van, az életnek nem szabad megállnia. Az erős
 lelkeket a bajok fájdalmas tüze még erősebbé kell hogy edzze!

Törjük fel hát a fejünkre záródó közöny kriptafedeleit és cselekedjünk
 saját és nemzetünk érdekében, mert ma csak a bátor kiállás, a kemény áldo-
 zatos munka, a törhetetlen hit és erős akarat útján juthatunk el a jövő nap-
 sugaras országába.

Csontos Sándor.

vitéz Kolozsváry Borcsa Mihály a sajtóügyek kormánybirtosa.

Magyarország Főméltóságu Kormányzója a m. kir. Miniszterelnök előterjesztésére *vitéz Kolozsváry Borcsa Mihály* dr. miniszteri tanácsos, országgyűlési képviselő, főszerkesztőt, az Országos Magyar Sajtókamara elnökét, államtitkári címmel a sajtóügyek, a Magyar Távirati Iroda, a Magyar Rádió és a könyvkiadással összefüggő ügyek kormánybiztosává nevezte ki.

Örömmel üdvözljük ez alkalomból *vitéz Kolozsváry Borcsa Mihály* dr. államtitkár — kormánybiztos, mert személyében, olyan ember került vezető örhelyre, aki hosszú évtizedek alatti eddigi munkásságával is bebizonyította már, hogy különösen alkalmas azoknak a szerveknek legfőbb irányítására, amelyek a mai történelmi időkben elsőrangú fontossággal bírnak a magyar közvélemény kialakításánál és a népi lélek egyensúlyba hozásánál.

Vitéz Kolozsváry Borcsa Mihály eddigi pályája, közeleti munkássága, egész élete legszebb példája az egyenesen haladó, vaskövetkezetességgel kitartó, megalkuvást nem ismerő nemes magyar hazafi munkájának.

A magyar sajtó- és annak keresztény munkásai, — már eddig is nagyon sokat köszönhetnek — úgy erkölcsi, mint anyagi és szociális téren, — *vitéz Kolozsváry Borcsa Mihálynak*.

Küzdő és értékes munkásságáért már eddig is sok külső dísz, kitüntetés kapott és most mi magyar újságírók ezek mellé oda tesszük szeretetünk és ragaszkodásunk egyszerű, — de mégis értékes, mert igaz — és őszinte megnyilvánulását. És kérjük őt, hogy maradjon meg továbbra is, — mint eddig volt, — a magyar újságírók szerető barátjának és segíteni kész vezérének. (cs.)

Kossuth Lajos mondotta: „A szabadság, a közjólét amely a szabadság alapján fel fog virágozni, nem olyan bér amit az istenek ingyen adnak. Azért a nemzetnek nem kell megijedni, egyáltalán gyávaság volna megijedni, ha a szabadság anyagi áldozatba, vagy vérbe kerül is“.

Tanító-típusok.

A nagyközönség általában nem sokat törődik a tanítókkal. Azok műveltségi színvonalát kevesen kutatják. Arról, hogy a tanítónak külön lelkiülete is van, vajmi kevesen tudnak.

Csak azt tudják róluk, hogy vannak s megegyeznek abban, hogy a mulasztókat kegyetlen szigorral mutatják ki s talán élvezetet jelent számukra ha a hatóság megbünteti a mulasztásért felelős szülőt, gyámot stb.

Más szemmel nézzük a tanítókat mi, akik — igenis! — törődünk velük, mi, akik külső megjelenésüket és lelkiületüket is szemmel tartjuk.

Egy egy körzet „lelátogatása után“ a gyűjtött anyagot a selekció rostáján áteresztve a rovatos összesítőbe sűrítjük. E munkánk közben joggal kereshetjük az *egységes tanítói típust*. Azt a lélekidomárt, aki az *egységes tanterv* parancsait hivatott végre hajtani. Ime néhány típus.

(A rovatos kimutatás fejléce két részre van osztva: I, megjelenése, 2, lelkiülete.)

I. *Megjelenése*. A többség ruházata egyszerű, izléses. Kifogástalan nyakkendővel viselnek. Ezek alapszíne a legtöbb esetben egybehangzó a ruházat színével.

Vannak közöttük új jelenségek is. Ezek egy része motoros öltözetet visel veséig erős sportkabáttal, másrésze hegyi vadászok öltözetét. Harisnyájuk papajzöld s kalapjuk mellett zergétollat viselnek, bár hegyet nem is láttak nemhogy zergét.

A nők közt akadnak olyanok is, akik előszeretettel párosítják ruházatuk összeállításában a kupikéket a jászölddel s ehhez narancssárga nyakszálát sodorítanak nyakuk köré. Ezeknek ajka — a legtöbb esetben — messziről világít, mint a fekete éjben a szentjánosbogár...

Hozzáértő emberekkel beszélgetve azt halljuk, hogy szívesebben nézi a világ a nemes egyszerűséggel öltözőket. Ez a választékos egyszerűség emeli a tanítói tekintélyt a nép előtt is. A katedra komolyságának ez az öltözködési mód felel meg!

A kevés kivétel — ha a többséget figyeli — majd észbe veszi, hogy a maga extravaganciája kéri a többi közül és szemet szur a figyelő világnak.

II. *Lelkiülete*. Akit a sors még nem állított olyan helyzet elé, hogy üres rovatokat töltsön ki, azt hinné, hogy a II. rovat kitöltése a könnyebb... Nem!

A tanító egyéni szabadságát tiszteletben tartja a tanítói pragmatika. Ezt a nagy-nagy szabadságot magyarázzák éppen féltve azok, akik miatt három al-rovatot kell szerkesztenünk az *igen szigorúak*, *kevésbé szigorúak* és az *erélytelenek* számára.

Az *igenszigorúak* — külsőleg is többnyire mintaemberek! — tanterme, asztala, szertára mintaszzerű. Iskolájuk udvara tavasztól-őszig virágszőnyeg, amelyet tanulóik ápolgatnak, öntözgetnek. Őket mindenkor ott látni a templomban kísérek sorában s tanítványaik közül is csak a betegek hiányoznak, vagy csak azok, akiknél éppen dísznövágás van.

A kevésbé szigorúak olyanok, mint azok a diákok, akikről tanáraik se tudják megállapítani, hogy 1 es vagy 2 es tanulók e. Rendszerint egy-ketteddel osztályozzák őket. Mi is ezt az eljárást követjük.

Az erélytelenek arról ismerhetők fel, hogy magukkal szemben is erélytelenek. Ruházatuk — rendszerint — olyan mintha viharból vetődtek volna a katedrara. Tantermük nem mutatja a kedves otthon képét. Osztályukban talán sohase nyílt virág. Gyermekeik szeméből a tompa fény úgy árad, mint a fehér falról a hold fénye. Iskolájuk udvara hasonlít a szerájok udvarához. Fa sincs benne.

Ha egy-egy ilyen tanítóra találunk, igen óvatosan kell eljárunk.

Új munkást bajos belőlük faragni, mert rendszerint olyan embertársak, akiknek életét súlyos családi terhekkel nehezítette a sors.

Kíméletesen haladjunk el mellettük. Sokszor ez a kímélet eszméltető erővel hat rájuk s felelednek, mint a pohár víztől a zárt iskolában felejtett cserepesvirág.

... Mi, akik az egységes tanítói típus kialakításán dolgozunk, azt tartjuk, hogy csak a kötelességét lelkesen végző és tanítói sorsában megnyugvó tanító az első rangú munkás.

Ezzel a típussal nincs soha semmi baj!

Kiskun József.

A magyar ifjuság a selyemtermelésért.

A háborús anyaggazdálkodásban, mint ismeretes, a magyar ifjuság dicséretes eredménnyel dolgozott az elmúlt esztendőben is. A Diákkaptárak és Levente Gazdasági Szövetkezések által megszervezett különböző hulladékgyűjtéseken kívül résztvett az ifjuság az elsőrendű fontosságú nyersanyagok termelésében és ezek közül különösen kiemelkedik a selyemtermelés terén felmutatott eredmény.

Az Országos Selyemtenyésztési Felügyelőség most tette közzé a magyar ifjuság 1943. évi selyemtermelésének adatait. E szerint a múlt év tavaszán 26 897 diák és levente foglalkozott selyemhernyóneveléssel. Az ifjusági selyemhernyótenyésztés eredménye 69.153.90 kg. nyers selyemgubó volt, s ezért 340.247.77 pengő árat fizettek ki.

A nyers gubó felfojtása után 23.051 kg. száraz selyemgubót kaptak az ifjusági termelés eredményéből az állami selyemfonógyárak és ebből mintegy 34 milliárd 577 millió méter hosszú selyemfonalat lehet legombolyítani. Az ilyképen nyert 5762 kg. selyemfonalból 115 ezer 240 méter szövetet készíthetnek a szövőgyárak s abból előállítható 38 ezer 411 férfiing, vagy 2308 ejtőernyő. A gyermekek tehát szinte játékképpen végzett munkájukkal igen jelentős mértékben segítették elő a közellátás, illetve hadiipari anyagellátás érdekeit.

A selyemtenyésztést nagyban folytató iskolák és levente egyesületek, illetve diákok és leventék a nemzeti érdekek szolgálata mellett saját javukra

is nagyon jelentős keresetet értek el a mintegy 4-5 hétig tartó mellékfoglalkozással. Csak példaképpen említjük meg, hogy a mezőkövesdi kir. katólikus főgimnázium diákkaptára 405.30 kg. selyemgubóért 2.568.29 P beváltási árat kapott. A bácsalmási állami polgári fiúiskola növendékei 268 kg. selyemgubót termeltek és 1 706.97 pengőt kerestek, az őrszállási állami elemi iskola tanulói 248.20 kg. gubóért 1.595.15 pengőt kaptak. A levente egyesületek közül a zentai 209.80 kg. gubóért 1.182 pengőt, a karádi 201.10 kg. gubóért 1.165 pengőt kapott.

A közoktatásügyi és levente intézmények a múlt év nagyszerű eredménye folytán ez év tavaszán még nagyobb mértékben kívánják a magyar ifjuságot a nemzetgazdasági és hadiipari szempontból annyira fontos selyemtermelésbe bevonni. (M. E.)

LEVENTE ÉLET

A leventeegyesület és mozgalmi munkája.

III. közlemény.

Irta: Szolnoki Lajos.

Mint dolgozatomban címeből is kitűnik, a levente egyesület munkájának vázlatos ismertetése után a mozgalmi munkával szeretnék valamivel részletesebben foglalkozni.

A mozgalmi munkában a vezető fel akarja építeni a leventék segítségével a fiúk államát, ahol — mint népmeséinkben — mindig a helyes és jó győzedelmeskedik. Bebizonyítjuk, hogy az eszményképek testet is tudnak ölteni, csak ahhoz, hogy ezek közöttünk járkaljanak nagy adagi akaratú és kemény férfi jellem kell. Ha pedig egyszer valami nehéz, akkor annál szebb megvalósítani — így kell éreznie mozgalmi munkát végző leventének.

Két gondolatot akarok kiragadni a már ismertetett alapszabály szerinti célkitűzésből: a nevelés kiegészítésének és a küzdőképes ifjúsággá való nevelésnek a gondolatát. Ennek a két gondolatnak a megvalósítását tűzte ki főként céljául a leventeegyesület mozgalmi munkája.

Valljuk be őszintén, hogy mind az iskola, mind a kötelező leventekiképzés egyaránt egyoldalú nevelést illetve képzést ad, noha már maguk is ellensúlyozzák némileg egymást. A küzdőképes emberré való nevelésnek hármas követelménye van: szellemi (iskola), testnevelési (kötelező kiképzés) és gyakorlati (mozgalmi munkában is szerepel) életre való nevelés. Ezzel a harmadikkal egészíti ki a mozgalmi munka az iskola és a kötelező kiképzés anyagát, de úgy, hogy még maga is ad ehhez a leventeegyesületi neveléshez a leggyakorlatibb szellemi és testi nevelésből.

A küzdőképes embernek mindhárom vonalon meg kell állnia a helyét. Elképzelhető-e küzdőképes ember tisztán szellemi nevelés útján? Vagy lehet-e egész ember az, aki mindent a maga testi erejével akar elérni?

A ma háborúja, a totális háború, szintén három arcvonalon vivja a

küzdelmét: a fizikai, a szellemi és a gazdasági arcvonalon. Ha bárhol is gyengébbnek bizonyul az egyik fél, menthetetlenül elvesztette a küzdelmet.

A leventegyeselet szervezetét is tehát oly módon kell felépíteni, hogy ezt a küzdőképes típust nevelni képes legyen, hogy tudjon egy többoldalú nevelési feladatot ellátni.

Azt már is leszögezhetjük, hogy erre a szakosztályok nem alkalmasak, mint hogy ezek szerepe az, hogy bizonyos egytányu testi (Sportszakosztály) vagy szellemi (kulturális szakosztály) nevelést elmélyítsenek. Ilyen szempontból tehát nem szabad az egyesületet részekre tagolnunk, ha e küzdőképes embertípust állítottuk magunk elé eszményképnek. Már pedig ma, ahol leventegyeselet van, ott a munka szinte kizárólag a szakosztályok keretein belül folyik.

Mint hogy azonban minden korban más és más ismeretekre vágyik az ifju, kiválóan adódik csoportfelosztás szempontjából a korcsoportonkénti egységsszervezés. Ez a leghelyesebb szempont az ifjuság csoportokra bontásánál. Amint a következőkben leírok, csak néhány leventegyeseletben van még meg. Az itt nyert tapasztalatok felhasználásával azt a mozgalmi munkát fogom bemutatni, amit a küzdőképes embertípus kialakítására a leghelyesebbnek tartok.

Minden leventegyeseletben annyi mozgalmi csoportot vagyis törzset alakítunk, ahányszor 120—130 önkéntjelenkező levente akar a mozgalmi munkában résztvenni. A törzsbe a legfiatalabb 12 éves egyesületi tagtól kezdve a már nem leventeköteles egyesületi tagokig mindenki betartozik. A törzs az egykorukat összefoglaló nemzetségből, ez pedig a tizedekből áll.

Ezek szerint vázlatosan így fest a leventegyeselet mozgalmi munkacsoportjának a szervezete:

Leventegyeselet.

I. Törzs.

Nemzetség.
12—13 év.

Nemzetség.
14—15 év.

Nemzetség.
16—17 év.

Nemzetség.
18—21 év és nem
leventeköt.

Tized.	Tized.	Tized.	Tized.	Tized.	Tized.	Tized.	Tized.	Tized.	
--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--

A mozgalmi vezető kivételével mindenütt ifjuvezetők állanak az egységek élén. Ezek vezetése alatt az egységeket lehetőleg több éven keresztül együtt kell tartani.

A törzs, nemzetség és tized elnevezések ősmagyar eredetűek. Szükségem látom, hogy a magyar ifjuság ilyen egységekben kapja meg a maga nemzeti nevelését. A nemzetség szóban benne van a nem, a faji összetartozás alapfogalata, a törzs pedig több hasonló műveltségű nemzetség megingathatatlan szövetsége. A jó vezető kezében ezek az elnevezések igen nagy jelentőségre emelkedhetnek.

Ilyen szervezet kezdheti meg most már a munkát. Ahhoz a magyar honvédhez akarunk hasonlóak lenni, aki úgy fegyverrel a kezében, mint idehaza az íróasztal, vagy az ekeszarvó mellett egyaránt hős tud lenni. Ha szebb jövőt akarunk, nem lehet egyoldalúan képzett embereket nevelnünk.

A már említett hármason fog haladni a mozgalmi munkánk, de úgy, hogy minden nemzetségben, vagyis korcsoportban más és más feladat elé állítja ugyanazon munkakörben a leventéket.

Vegyük most sorra a három munkaágat s ismerkedjünk meg egészen röviden azokkal a megoldandó feladatokkal, amelyeket mint követelményeket állít a küzdőképes ifjává nevelkedni akaró levente elé a mozgalmi munka.

A mozgalmi munka követelményei.

Idő.	Testnevelés.	Kulturális m.	Gyakorlati itm.
12—13 éves	Játék és sport. Versenyszerűen játszott csapatjátékok, és váltó-futás Labdajátékok. Természetjárás. (12 órás kirándulás. járőrgyakorlat, portyázás)	Ismer legalább 5 népdalt, 5 népballadát s ezeket harmadmagával el is éneкли. Ismer 5 népmesét és ugyanannyi ősmagyar mondát. Ért a pásztorfurujához és ezen 15 népdalt játszik. Ismeri hazáját. Tud rovásírni.	Tud és szeret furni, faragni. Magának és társainak egyszerűbb játékokat készit. Foglalkozik agyagmunkával, hánsmunkával. Ért az egyszerűbb házi javítómunkákhoz. Az I. próba ismereteinek megbeszélése, hiányok pótlása az összejöveteleken. Légtalmi tudnivalók.
14—15 éves	Írány sportok. Atlétika, talajtorna, esetleg szer-torna. Uszás, ökölvívás. Természetjárás. (24 órás kirándulás, akadályverseny, éjjeli akadályverseny, terepjáték.)	Önképzőkör-szerű munka Mik voltunk? (A magyarság 100 esztendeje.)	Gyakorlati műszaki érzék kifejlesztése, műszaki munka megkedveltetése. Egyszerűbb házi javítómunkák, asztalosmunkák. A hirdás elemei. Térképészeti és elsősegélyismeretek. Csatárelőkészítés.
16—17 éves	Haditorna. Cselgáncs, Országjárás, táborozás.	Magyarság ismereti kérdések. Mik vagyunk? A) magyarság jelene: hibái ismeretek. (Mik lehetünk?)	Közgazdasági ismeretek. Egyszerűbb jogi ügyletek Közigazgatási alapismeretek. Térképészet. (nagyítás, álláspont meghatározás, metszet készítés.)

Lássuk mostmár a fentieket valamivel részletesebben!

A sport vonalán az első nemzetség leventéi még csak szórakozásképen üzik a sportot, tisztán a maguk kedvtelésére, és nem is tudják, hogy sportolnak. Ők még játszanak csak! Természetesen olyan játékokat válogatunk össze, melyek szabadban is játszhatók s melyek egyestület, gyors mozgást találékonyt igényelnek. Taníthatunk népi játékokat is. (Folyt. köv.)

Felhívás kartársainkhoz.

Felkérjük vidéken (falun, tanyán) lakó kartásainkat, hogy esetleges bombakárosult vagy kiürített városi kartársak családjainak elhelyezésére tekintetbe jöhető lakrészeket, illetőleg lakásokat keressenek és ha találtak — akár saját lakásukban akár falujukban, — szíveskedjenek azokat szerkesztőségünkkel — Szolnok, Constantin út 46. — közölni, illetve ide írásba bejelenteni, hogy esetleges légoltalmi kiürítés esetén ezuton is segítségére lehessünk városi kartársainknak. A bejelentésnél közöljék, hol van a lakás, hány személy elhelyezésére alkalmas, üres e, vagy bútort is adnak vele; esetleg élelmezést vállalnak-e a lakástulajdonosok (természetesen megfelelő díjazásért) és hogyan lehet eljutni (költözködni) oda. Segítsetek, hogy segíthessünk!

Az új terménybeszolgáltatási rend.

A Budapesti Közlöny április 9-iki számában jelent meg a közellátásügyi miniszter 107./1944. sz. rendelete amely az 1944/45. gazdasági évről megállapítja a gazdák termelési és szolgáltatási kötelezettségét.

Az új rendelet kisebb részleteiben eltér az ideiglenes szolgáltatási rendtől. Lényeges változás, hogy a jövő gazdasági esztendőre megállapított tervben a szolgáltatási kötelezettség enyhül, annyiban, hogy a kat. tiszta jövedelem minden koronája után a tavalyi 50 egység helyett 40 buzaegységet kell beszolgáltatni. Ebből 10 egység esik kenyérgabonára 10 zsirra 7 husra és 13 pedig szabadválasztású terményekre.

A jövő gazdasági évben már a rétek és legelők után is van szolgáltatási kötelezettség megállapítva. Ezt husban kell teljesíteni.

A kenyérgabonák csoportját kiterjesztették, amennyiben ebbe a csoportba árpat, zabot, rizst és helyenként cukorrépat és burgonyát is lehet beadni.

A zsirbeszolgáltatás köre bővült a napraforgóból, dinnyemagból és szőlőmagból nyert olajjal.

A husbeszolgáltatásnál az élősúly kg.-okat nagyobb pontszámra értékelik. És be lehet szolgáltatni e csoportban halat, lőtt vadat és tojást is.

Fentiek következtében a szabad választású termények csoportja — IV. ik csoport — természetszerűleg kisebb terre szorult.

Gazdálkodással is foglalkozó olvasóink figyelmét röviden a fent közöltékkel hívjuk fel a nagyfontosságú rendelet részletes tanulmányozására.

Kossuth Lajos mondotta: „A munka napja nehezebb mint a veszély; mert a veszély az egyet éri csak, ellenben a munka gyümölcse az egész hazáé“.

„J.-N.-K.-Szolnok vármegye“ a legmagyarabb megye.

Az Orsz. Statisztikai Hivatal a két évvel ezelőtti megejtett népszámlálás adatainak feldolgozásával nemrégén készült el és nyilvánosságra hozta annak eredményét. A közzétett adatok szerint az egyes vármegyékben a magyarság százalékos arányszámát az alábbi kimutatás ismerteti:

Jász Nagykanizsa vm. 99,8%, Hajdu vm. 99,6, Szabolcs vm. 99,6, Borsod vm. 99,4, Csongrád vm. 98,9, Udvarhely vm. 98,4, Zemplén vm. 96,2, Háromszék vm. 94,9, Nógrád vm. 94,7, Somogy vm. 93,6, Komárom vm. 93,3, Pest Pilis Solt Kiskun vm. 92,7, Gömör vm. 91,5, Nyitra Pozsony vm. 91,3, Ung vm. 90,9, Veszprém vm. 89,7, Fejér vm. 89,7, Sopron vm. 88,2, Békés vm. 88,0, Csík vm. 87,2, Győr vm. 85,6, Esztergom vm. 85,4, Csanád vm. 84,2, Bereg vm. 83,5, Abauj-Torna vm. 82,0, Vas vm. 82,0, Bars vm. 81,1, Zala vm. 74,2, Tolna vm. 72,0, Bihar vm. 71,4, Szatmár vm. 62,3, Ugocsa vm. 57,0, Maros Torda vm. 56,2, Baranya vm. 55,3, Bács-Bodrog vm. 46,4, Szilágy vm. 36,5, Kolozs vm. 30,8, Szolnok Doboka vm. 22,5, Máramaros vm. 19,3, Beszterce-Naszód vm. 10,1%.

KÖNYVSZEMLE

A Jászberényi Jászmúzeum Évkönyve.

Ismeretlen adatok Szolnok várának történetéhez,

Szerkesztette: Komáromy József

Komoly értékű, művészi kiállítású könyv jelent meg a könyvpiacra, amely minket szolnokiakat és Szolnok megyeieket különösen érdekel.

Komáromy József a jászok szülésétől tehetséges régész tanár és író „A Jászberényi Jászmúzeum Évkönyve“ cím alatt a jászok és kunok történetének frappáns keresztmetszetét rajzolja meg igen érdekesen és élvezetesen. Szinte együtt élünk őseinkkel, — a könyvet olvasva, — részt veszünk mindennapi életükben örömeikben, bánataikban. Megismerjük őket, településüket, küzdelmes hazaszeretetüket és példaadó munkájukat.

Részletesen ismerteti a hatalmas kötet Jászberény híres múzeumának anyagát, történetét. A jászok történetét, népi életét, népviseletét, építkezését, stb. élvezetes leírásokban, sok sok képpel illusztrálva.

A szolnokiakat különösen érdekelheti az „Adatok Szolnok várának történetéhez“ c. fejezet, ahol 42 oldalas külön tanulmány foglalkozik a szolnoki vár régi történetével és eddig ismeretlen adattal bővíti a szolnoki vár történetének hiteles históriáját. A tanulmányt sok sok rajz, egykorú térkép, metszet és kéziratos térkép teszi áttekinthetőbbé, amely rajzok közül sok van olyan ami most kerül először nyilvánosság elé. Ezek a város település szempontjából nagy fontossággal bírnak és Szolnok kultúrtörténetéhez sok adatot szolgáltatnak. A könyvet díszítő rajzokat országos hírű festőművészek készítették.

A művet élvezettel olvashatja minden ember. Iskolai könyvtárakból nem hiányozhat. (cs.)

HIVATALOS RÉSZ

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 8650/1944.
V. K. M. számú rendelete.

az 1943/1944. iskolai év rendkívüli befejeztével kapcsolatban a tanítók és tanárok szolgálati állomáshelyén maradásának szabályozása tárgyában

A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter a honvédelemről szóló 1939. II. tc. 168. § a alapján a következőket rendeli:

1. §.

Tanító (tanítónő) vagy tanár (tanárnő) az 1943/44. iskolai évvel kapcsolatos tennivalóinak elvégzése után szolgálati állomáshelyét csak felettes hatóságának engedélyével hagyhatja el. Távozásra engedélyt lehet adni, ha az engedélyt kérő személyének figyelmen kívül hagyásával is kellőképpen biztosítani lehet:

a) tanító vagy tanár esetében a leventeoktatással, a légvédelmi hatósági szolgálattal vagy más közérdekű szolgálattal kapcsolatos tennivalók ellátását,

b) tanítónő vagy tanárnő esetében pedig a napközi otthonokban és a gyermekek vidékre költöztetésével kapcsolatban szükséges felügyelői tennivalók ellátását.

2. §.

(1) Az engedély megadásában a kérelmező családi viszonyait, a gondozásra szoruló gyermekeinek számát és egyéni életkörülményeit méltányosan mérlegelni kell. Távozásra elsősorban az a tanítónő vagy tanárnő kaphat engedélyt, akinek ötödik életévét be nem töltött gyermeke vagy legalább három, szülői gondozásra szoruló gyermeke van.

(2) Az a tanító (tanítónő), illetőleg tanár (tanárnő), aki távozásra engedélyt kapott, köteles tartózkodási helyét és pontos lakáscímét, valamint a tartózkodási helyében és a lakáscímében bekövetkezett minden változást az illetékes iskolai hatóságnak haladéktalanul jelenteni. Az eltávozott tanító (tanítónő) vagy tanár (tanárnő) felettes hatóságának felhívására köteles állomáshelyére haladéktalanul visszatérni, illetőleg az esetleg kijelölendő ideiglenes állomáshelyén haladéktalanul jelentkezni.

3. §.

Az 1. §-ban említett engedélyt tanítókra és tanítónőkre nézve a kir. tanfelügyelő, tanároknak és tanárnőkre nézve a tankerületi kir. főigazgató, egyházi hatóság alatt álló iskolákban alkalmazottakra nézve az egyházi hatóság, végül Budapest székesfőváros iskoláiban alkalmazottakra nézve Budapest székesfőváros polgármestere adja meg.

4. §.

Azt a tanítót (tanítónőt), illetőleg tanárt (tanárnőt), aki állomáshelyét engedély nélkül elhagyja, vagy a tartózkodási helyének és lakáscímének pontos bejelentésére irányuló kötelezettségének vagy a visszatérésére, vagy új állomáshelyén való jelentkezésre vonatkozó felhívásnak haladéktalanul nem tesz eleget, a legsúlyosabb szolgálati vétség címén fegyelmi eljárás alá kell vonni.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetés napján lép hatályba.
Budapest, 1944. évi április hó 4. napján.

Dr. Antal István s. k.
a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter teendőik
ideiglenes ellátásával megbízott
m. kir. igazságügyminiszter.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. Tanfelügyelője.

516 1/1944. szám

Tárgy: „Láthatár” c. kisebbségi kulturszemle alánálása

Valamennyi közvetlen hatóságom alá tartozó népiskola tek. Igazgatóságának, Isk. székének és Vezető Tanítójának! Állomáshelyén.

A m. kir. vallás és közoktatásügyi Miniszter Ur 1944. évi február hó 25. én kelt 137 835—1944. X. ü. o. sz. rendelete alapján felhívom a tek. Címfigyelmet Csuka Zoltán szerkesztésében havonta megjelenő „Láthatár” című kisebbségi kulturszemlére, amelynek különösen a nemzetiségű vidéken működő tanítók nagy hasznát vehetik.

Szolnok, 1944. évi április hó 14. én.

Dr. Jakab László s. k.
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. Tanfelügyelője.

961—1944. szám.

Tárgy: A „Debreceeni Könyvek” nevelési tárgyú új kiadványainak ajánlása.

Valamennyi közvetlen hatóságom alá tartozó népiskolák Tek. Igazgatóságának, Iskolaszékének és Vezető Tanítójának! Állomáshelyén.

A debreceni tanker. kir. Főigazgató Ur 1944. évi április hó 5. én kelt 5257—1943 44. számú rendeletéből tudomás és a további eljárás végett értesítem a következőkről: Debreceeni Könyvek „Magyar nevelés” sorozatában eddig megjelent és a m. kir. vallás és közoktatásügyi Miniszter Ur által az iskolai könyvtárak számára beszerzendőnek elfogadott két mű után (1. Kiss Á: Mai magyar nevelés—2. (Barra Gy: A mennyiségtan tanítása), most újabb két nevelési tárgyú kiadvány hagyja el a sajtót:

3 (Magyarságtudomány és nemzetnevelés, (Szerk. Kiss Á. és Kovács M.) Ez a kötet a magyarságtudomány és nevelésben hasznosítható eredményeit gyűjti egybe s tárgyilagos iránymutatásra törekszik, e probléma kitűnő ismerőinek tanulmányai alapján (Ára kb. 13 50. P.)

4 (Szondy György: Az ismeretlen birodalom (Természettudományi irodalmi olvasmányok) c. kötetet a gyermek természetismeretéhez mért és az iskolai tanulmányokat kiegészítő elbeszélések, leírások, versek módszeres gyűjteménye, szemléltető képekkel és grafikonokkal, (Ára kb. 15 P.)

A könyvek komoly pedagógiai értékére való tekintettel felhívom Igazgató, Tanító Ur figyelmet azzal, hogy a népiskolák tanítói, a 4. sz. kiadványt a tanulói is nagy haszonnal forgathatják s így a könyvtári beszerzések során ajánlhatók.

Szolnok, 1944. évi április hó 14. én.

Dr. Jakab László s. k.
kir. tanfelügyelő.

HIREK

Áthelyezés. A V. K. M. Ur. dr. Orbán József tan. ü. s. fogalmazót a nyíregyházi kir. Tanfelügyelőségtől a sósónoki kir. Tanfelügyelőséghez helyezte át.

Véglegesítés. A V. K. M. Ur. Szombathelyi Ernő csépai közs. isk. ttót, Czervén Lajosné, mezőtur-tulajkőrösi ev. tanítónőt ezen állásukban véglegesítette.

Pályázat tanítók gyermekneveltetési segélyére. A magyar evangélikus egyház, az 1930 évi VII. tc. létesített „Protestáns Tanítói Internátusok Alapjából” való segélyezésre pályázatot hirdet, olyan gyermekeiket 1943–44 évben taníttató tanítók gyermekneveltetésének céljaira, akik falvakon, tanyákon teljesítenek szolgálatot és ennél fogva gyermekeik továbbneveltetéséről a maguk erejéből nem tudnak gondoskodni. Kívételiesen és indokolt esetben — e kategóriában nem tartozó tanítók segélykérvénye is elbírálás alá kerül. Folyamodási illetve segélyt kérő ívet az illetékes püspöki hivataltól kell kérni. A bélyegmentes és a püspök urhoz címzett kérvényeket az illetékes ev. esperes urhoz kell beadni 1944. évi május hó 10. ig.

A Néptanítók Lapja f. évi 8. ik száma (megj. 1944. ápr. 15. én) részletes pályázati hirdetményt közöl a budapesti m. kir. áll. gróf Brunsvik Teréz óvónőképző intézet 1944–45 tanévi felvételeire vonatkozóan.

A csendőrség rendkívüli fegyverhasználati jogát az egész ország területére kiterjesztették. Figyelmetessük erre ismerőseinket is, hogy aki a vele szembe fellépő csendőr

megállásra való felszólításának nem tesz eleget és tovább akar menni, az kiteszi magát a lelövés veszélyének —

Robbanó játékokat és egyéb tárgyakat dobálnak le a terrortámadást végző ellenséges repülőgépek. Ne szünjünk meg a veszélyre állandóan ügyelni és figyelmeztetni gyermekeinket.

Takarékoskodjunk a papírral. A V. K. M. Ur. 81352–944 V. K. sz. rendeletével felhívja az iskolák vezetőit és tanítóit, hogy hivatalos ténykedésük alatt a papíryanaggal a legnemeszobbmenően takarékoskodjanak, a borítékokat ha anyaguk engedi, fordítsák ki és újra használgassák fel.

Nyugtázások. — Évi tagsági díj 8 P. — Csekkszámla Jász-Nagykun-Szolnokvármegye Áll. Tanítóegyesület. Szolnok. 57.480.

Előfizetés Népművelésre. Kardos Katalin Jászladány 3 P, Áll. iskola gondnokság Tiszaföldvár 12 P, Áll. népiskola Mezőtúr Homokdűlő 6 P.

Tagdíj címen: Kovács Lászlóné, Ferenczy Sándorné, Tóvári Erzsébet, Polónyi Rózsá, dr. Szemerey Miklósné, Kayser Anna, Soós Józsefné, dr. Szalay Gyuláné, Nyári Endre, Csiky Ernő 4–4 P, Fazekas Károly 12 P Szolnok, Kardos Katalin Jászladány 4 P, Czákó Jenő Mezőtúr 8 P, Acsay Mihályné Szolnok 12 P, Hevesnagykunsági Ref. Tanítóegyesület 45 P, Bene Lajosné, vitéz Háam Sándorné, Horváth Lajosné, Angyal Sándor, Angyal Sándorné, vitéz Nagy Lajosné, Magyar Károlyné, Muhy Mária 4–4 P, Ladányi Imre 8 P Szolnok.

Rényi-nyomda, Szolnok. Telefon 113.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

Dr. Elek István: Jász-Nagykun-Szolnok vármegye története.

Tóth Nándor: Magunkról.

Közérdekű közlemények.

Hivatalos rész.

Levente hírek.

Hírek.

Nyugtázások.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos
JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK
VM. ÁLT. TANÍTÓEGYESÜLET

Évi előfizetés 6 pengő.

Felelős szerkesztő:
CSONIOS SÁNDORKiadásért felel:
CSIKY ERNŐ

Megjelenik havonként.

Előfirtési díjak és reklamációk
Csiky Ernő egyes. pénztároshoz,
a lap szellemi részére vonatkozó
közlemények a szerkesztőség cí-
mére Szolnok, Constantiu-u. 46.
küldendők.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye története.

Irtja: Dr. Elek István.

I. Általános áttekintés.

Ha nagyatyáink tankönyvében a „Hármas kis tükör”-ben keressük Jász-Nagykun-Szolnok vármegye városait, akkor ismernünk kell kissé a vármegye történetét, mert a Hármas kis tükörben Jász-Nagykun-Szolnok vármegyét hiába keressük. A török hódoltság megszűnte után u. é. az ősi szolnoki várspánság területe nem lett újból teljesen önálló Szolnok vármegye, illetve külső Szolnok vármegye, hanem Heves vármegyéhez kapcsolták. A vármegye más része annak idején a Jász-Kun Kerületekhez tartozott, pontosabban a Jászsághoz és a Nagykunsághoz. A vármegyét, a mai vármegyét, 1876. évben alkották Heves-Külső Szolnok vármegye Külső Szolnoki részéből, a Jászságból és a Nagykunságból. Mind a mellett nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, hogy mint közigazgatási egység nem új alkotás, hanem egyszerre a régmúlt hagyományainak feltámadása és egyben a mai élet közigazgatási szükségleteinek kielégítése is.

A vármegye városai közül ily módon Heves-Külső Szolnok vármegyében találjuk Szolnokot és Mezőtúrt, — a Jászságban Jászberényt és a Nagykunságban Karcagot, Kisujszállás és Turkeve városokat.

E városok újabb története, fejlődése a török hódoltság megszűnte, a kuruc-labanc korszak elmúlása után kezdődik, bár még az után is sokat szenvedtek. Az 1715. és az 1720. évben végzett összeírások adatai alapján bizony szomorú képet nyújt a vármegye és a vármegye városai.

Még a legtűrhetőbb a helyzete a Jászság fővárosának Jászberénynek, ahol 298 adóköteles háztartást talált az összeírás. A legkedvezőtlenebb viszonyok között volt Turkeve. Itt csupán 29 adóköteles háztartás volt, 21 ház pedig teljesen lakatlan volt. A lakói a hajduságba költöztek. Ennél még az 1718—1720 évben létesített új település Kisujszállás is többet mutatott 43 adóköteles háztartásával. Jászberény után a rangsorban Mezőtúr következik

156 adóköteles háztartásával. Szolnokot megelőzte még Karcag, mivel ennek 138 adóköteles háztartása volt, míg Szolnokon az összeíró bizottság mindössze csak 101 adóköteles háztartást talált.

Ha az adóköteles háztartások alapján kiszámítjuk a lakosság számát, akkor azt találjuk, hogy Jászberény lakosainak száma 2682, Mezőtúr 1404, Karcag 1242, Szolnok 996, Kisujszállás 390 és Turkevée 132 lehetett.

A Hármas kis tükör szerint — jó száz évvel később, — a magyar szabadságharc idején Jászberény lakossága 18.343, Karcag 12.344, Mezőtúr 16.000, Szolnok 10.617, Kisujszállás 9.139, Turkeve 305 lelket számlált.

Ha a mai szemmel nézzük ezt a szaporodást, be kell vallanunk, hogy tekintve a nagy időbeli távolságot, bizony nem amerikai méretű a fejlődés, de viszont be kell látnunk azt is, hogy a fejlődés elő feltételei sem voltak amerikaiak. E terület lakossága, mint az egész Alföld lakossága érintkezése más vidékek, más országok lakosságával igen nagy nehézségekbe ütközött. A legnagyobb magyar eszméi, mely a fellendülést megindította, még csak a koponyákban érlelődtek. Hol volt még a vízszabályozás, az utak építése, a felesleges vizek elvezetése. Természetes azoknak a mostoha körülményeknek, hogy az őszi esős időszak beálltától tavaszig az egyik helység lakói a szomszédsággal is alig, vagy a legnagyobb nehézségek árán tudtak érintkezni, hogy az áradások idején pl. Szolnokról Mezőtúrra csónakon vadászgatva Mezőtúrra lehetett a Tisza vizén ladikázgatva eljutni, az lehet igen romantikus, de sem közgazdasági, sem közegészségügyi szempontból előnyt nem jelentett, az kétségtelen. S amint a fejlődés feltételei lassankint megvalósultak és megvalósulnak, aszerint haladnak és fejlődnek minden tekintetben a városok. Bizonyos, hogy utak — a vasut és közutkiépítésével meginduló forgalmi lehetőségek, a vizek visszaszorításával a művelés alá vonható területek szaporodása és a napjainkban meginduló öntözési gazdálkodás megvalósítása újabb és újabb fejlődést jelent minden — tehát közegészségügyi tekintetben is. Éppen ezért a fejlődés menete nem is jelenthet különös érdemet, mert csupán a vézolt feltételek megvalósulásának következménye.

Ha tárgyilagosan vizsgáljuk az egyes városok adatait, amelyek a városok földjének alkatából, a birtokok eloszlásából, a közlekedési utakból, a város földrajzi helyzetéből és ennek folyományaképpen a lakosság foglalkozásának megoszlásából állanak, akkor megállapíthatjuk, hogy a fejlődés megfelelt-e a várakozásnak, valamint azt is, hogy mi a teendő a javulás, a javítás érdekében.

Ha ezek alapján megkíséreljük összehasonlítani a vármegye városait és azokat röviden jellemezni, azt kell mondanunk, Szolnok földrajzi fekvése folytán a vármegye gazdasági, közlekedési, kulturális központja és éppen ezért lett, ezért választották az ujjászervezés alkalmával közigazgatási központnak is, ezért lett a vármegye székhelye. A többi város közül talán leginkább Jászberény nemcsak földje alkatánál fogva, de fekvésénél fogva gazdasági központja is közigazgatási körén túlmenően a környező vidéknek, ugyanezt mondhatjuk el kisebb fokban Karcagról is. Van még bizonyos vonzási köre Mezőtúrnak, sőt Kisujszállásnak is, legkevésbé mondhatjuk el ezt Turkevéről.

(Folyt. köv.)

Magunkról.

Irtá: Tóth Nándor.

Tóth Béla a hírneves újságíró vagy ötven évvel ezelőtt elmondotta, hogy kölföldi csatangolásaiban, bármilyen divat szerint öltözött tömegben is az első pillanatban ráismert magyar honfitársaira. Ugyanerről a tapasztalatról bármelyikünk számot adhat, aki valamikor is arra kényszerült, hogy elhagyja édes hazánk határát. A neves újságíró ennek a ráismerésnek nem tudja okát adni, csupán azzal magyarázza, hogy valahogy a vérünk és szivünk összedobbanása eszméltet egymásra a szemünkön keresztül.

Kétségtelenül ez is közrejátszhat, bár sokkal könnyebben megérthetővé válik a 113 évvel ezelőtt megjelent Tudományos Gyűjtemény szerzőjének az okfejtése alapján, ki mondja: „Nyelvében, beszédében, járásában, evésében, ivásában, gyönyörködésében, élete módjában, munkálkodásában, házi szokásaiban — karaktere van a Magyaroknak, még pedig állandó, bezárt és meghatározott karaktere.” „De ezt csak igaz magyar esmérheti meg.”

Herman Ottó a sokoldalú tudós és Török Aurél a budapesti egyetem embertani tanszékének évek hosszú során át volt tanára nem csak a külső megnyilvánulásaiban látja a magyaroknak más népektől elütő voltát, hanem a test nevezetesen az arc megjelenési alakjában és külsejében. Hogy ezt a régié is észrevették, arra nézve gróf Széchenyi Ferenc udvari orvosát idézhetnénk aki 1796-ban a következőket írja „Katechizmusában” — „a régi emberek testre nézve sokkal derekabbak és erősebbek voltak, mint mi vagyunk”. Báró Apor Péter a Methamorphosis Transylvanie c. emlékezéseiben az 1600-as évek közepén arról panaszkodik, hogy „az régié kik reggelire malozsával meghányt égettort ittanak, nem is voltak olyan paszomántos gyomruak, mint a mostaniak”.

Közismert, hogy egyes testi tulajdonságok, mint például a sas orr, vagy a szem, haj, vagy a bőr színe esetleg testi fogyatkozások a szülők részéről öröklődnek. Kell tehát olyan testi jegyeknek a ma élő magyarok között lenni, ami még őseinktől származott át ránk, ami jellegzetesnek mondható. Hogy az Európában megtelepedett magyarság rendelkezett ilyen elütő jegyekkel azt már a régié is észrevették. Igaz, hogy nem hízogón, de meglehetősen hüen bár sötét színékkal festik a határszéleiken meghuzódó magyarokat. Többek között Ottó freisingeni püspök a XII. században azt írja róluk, hogy „külsejük marcóna, szemeik beesettek, termetük alacsony.” Ezzel szemben a hazai és keleti kútfók jókölseüknek és magasnak mondják a magyarokat. Azóta a kutatás kimutatta, hogy Freisingeni Ottó leírása teljesen ráillik a nyugati határvidéken őrszolgálatot teljesítő bessenyőkre.

Ma amikor a faji és származási kérdések annyira előtérbe nyomultak napról-napra kétségtelen, hogy mind fontosabbá és fontosabbá válik azoknak a jegyeknek összegyűjtésére, amelyeknek az alapján eldönthetjük, hogy mennyiben felel meg meg valaki a magyar faji jellegnek. A vizsgálat nem

egyszerű, mert már amint a történelemből tudjuk Szent István idejétől kezdve hazánkban sokféle idegen nemzetű ember telepedett meg, — nem számítva most, a már itt lakó néptörödékeket — akikkel a magyarság vérségileg is keveredett. A megejtendő vizsgálatokra azonban, hogy mennyire szükség van azt Kóssuth Lajos írja: „minél szomorítóbb hazánk fatális helyzete, annál nagyobb fontossággal birnak azon tudományos mozzanatok, mellyel nemzetünk jelesebbjei fajunkkal a világkultúra kerek asztalánál helyet foglalni törekcszenek.

Minden vérkeveredés ellenére is, vannak a magyarságban olyan testi, faji tulajdonságok, amelyek a környező népektől megkülönböztetik, annak a meggyőződésének Beudant francia minéralogus nyíltan kifejezést adott, aki 1818-ban beutazta hazánkat. „A magyarok — írja — még megőrizték a magyarországi síkságokon azokat a sajátos jellegeket, amelyek őket megkülönböztetik más népektől. De sokkal értékesebb Wortley angol követnek, Montagu Máriának véleménye, aki 1717-ben szerzett tapasztalatai alapján kimerte mondani nő léte, tehát tárgyilagosabban, mint a férfiak, hogy „a magyar hölgyek sokkal szebbek, mint az ausztriaiak s hogy az összes bécsi szépségek Magyarországból kerülnek ki.”

Ilyen előzményes nyilatkozatok után 1876-ban amikor Budapesten nemzetközi embertani kongresszus volt, a híres tudós Kollmann egyik tanulmányában a magyarokról is értekezik és megállapítja, hogy 1. keskenyarcu, rövidfejű, 2. szélesarcu rövidfejű, 3. szélesarcu, középfejű, típusokból áll.

Mi sem bizonyítja jobban a finn magyar rokonságot, mint az a tény, hogy a finneknél is ugyanezeket a típusokat állapította meg.

Az arctípusokon kívül más módszerekkel is kísérleteztek tudósaink. Így egy időben a vérelemet járta. Észrevették ugyanis egyes kutatók, hogy vératömlesztésre nem minden embernél alkalmas a véradónak a vére, mert csomósodást idéz elő. Alapos vizsgálat után az emberek vérét négy csoportra osztották fel. Később úgy vélték, hogy bizonyos faji sajátosságot is ki lehet mutatni a vércsoportok öröklésénél. Az újabb vizsgálatok azonban Scheidt kiváló hamburgi rasszantropologus vizsgálatai nyomán, (ki nem kevesebb mint 98.144 egyénnek a vérét vizsgálta meg ilyen szempontból), bizonyította, hogy a vérvizsgálati módszer ebből a szempontból eredményre nem vezet. Más tudósok ismét az alak, illetve a termet nagyságát és bőr színét tették kutatás tárgyává. Így a termet vizsgálatoknál a katonai magasság méréseket vették alapul és megállapították, hogy hazánkban legelterjedtebb az átlagos 165 cm.

A bőrszín vizsgálatokról Winkler ír érdekesen. A sárgás arcszínt a magyar faj jellemzőjének mondja. A szem és haj szín vizsgálatokra legjobban Körösynek a statisztikája mutat. Kékszemű volt a magyarok között 29.16 %, a németek között 19.34 %, a zsidók között csak 8.38 %. Hasonló az arány a szürke szem tekintetében is, amely a magyaroknál 25.94 %-ban, a németeknél 30.64 %-ban, a zsidóknál 24.16 %-ban fordul elő. Fordítva áll a helyzet a barna szemnél, amelyhez a feketét is hozzászámítva a németeknél

40.02 %, a magyaroknál 44.90 %, a zsidóknál 57.36 %. Lényegében ugyanilyen az arány a hajszínnél is, úgy hogy valószínűleg az igazi magyar tipusban alighanem a sötét hajszín a tulnyomó.

Összegezve az elmondottakat annyit megállapítottak, hogy a magyar fajban sok mongoloid vonás van. Hogy hogyan és mikor kerültek ezek a mongoloid elemek a magyar faj vérébe azt csak a koponya vizsgálatok fogják majd eldönteni. Ezeknek a vizsgálatoknak a megejtéséhez azonban rengeteg adatra van még szükség, amit a régi sirok szolgáltathatnak.

Igazat keli adnunk annak, aki azt mondja, hogy az arcunk nyitott könyv, csak érteni kell az olvasásához. Más ismét azt mondja, minden az arcunkra van írva. Lappangó betegség, titkos bűn, minden meghúzódik az arc ráncai között. Igaz azonban az is, hogy arcunk vonalait munkálhatjuk, mint ahogy a szobrász munkálja az agyagot. A szellemi embernek, a szentéletű embernek a lelke kisugárzik az arcára is szinte ragyog róla a jóság. Innen van a nagy embereknek az a varázslatos erejük, hogy első szempillantás alatt megnyerik az embereket és szinte magukhoz láncolják. Nem csak a szem, de az egész arc is a lélek tükré.

Helyi leventeparancsnokok és ifjuvezetők új rendfokozati elnevezései és jelzései.

Az eddig viselt „oktató” elnevezés helyett „*levente segédtsízt*” (egy arany sáv),

„*főoktató*” elnevezés helyett „*levente tsízt*” (két aransáv),

a „*vezető főoktató*” elnevezés helyett „*levente főtiszt*” (három aransáv) rendfokozati elnevezést kell használni.

Ujjonnan rendszeresítve lett a „*levente vezető tsízt*”-i rendfokozat. Jelzése: három aransáv a vállapon és írott arany V. betű. Szakszerű leírása külön kerül kiadásra.

A helyi leventeparancsnok megszólítása — tekintet nélkül a rendfokozatára — egyöntetűen „*Parancsnok Ur!*”

Az ifjuvezetők új rendfokozati elnevezése a következő:

„*Játékvezető*” (egy barna sáv). Úgyes, a többi bajtársaim jó hatással levő leventék, akik reményt nyújtanak arra, hogy idővel parancsnoki megbízást kaphatnak. (eddigi játékmester)

„*Rajtiszt*” (két barna sáv). Beosztása rajparancsnok helyettes.

„*Rajvezető*” (három barna sáv). Beosztása rajparancsnok.

„*Szakasztiszt*” (egy ezüst sáv). Beosztása szakasparancsnok helyettes.

„*Csapattiszt*” (két ezüst sáv). Beosztása szakaszparancsnok.

Ujjonnan rendszeresítve lett a „*Főlevente*” rendfokozat. (három ezüst sáv)

Az ifjuvezetők megszólítása rendfokozatra való tekintet nélkül, előljárók és feljebbvalók részéről „*Ifjuvezető*” alárendelt leventék részéről „*Vezető ur*” Fenti rendfokozati elnevezések azonnali hatállyal érvénybe léptek.

Zrinyi jutalmak kitűzése az 1944. évre.

A Vitézi Rend Zrinyi Csoportjainak központi Vezetősége oly szellemi alkotásoknak, amelyek a magyar nemzeti és katonai eszmény szolgálatát ezen keresztül a honvédelem érdekeit a legjobban előmozdítják az 1944-ik évre is kitűzi *Zrinyi jutalmakat*. Az új jutalmak, — amelyek lényegesen nagyobbak az előző éveknél a következők:

Tudományos munka	10.000 P.
Regény	10.000 „
Szindarab	10.000 „
Képzőművészeti alkotás (szobor vagy festmény)	5.000 „
Nagyobb zenei mű (opera, induló, nyitány)	10.000 „
Filmalkotás	30.000 „

A pályázaton minden nemzeti és katonai eszményt szolgáló olyan mű résztvehet, ami az 1944. év folyamán nyilvánosságra hozatott, illetőleg megjelent. Célszerű a számbajöhető kiadott vagy előadott mű egy-egy példányát illetőleg azok fényképét beküldeni a Vitézi Rend Zrinyi Csoportjai központi Vezetőségének (Budapest VIII. Reviczky-u 4/b) beküldeni, vagy a Vezetőség figyelmét felhívni a mű megjelenésére.

A jutalmak kiosztása 1945. év elején történik meg.

Tanító írók és művészek tessék pályázni.

Népművelési előadóképző tanfolyam Szentesen.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1944. évi május hó 21-től 28-ig terjedő időben Békés-, Csanád-, Csongrád és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyék, valamint Szeged és Hódmezővásárhelyi thj. városok népművelői részére Szentesen hét napos népművelési előadóképző tanfolyamot rendezett.

A tanfolyamon vármegyénkből Soós József vm. népművelési titkár, mint tanfolyami előadó vezetésével Csontos Sándor áll. tanító Szolnok, Durst Eva áll. tanítónő Cibakháza, Horváth Emília áll. tanítónő Jászárokszállás, Kaszab György rk. tanító Jászberény, Kádár Agoston rk. kántortanító Kőtelek, Ködmön Gábor ref. tanító Túrkeve, Lőrinczy Béla áll. tanító Túrkeve, Dunaháti Mészáros Gyula áll. tanító Szolnok, Szokody Gyula ref. lelkész Tiszainoka és Záhony, Emília áll. tanítónő Cibakháza vettek részt.

A tanfolyam hallgatóinak ellátási költségeit a vármegyei Iskolánkívüli Népművelési Bizottság fedezte.

A tanfolyam célja volt ennek keretében a társadalom értelmiségi rétegeinek és kulturális munkát végző egyesületeknek az érdeklődését is felkelteni a nemzetnevelés mai fontos kérdéseiről, amit teljes mértékben megvalósított.

A tanfolyamot a vármegyei közgyűlési nagytermében május 21-én dr. vitéz Bonczos Miklós államtitkár nyitotta meg május hó 27-én „A szociálpolitika útja” címen tartott nagyhatású előadásával zárta be.

A gabonatermés megóvása a légi támadással okozható tűzveszélytől

A légi támadásokkal kapcsolatban számolni kell azzal, hogy az ellenség a lábonálló és betakarított mezőgazdasági termények pusztítására is törekedni fog. E kártételek megakadályozására mindent el kell követni, főleg pedig olyan intézkedéseket kell előre foganatosítani, amelyek a tűzveszélyt a legkisebb mértékre csökkentik. Az eddig szerzett tapasztalatok szerint a különböző gyéjtőeszközök csak akkor fejtik ki hatásukat, ha teljesen, vagy túlérett állapotban lévő gabonablákra esnek. *A legcélravezetőbb védekezés tehát az idejében történő aratás.* A teljes érés bevétele előtt végzett aratás a termés mennyisége és minősége szempontjából is előnyös, ezért a földművelésügyi minisztérium amúgy is már régóta ajánlja a gazdák figyelmébe.

A gabonaféléknek idejében való aratása sokkal jobb biztosítékot nyújt a lábonálló gabonának a tűzveszélytől való megmentésére, mint az, hogy a gabonablákon csapásokat hasítsanak ki és ezáltal a még be nem érett gabona zölden való levágásával a terméseredményt csökkentsék. Legfeljebb akkor célszerű a már *viaszérésben* lévő gabonából keskeny sávokat kikaszálni és ezeket rögtön felszántani, ha elháríthatatlan okból az egész táblát nem lehet idejében learatni.

Nagyon fontos ezenkívül a keresztek (képek) olyan összerakása, hogy soraik folytonossága nagyobb közökkel legyen megszakítva. Ez évben a tűzveszély elhárítása szempontjából is okvetlenül szükséges a taclóhántás mielőbbi elvégzése, de nemcsak a keresztekkel párhuzamosan, hanem azok soraikat is meg kell barázdákkal szakítani.

Nemcsak a gabonafélék, hanem a széna betakarításánál is törekedni kell, a kockázat megosztása végett, a kazlaknak és asztagoknak több helyen történő rakására. Ez a gabona összehordásánál eddig is szokás volt, de az idén még inkább több helyen kell a határban összehordani nemcsak a gabonát, hanem a szénát is. A cséplést az eddiginél megosztottabban, több helyen kell végezni, és pedig lehetőleg minél többet keresztből kell csépelni. Az eddiginél több közös szérút is kell létesíteni. A községek területére, az udvarokba csak az elkerülhetetlenül szükséges legkisebb mennyiségű szénát, szemesgabonát, vagy szalmát szabad behordani a falvak tűzveszélyének csökkentése végett. Az elővigyázatossági intézkedéseket rendszeres és éber figyelmű szolgáltatónak kell kiegészítenie, hogy az ellenséges repülőgépekről történő gyújtogatási kísérletek alkalmával azonnal megtörténhessenek a kezdetben könnyen leküzdhető tüzfészek eloltása.

„Hazádat, önmagadat véded

ha felkészülsz az ellenséges légi-támadások elleni védekezésre!”

HIVATALOS RÉSZ.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

1190/1944. szám.

Tárgy: A budapesti egyéves német tanítói tanfolyam további fenntartása.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A VKMiniszter Ur a Budapesten felállított egyéves németnyelvű tanítói továbbképző tanfolyamra az 1944—45. iskolai évre is összesen 30 (a német tannyelvű iskolák tanulóinak vallási megoszlása arányában 25. róm. kat. és 5. evangélikus vallású) férfi és nőhallgatót vesz fel.

Pályázhatnak olyan állástalan, illetőleg már állásban lévő olyan kezdő okleveles tanítók, akik a sikeres továbbképzéshez kellő alapul szolgáló németnyelvkészséggel rendelkeznek. Az állástalan tanítók a felvételnél előnyben részesülnek. A VKMiniszter Urhoz címzett és szabályszerűen felbélyegzett pályázati kérvényeket a tanfolyam vezetőségéhez (Budapest VIII. Szentkirályi utca 47.) folyó évi július hó 15-ig kell a kir. tanfelügyelő útján beküldeni az alábbi mellékletekkel:

(Az állástalanok mellékletei):

- 1) születési anyakönyvi kivonat és származási okmányok,
- 2) tanítói oklevél hiteles másolata,
- 3) hatósági erkölcsi bizonyítvány,
- 4) helyhatósági bizonyítvány a szülők vagyoni helyzetéről és családi körülményeiről,
- 5) hatósági orvosi bizonyítvány,
- 6) a folyamodó rövid életrajza.

(A már működő tanítók mellékletei):

- 1) születési anyakönyvi kivonat,
- 2) tanítói oklevél hiteles másolata,
- 3) működési bizonyítvány,
- 4) a folyamodó rövid életrajza,
- 5) a nem állami tanító iskolafenntartó hatóságának — felvétel esetén az — elbocsátást kilátásba helyező nyilatkozata.

A felvétel a jövő iskolai év elején megtartandó felvételi vizsgátat eredménye alapján történik. A vizsgálat helyéről és idejéről folyamodókat a tanfolyam vezetősége értesíti.

Az egymást követő két napon tartandó felvételi vizsgálat írásbeli és szóbeli részből áll. Az írásbeli vizsgálaton neveléstani vagy módszertani tételek kidolgozni német nyelven szótár nélkül két óra alatt. A szóbeli vizsgálat anyaga:

a) fordítás magyarból németre,

b) szabad beszélgetés német nyelven a népiskola tanítási anyagból.

Az a pályázó, akinek a dolgozata a kívánt mértéket nem üti meg, szóbeli vizsgálatra nem bocsátható. A felvételi vizsgálat díjtalan.

A még nem működő tanítók felvétele csak akkor tekinthető végérvényesnek, ha a tanító édesatyjának, illetőleg gyámjának aláírásával mngerősített nyilatkozatban kötelezi magát egyfelől arra, hogy a tanfolyam elvégzése után legalább öt évig német tanítási nyelvű népiskolánál alkalmazást vállal, illetőleg működik, másfelől arra, hogyha a tanfolyamról saját elhatározásából kimaradna, akkor a kimaradásig élvezett ellátás költségeit az államkincstárnak visszafizeti, továbbá ha ötéves tanítói kötelezettségének saját hibájából nem tenne eleget, az a teljes tanfolyami ellátási költségeknek és azok törvényes kamatainak az államkincstárba való azonnali visszafizetését vonja maga után.

A tanfolyam hallgatói tárcám terhére esetleg diákotthonokban ingyenes ellátásban (szállás, ételmezés, mosás) vagy ellátási térítvényben részesülnek.

Ezenfelül valánennyi végérvényesen felvett hallgatót egyidejűleg helyettes illetőleg rendes állami tanítói minőségben fogja a VKMiniszter Ur alkalmazni a szabályszerű illetményekkel (tanítói fizetés budapesti lakbér, közlekedési pótlék) és őket az 1944—45. iskolai évben szolgálati beosztás gyanánt fogja berendelni. Az itt eltöltött idejüket tanítói szolgálatnak tekintí a VKMiniszter Ur.

A felvett hallgatók kötelesek az előadásokon és gyakorlati kiképzési órákon pontosan megjelenni, esetleges mulasztásaikat szabályszerűen igazolni és a diákotthonszabályzatához minden tekintetben alkalmazkodni.

Akik a tanfolyamot elvégezték, a befejező vizsgálatot sikerrel letették, erről bizonyítványt kapnak.

Budapest, 1944. évi június hó 10-én.

M. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter.

Szolnok, 1944. június hó 22-én.

Dr. Jakab László s. k.
kir. tanfelügyelő.

HIREK

A HÁBORÚ

nagy és mély emberi áldozatokat követel a nemzet minden tagjától. És hűlönösen a magyar középosztály és kis tisztviselők vállaira neheznek ma igen sulyos terhek.

A magyar tanítóság is igen érzi az idők sulyát, de erős akarattal, példaadó erőfeszítéssel, a vezetésre hivatott rétegek őszinte odaadásával teljesítette és teljesíti ma is kötelességeit.

És fogja is teljesíteni utolsó lehele-

léig, mert a magyar tanítóságnak hivatása van és ő átérzi ennek a hivatásnak jelentőségét és feszülő vállakkal hordozza a háború berezstjéi. Dolgozik, küzd, harcol a szebb, boldogabb magyar jövődöért az élet minden frontján. — Ott van mindenütt az első vonalban: az iskolában, a népművelési előadó aszjaloknál, a leventekiképzésnél, a légoltalom megszerzésénél és vezetésénél mint beosztott munkaerő a közigazgatásban, a

terrorbombázás okozta sebek gyógyításánál és ott küzd a külső front véresen borzalmas tűzpoklában. Az élet szürke vonalain is mindenütt ott van. Biztat, erőt, önt a csüggedőkbe, hitet plántál a hitetlenek lelkébe és hirdeti a kételkedőknek, hogy mi magyarok élni fogunk, mert élnünk kell. És az élethez való jogunkat ki kell harcolnunk!

És nem panaszkodik . . .

Azonban mégis van egy szava, egy kérése a tanítósnak a kormányhatalomhoz: legyen segítségére a magyar tanítósnak. Erősítse meg a tanítóság anyagi bázisát, amelyet a háború gazdasági hullámverése már-már elnyeléssel fenyeget. Kérjük, hogy kellő anyagi megsegítéssel segítse a magyar tanítóságot a magyar államhatalom, hogy nemes munkáját még fokozottabban végezhesse.

Ugy érezzük a segítséget megérdemljük. (cs)

Nyomda változtatás. Jelen számmunktól kezdve lapunkat új nyomdában nyomják. Az új nyomda a megyében előnyösen ismert Sarkadi István nyomdája. Ahol mindenféle nyomtatványokat előnyös feltételek mellett készítenek. Címe: Szolnok, Harsányi Gyula ut 4.

Olvasóink figyelmébe. Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy lapunk a jövőben felvesz és közöl nagy, közép és apró hirdetések a legelőnyösebb feltételek mellett. A hirdetések (a szerkesztőség címére Konstantin-u. 46.) minden hó 20-ig küldhetők be.

Kinevezés. A V.K.M. úr Bracsok István Kunhegyes-gergelyrészi, Folláth Mátyás fegyvernek-nagykocsor-

dosi, Molnár Anna törökszentmiklóspozderkahalmi és Eszes Illés jászárokszállás-ágói áll. népiskolai helyettes tanítókat rendes tanítókká kinevezte.

Áthelyezés. A tanker. kir. Főigazgató úr Donkó Ottóné Solymossy Ottilia hejei áll. isk. tanítónőt a jászladányi gazd. isk. hoz helyezte át.

Zenei tehetségkutatás. A VKM. Úr rendeletet adott ki, amelyben felhívja a falusi iskolák igazgató tanítóit, hogy az illető község területén élő és zenei tehetséget (kiváló ritmusérzék, szép hangot, gazdag népdal tudást stb.) eláruló, még nem tanított, de taníttatásra alkalmas 15—25 éves ifjak és leányok nevét és címét jelentsék be a kir. tanfelügyelői hivatalhoz.

A nyári hónapokra érvényes vasuti arcképes igazolványok kérésének illetőleg érvényesítésének módzatait szabályozó VKM. rendeletet a „Néptanítók Lapja” f. évi június 1-i 11. száma teljes tartalommal közli. Az új arcképes igazolványok kiállítása és a régiéek érvényesítése már megkezdődött.

— **Strandmegnyitás.** Megnyílt a nagyküri strandfürdő. Ha olcsón és kellemesen óhajt nyaralni, keresse föl Nagykürüben a község alatt gyönyörűen parkirozott sétánnyal és italméréssel ellátott fürdőhelyét, vasárnap és ünnepnapokon kívánság szerint friss tiszai halpaprikás. Szolnokról naponta hajó és autóbussz járat. Délután cigányzene. Ruha és értéktárgy biztosítva.

Értesítés. Értesítjük a kartársakat, hogy az Állami Tanítók és Óvónők Országos Egyesületének Balatonboglári üdülőházát a f. esztendőben nem helyezzük üzembe. Hajdúszoboszlói üdülőházunkban — mint az elmúlt években is — június hó 15-től 2 hetes csoportokban folyik az üdülés. Személyenként és naponként 3 P-t kell fizetni, amihez járul még 10 % kiszolgálási és forgalmiadódíj. A szobaalapítványtevők által beutalt kartársak 10 % kedvezményben részesülnek. A nem állami tanítók személyenként és naponként 4 P-ért vehetik igénybe a szállást.

Felügyelő Bizottság.

Az ORTE. közli: A hajdúszoboszlói gyógyfürdő április 15-én megnyílt. Gyógyházunkba jelentkezéseket elfogadunk. Lakás már is kapható. Élelmezésről is gondoskodni fogunk kb. június 15-től a vendégek számától feltételezetten. Lakásárak egyelőre a multéviéek. A lakás és élelmezés végleges árát az árkormánybiztosság döntése után közölni fogjuk. A jelentkezéseket június 15-ig Debrecen, I. postafiók 124 címre, június 15. után Hajdúszoboszlóra kérjük.

Balatonalmádiában lévő üdülőházunkat lefoglalta a kiürítő kormánybiztosság. Már majdnem minden helyiség el van foglalva. Ezért ez évben balatonalmádi üdülőházunk egyesületünk tagjai s mások sem vehetik igénybe.

Állami tenyésznyúlakció. Házi nyúl-tenyésztésünk fejlesztése céljából a földművelésügyi miniszter az idén is rendez kedvezményes tenyésznyúlkiosztó akciót és annak

lebonyolítását a Baromfi és egyéb Kisállattenyésztők Országos Egyesületére (Budapest, VII, Rottenbiller ut 31) bízta. Az akció során nagyobb számú hústermelő (belga óriás, kosorrú, csincsilla stb.) és angoranyulat osztanak ki. A kiosztásban elsősorban azok az előre megszervezett községek részesülnek majd, amelyekben legalább 40—50 olyan egyén jelentkezik, aki a nyúltenyésztéssel komolyan kíván foglalkozni. Minden igénylő azonban csak egy-egy törzset kaphat. A nyulak kiosztására augusztus 15 és december 31 között kerül sor.

Szolnoki diákok a bombakárosultakért. Nemes példaadó cselekedettel bizonyította be a szolnoki diákok egy kicsi csoportja áldozatos magyar testvéri szeretetét. A Szolnokot ért súlyos terrorbombázás után a közeli tanyákra menekült egyik kisebb diák csoport Szathmáry János tanuló vezetésével összeállt és az eresztőhalmi tanyai iskolában egy kedves hangulatos lelkeshangú előadást rendeztek a szolnoki bombakárosultak javára. Az első előadás 44 P-t eredményezett a károsultak részére. A nagy érdeklődésre való tekintettel az előadást megismételték és 130 pengőt juttattak el a bombakárosultak javára.

A jászberényi leventék meglátogatták a boldogházi leventéket. Délután a két csapat magyar népművelési bemutatót rendezett. Népi énekeket adtak elő, majd eltáncolták a kónyi verbunkost. Előadták a *Mátyás király és a szántóvelő* című népijátékot, majd Varga Imre *Hogyan látták iróink a parasztságot* címmel tartott igen érdekes előadást.

Vitéz Solymossy Ulászló vezérőrnagy a leventék országos parancsnoka Jászapátin. Vitéz Solymossy Ulászló vezérőrnagy, a leventék országos parancsnoka az elmúlt napokban kíséretével megszemlélte a járszági alsójárás levente intézményeit és az ott folyó levente életet. Nagyszabásu szemleutja során Jászapáti ebéden vett részt, melyen Kis Antal főjegyző köszöntötte az országos parancsnokot. Vitéz Solymossy Ulászló válaszában ismertette a leventeintézmény átfogó erejét, célkitűzéseit és hazafies munkáját, majd a következő kitüntető szavakat mondotta: „Öröm számomra a mai nap, mert a látottak és tapasztaltak meggyőztek arról, hogy itt komoly levente munka folyik és ezt illetékes magas helyen jelenteni fogom. Egyben a járást úgy létesítmények, mint egyesületi élet és kiképzés tekintetében országos viszonylatban mintának állítom.

Kötelezővé teszik a leventeleány intézményt és 10 évre szállítják le a levente korhatárt. Vitéz Bély Alajos vezérezredes beszédet mondott a nagykáti leventenapon, ahol felavatták az ország első leventeleány otthonát. Nagyhatásu hatalmas beszédében bejelentette az IHNOV., hogy a közeljövőben bevezetik a kötelező leánylevente intézményt, a fiú leventeintézményben pedig az eddigi 12 éves korhatárt 10 éves korhatárra szállítják le.

(LHK)

A szolnoki leventék hősi munkája. A június 2-án Szolnokot ért súlyos bombatámadás alkalmával a derék szolnoki leventék elsőnek vették ki részüket a mentési mun-

kákból. Még el sem hangzott a riadó végét jelző szirénázás, máris megjelentek a bombázott kerületekben és az időzített bombák későbbi robbanásai által állandó életveszélynek kitéve, oltották a tüzet, mentették a romokból a betemetetteket. A mentési munkálatoknál 1 levente hősi halált halt. Három pedig súlyos sebesülést szenvedett.

Nyugtázások. — Évi tagsági díj 8 P. — *Csekkszámla: Jász-Nagykun Szolnok vármegzei Ált. Tanítóegyesület. Szolnok 57.480.*

Tagdíj címen: Dr. Rimóczy Józsefné 1 P. 50 f. Budapest, Bércsai Mária, Vida Gyula, Vida Gyuláné, Kiss Sándor, Kiss Sándorné, Szalai Istvánné, Szeverényi Lászlóné, Béres Zsigmond, —? Elek, Kálmán Katalin, Halassy Sándor, Szini Béláné, Flórencz Béláné, Szvoboda István, Tiszaföldvár, Mihályfalvi József, Czeglédi Mária, Bedő Irén, Boross Ilona, Simon Sándor, Lőrinczy Béla, Nagy Kálmán, Doktor István, Debreczeni Sándor, Keszthelyi József, Borbély Ilona, Szakács László, Borbély Mihály, Borbély Mihályné, Csaplár Béla, Bordás Elemér Turkeve, Ring Károly, Ring Károlyné, Rusz János, Keszthelyi Ferenc, Koncsik Jánosné, Kis Károlyné, Kovács Lajosné. László József, Antalóczy József, Blénassy Jánosné, Szegedi Jánosné, Benyovszky Ida, Fekete Kálmán Jászberény 4—4 P.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

Csontos Sándor: A felelősségvállalás.

Dr. Elek István: Jász-Nagykun-Szolnok vármegye városainak története.

Soós József: A népkönyvtárakról.

Levente élet.

Közérdekű közlemények.

Hírek.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos
JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK
VM. ALTANÍTÓEGYESÜLET

Évi előfizetés 6 pengő.

Felelős szerkesztő:
CSONTOS SÁNDORKiadásért felel:
CSIKY ERNŐ

Megjelenik havonként.

Előfizetési díjak és reklámokért
Cziky Ernő egyes. pénztároshoz,
a lap melléklet részére vonatkozó
közlemények a szerkesztőség cí-
mére Szolnok, Constantín-u. 26.
küldendők.

Kéziratokat nem adunk vissza.

A felelősségvállalás

minden idők emberének egyik legszentebb kötelessége volt. Különösen fontos és szinte beláthatatlan következményű és horderejű ez a mai időkben az élet minden vonalán. Amint hogy bűn a felelőtlen élet-szemlélet és cselekedet; úgy erény — kimagaslóan nemes erény — a felelősség gondolkozásunkban, beszédünkben, cselekedetünkben.

A felelősségvállalás sokszínű mozaikjából emeljük ki a szülők felelősségét — a gyermekeikkel szemben.

A szülők felelősségvállalása vagy felelőtlen életmódja gyermekeik egész életére döntő befolyást gyakorol; eldönti azok jövősi boldogságát vagy boldogtalanságát; sokszor korai haláluk vagy esetleg egész életükre kiterjedő kínos és csúf betegségeik okozója lehet.

A szülők felelősségvállalása már a házasságelötti időszakban kezdődik, amikor mértékletes vagy kicsapongó életmódjukkal már leendő gyermekeik jövőjét építik vagy teszik tönkre.

A morális elveknek vérükké változtatásával utódaik erkölcsi életét alakíthatják ki.

A felelősség kérdését szolgálja a kormányzat azon bölcs intézkedése is, amit a házasság előtti köteles orvosi vizsgálat elrendelésével tett.

Ugyancsak a házasság-kötés előtti időkre esik a leendő szülőknek felelőssége a törvénytelen szerelem gyümölcse, a házasságon kívül született gyermekek szomorú jövőjének létrehozásánál.

Egyetlen, felelőtlen, könnyelmű perccel örök katasztrófára ítéltet a felelőtlen ember, szerencsétlen utódokat.

Nem is beszélve a vérbaj és más öröklődő betegség átkos következményeiről.

Aztán ha megtörténik a házasság szentségének felvétele, akkor fokozott mértékben folytatódik a szülői felelősség — sokszor terhesnek látszó, de a nevelés — a gyermek életének jövő kialakulása

szempontjából elengedhetetlenül szükséges tudatos fenntartása.

Kezdődik ez a terhesség alatti viselkedéssel, mely mindkét nem-beli szülő részéről mdgnyilvánul. — Mennyi mindent kell itt a gondos, a jövőbe látó szülőknek szem előtt tartaniok, még ha mindjárt nehe-zükre esik is egyik másik dolognak a betartása.

(Itt nem szólok most a gyilkos anyákról és az átkos „egyke“-ről.)

Aztán megszületik a mosolygószerű apróság. Mennyi báj, mennyi öröm, de mennyi baj, nehézség is költözik vele a családba.

De a felelősséget vállaló szülőknek — és ezt nem győzőm hang-sulyozni, minden szülőknek vállalnia kell, — minden más előtt első-sorban gyermekének jövőjét kell szem előtt tartani és e szerint rendezni be saját életét, ha mindjárt kényelmének rovására is megy a dolog.

És ahogy nő a gyermek — gyermekek — folyton nő a szülők felelőssége is. Mert a gyermek olyan lesz mint a szülője. (... alma nem esik messze a fájától...) A családi élet egészségi, de főleg jellem-beli tulajdonságait okvetlen rányomja a gyermek életére. Vigyázzanak tehát a szülők hogyan viselkednek a gyermek előtt. Mit mondanak, mit cselekednek. Mert a gyermek még azt is megérzi, amit gondolnak a szülei.

A nevelés 6 éves korig a szülők kezében van. És mennyi szomorú tapasztalatot szerezhet ez irányban a népiskola I. osztályt tanító tanítója (legtöbbször még a felsőbb osztályos is.) Mint csak egyes dolgot emli-tem meg: az I. osztályba feljövő gyermek nem tud keresztet vetni, imádkozni, köszönni, stb.

Majd később: amely szülő nem járul a gyónás és szent áldozás szentségéhez, várhatni annak a gyermekétől, hogy erkölcsös jó ember buzgóhitű keresztény lesz? Ugye nem.

És folytathatnánk még sokáig azoknak a dolgoknak felsorolását, amiket a szülőknek gondos mérlegelés alapján állandóan szem előtt kell tartani és úgy élni, ahogy azt gyermekeinek boldog jövője meg-kívánja.

Az a szülő aki nem vállalja a felelőséget gyermekének jövőjéért, vagy azzal nem törődik vét a gyermeke ellen, de vét Isten parancsa ellen és nem utolsó sorban önmaga ellen is.

Mert vannak esetek amikor az apák bűneiért a fiak bűnhődnek, de az a bűnhődés visszazáll a szülők fejére is és néha egész generá-ciókra kihat.

A tanító nagyon sokat tehet az iskolában, a népművelési sokoldalú tevékenysége közben a szülői felelősségvállalás tudatossá tétele, fejlesztése érdekében.

Csontos Sándor.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye városainak története.

— Népmozgalmi és egészségügyi viszonyai. —

Írta: Dr. Elek István.

(III. folytatás)

Külön, különve az egyes városokat kétségtelen, hogy Szolnok föld-rajzi helyzete folytán nyerte el azt a helyet, amelyet ma a vármegye városai között elfoglal. Viziut és a Magyarországon áthaladó kelet nyugati irányu nemzetközi kereskedelmi ut mentén fekszik. Jelentősége a Tisza szabályozás-sal, a vasút építéssel és ujabban a közúti forgalom növekedés folytán és a belvízi hajózás fellendülése folytán egyre növekedett. Gazdasági vonzása ki-terjed az egész régi Szolnok várispánság területére, tehát a mai vármegyei határokon jóval túl.

Természetesen közigazgatási központ, kulturális központ, közegészség-ügyi központ. Ennek megfelelően itt vannak a vármegyében az összes má-sodfoku hivatalok. — Főispáni, alispáni hivatal, törvényszék, járásbiróság is — Pénzügyigazgatóság, államépítészeti hivatal, gazdasági felügyelőség, ipar-felügyelőség, rendőrkapitányság stb. Itt van az OTI. központ. Van közkór-háza, bábaképzőintézete, gyermekkórháza. Az elemi és a polgári iskolákon kívül, van fiu és leánygimnáziuma, felső kereskedelmi iskolája, ipari szak-iskolája. Az eddigiekből természetesen következik, hogy itt vannak a leg-nagyobb ipartelepek, hogy a lakosság összetételén, foglalkozási megoszlásán mindez észrevehető, miként a város forgalmán, életén is. Ezért épült itt a vasút, azért épülnek ki a környező vidékkel a forgalmat fenntartó és fokozó közutak, ezért épült itt a Tisza partján a nagy gabonátárház, melynek for-galma túlhaladta a legvérmesebb reményeket is.

A Jászág központja Jászberény. A Hármaskis-tűk szerint Jász-berény a Jász-Kun főkapitány lakhelye, nagyobb gimnáziummal, nemzeti is-kolákkal, termékeny földje van, sok szarvasmarhát, lovat tenyészt.

Mi ezekhez a régi megállapításokhoz, amelyek ma is fennállanak, hoz-zá tehetjük, hogy „jó bora“ is van, és szép kórháza van, hogy iskolái is fejlődtek, hogy tanítóképző intézete van, hogy általában fejlődött, azonban fejlődése az utóbbi időben nem halad oly iveléssel, mint megindult. Legujab-ban azonban a gépjárműközlekedés már megindult és még várható magna-gyobbodással, várható, hogy az a kulturális és gazdasági vonzás, mely már is túl terjed a vármegye területén túl nyugatra és északra még nőni fog és még szorosabban fogja magához kapcsolni e vidéket és kereskedelme ugyan-ily irányban emelkedni fog. Bortermelése a legelső helyen áll a vár-megyében és földjének birtokmegoszlása is elég kedvezőnek mondható.

Karcag-Nagy Kun-Karcag — a Nagykunság legnagyobb városa, Jász-berénynél kedvezőbb helyzetben van az által, hogy a nagy nemzetközi nyu-gat-keleti irányu műut mentén fekszik, ami bizonyos tekintetben ellensúlyoz-za a fávolság folytán előálló mezőgazdasági terményértékesítési nehézségeket. Ha Jászberényre, mint jellemzőt a nagy szőlőkultúrát említettük, ugy Kar-cagról elmondhatjuk, hogy az állattenyésztése elsőrangú, u. i. az állattenyész-tésre, a legeltetésre alkalmas területekben a vármegyében Karcag vezet. Ke-reskedelme a helyiszükségletek kielégítésén kívül gabona és állatkereskede-lemből áll. Vonzási köre kisebb, mint Jászberényé, részben keleti és nyugati irányu, részben észak felé is terjed a Karcag Tiszafüred felé eső vonalon. Bizonyos tekintetben Karcag kiesik a vármegye vonzási köréből. Különösen a Debrecennel alkalmas közlekedés folytán a Debrecen Kisujszállási autóbusz járat révén Debrecen vonzásába került. Magára a városra a közvetlen kör-nyékére, elsősorban Kunmadarasra gyakorolt hatása fejt ki élenkítő hatást.

Helyzeténél fogva e vidéknek gazdasági, kulturális és egészségügyi központja a hagyományoknak és a mai szükségleteknek egyformán megfelelően az első fokú igazságügyi stb. hivatalokkal.

Kisújszállásra mindazokat lehet jellemzésül felemlíteni, mint Karcagra. Szintén a transverzális ut mentén fekszik. Földje termékeny, számban és arányszámban is kevesebb a szikes földje mint Karcagnak, mellyel szemben az az előnye is megvan, hogy közelebb fekszik az agrártermék értékesítési piachoz, áruját, termékeit jobban értékesítheti.

Mezőtúrról két dolgot kell mindenképp előtmondanunk. Egy, hogy Szolnokkal együtt Heves- Külső Szolnok vármegyéhez tartozott, nem pedig a Nagykunsághoz, a másik, hogy igen régi kultúrájú, nagy multu gimnáziuma van. „Nagy és nevezetes magyar mezőváros, a Berettyó vize partján 16.000 református lakossal, ref. templom és iskolával, országos vásárjai szarvasmarhára nézve nevezetesek, termékeny határja” — mondja a Hármaskis-tükör. Tegyük mi hozzá, hogy termékeny „határja” a legnagyobb a vármegyében és ennek megfelelően lakosságának több, mint harmadrésze a külterületen, a tanyavilágban — a határban — lakik. Kulturális és gazdasági központja a vele szomszédos Turkeve városnak, a megye legkisebb városának. Turkeve város népmozgalmi, gazdasági, kulturális, egészségügyi viszonyai mind bizonyítékai annak, hogy mit jelent egy közületre, egy városra, hogy mily módon kapcsolódik a kereskedelmi forgalomba. Nem lehet Turkevét hibáztatni azért, hogy a fejlődése nem tart lépést a többi városéval, ez nem a lakosságán múlik, hanem a helyzetén, amely a fejlődésre nem volt előnyös.

Turkeve egyetlen hátránya, — két szóval mondva — hogy kiesik a forgalomból. Mindezeket röviden összefoglalva azt mondhatjuk: Jász-Nagykun-Szolnok vármegye városaira is érvényesek azok a törvények, azok a szabályok, amelyek a városok keletkezését, fennmaradását, fejlődését előidézik és szabályozzák. Sok függ az embertől, a szorgalomtól, a kitartástól és a föld szeretetétől, de elsősorban a földrajzi helyzet, a föld maga és csak ez után az emberi alkotások azok, amelyek megadják a fejlődés lehetőségét. Széchenyi István 100 év előtt elvezette a felesleges vizet, azója építettek és építenek utakat, hogy a föld termékeit értékesíthessék, most következik a harmadik része a munkának, amely valóban napjainkban indult meg, — a szükséges víz odavezetése a szomszagos földre és ez által új és több termelés lehetősége által egy új fejlődési szakasz megindulása és az 1876. évben történt közigazgatás rendezése. Éppen ezért e városok, e föld történetére, mely a magyar föld és a magyarság történetének jelentős alkotó részét képezi, éppen oly jelentős eseménye volt a török hódoltság megszüntetése, a Jászkun kerületek eladása 1702. évben a német lovagrendnek, mint a megváltás 1745. évben. Természetesen a háborukat a forgalomnak jobban kitett városok jobban szenvedték, ezért zajlottak a magyar szabadságharc csatái Szolnokon, mint ahogyan Szolnokot pusztította a három hónapos oláh ostrom a világháboruban. Ez az út, amely a háborúkban a hadak útja és pusztítást jelent, ugyanaz a békében a fejlődést a forgalmat jelenti. Ez magyarázza meg a fejlődés menetét. Ezt pedig jelzi — mint mondtuk — a folyók szabályozása, a belvizek levezetése Széchenyi István működése nyomán, majd az utak, a vasut kiépítése (az első 1847. évben), a folyami hajózás megindulása, ennek következtében a folyók partjára a városoktól, a községekből lejáró utak építése és végezetül igen jelentős munkalat kezdetét jelenti az 1938. év is. Ez a munka az öntöző csatornák létesítése, mely a felesleges vizek elvezetése által nyert nagy művelésre alkalmas területekre odavezeti a szükséges vizet és ez által módot nyújt a termelés fokozására, a belterjesebb művelésre, s kétségtelenül egy új fejlődési lendület megindulására.

(folytatjuk.)

A népkönyvtárakról

Soós József vm. népm. titkár előadása

Nincs a mai nehéz életnek olyan megnyilvánulása, ahol eszünkbe ne jutna naponta többször is: háború van. A világtörténelem legmeggrázóbb, legnagyobb és legborzalmasabb háborúja dül, — s nemcsak fegyverekkel, hanem szóval, propagandával, diplomáciai fogásokkal, a szellemi és lelki életnek minden megengedett és meg nem engedett eszközével. A hadviselő felek jól tudják, hogy a végső győzelem nemcsak a csatatereken dül el, hanem idebent a szellemi fronton is, ezért követnek el mindent a belső arcvonalon is az itthonmaradottak meggyőzésére vagy demoralizálására.

Ebben a belső küzdelemben legnagyobb szerepe a szónak, betűnek és könyvnek van, nagyon fontos tehát, hogy a sok országos baj és gond közepette a betű, a könyv szerepét, annak lélekformáló erejét és a népre, az ország lakosságára tett hatását vizsgálgassuk és az eredményt komolyan mérlegeljük is.

Ezért ismertetjük itt is annak az értekezésnek főbb gondolatait, amely Szentesen, a népművelési továbbképző tanfolyamon hangzott el 1944. május 24-én a *népkönyvtárakról*, mint a magyar szellemi élet legfontosabb művelési eszközéről, mint az ország lakossága közvéleményének kialakításában fontos szerepet vivő letéteményességéről. Az előadást Soós József vm. népművelési titkár tartotta, mint e kérdés alapos ismerője s mindazoknak, akik a népművelésével foglalkoznak, meg kell szívlelniök az útmutatásokat és a tapasztalatok alapján leszűrni a gondolatokat. Az előadás néhány részletét itt közöljük.

* * *

Mondd meg mit olvasol, megmondom ki vagy? Ezt a mondást lehetne alkalmazni, ha valakivel könyvekről beszélgetünk. A falu népének olvasási készsége az az ütőer, mely szívét, értelmét, lelkét betölti, nem mindegy tehát, hogy milyen olvasmányt adunk a nép kezébe. Jól tudja ezt a Kormány is, mert évenként milliókat áldoz arra, hogy szép és jó könyvek kerüljenek a nép kezébe.

A népkönyvtárak jelentőségét a magyar népművelés úttörői már mintegy száz évvel ezelőtt felismerték. Tancsics Mihály és a mellátallarul elfelejtett Boros Mihály szorgalmazták hazánkban legelőször a népkönyvtárak felállítását. Állami szervé a népkönyvtár-ügy 1897-ben létesült. Működését az első világháború szüntette meg. Az első világháború és az azt követő összeomlás a szépen megindult fejlődést teljesen tönkretette, mert az 1919. év utáni időben, — mint jól tudjuk, — hazánkra igen szomorú, nehéz idők következtek. Az ország feldarabolása, elszegényedése után szinte minden megállt és visszafejlődött a legszűkebb korlátok közé. Ez volt az az idő, amikor a népkönyvtárak fejlesztésére tovább gondolni sem lehetett, mert a községek sem voltak olyan helyzetben, hogy könyvek vásárlására költhettek volna. A nagy dermedtség csak lassan engedett, de a Kultúrkormányzat épp a legválságosabb időkben szűrte le a tapasztalatot, hogy a nép — és nemzetnevelés soha olyan fontos nem volt, mint akkor. A háborúban ki-merült, a trianoni szét darabolásban elszegényedett és 1919-ben félrevezetett tömegnek ekkor volt a legnagyobb szüksége lelki és szellemi felemelkedésre, művelődésre, helyes felvilágosodásra. A Kultúrkormány igen pontosan érzékelte ennek a kérdésnek a jövő felemelkedése szempontjából való elsőrendű jelentőségét s a felnöttek oktatásának átszervezése után a tömegnevelés másik főtényezőjének, a népkönyvtárak rendezésének ügyét karolta fel

és csaknem erején felül fejlesztette. Ekkor létesített a könyvtár nélkül télen haszontalanul eltöltött idő komoly felhasználására a tanyai és falusi nép művelésére, okulására új könyvtárakat. Ezek voltak a VKM. „új-típusú” könyvtárai.

Mi a népkönyvtár? Dr. Bisztray Gyula min. osztálytanácsos szerint: „A népkönyvtár a közösség minden tagja, — de elsősorban a kulturális javakhoz nehezebben hozzajutó néprétegek számára létesített nyilvános könyvtár, amelynek feladata hasznos ismereteket terjeszteni és nemesen szórakoztató szépirodalmi olvasmányokat nyújtani. A népkönyvtár tehát nem egyetlen ismeretág irányában fejlesztendő szakkönyvtár, sem pedig sok drága és ritka könyv megőrzését szolgáló nemzeti könyvtár, hanem olcsó kiállítású; de annál értékesebb tartalmú és szépirodalmi könyvek válogatott gyűjteménye. — röviden: a közművelődési könyvtárak legegységesebb formája”.

A VKM. alapításában létesített új típusú könyvtárak a következők:

- I. Tanyai típusú könyvtár,
- II. Kis „ „ „
- III. Közép „ „ „
- IV. Nagy „ „ „
- V. Törzs-könyvtárak, „
- VI. Vándor „
- VII. Kézi-könyvtárak (ügyvezető elnököknél.)

Bizottságunk területén a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr 127 népkönyvtárat alapított. Vármegyénkben a tisztán VK. Miniszter Úr által létesített könyvtárak száma 87, melyből nagy-típusú 13, közép-típusú 10, kistípusú 21 és tanyai típusú 43 könyvtár. Vármegyénk könyvtáraiban levő könyvek száma 36.375 db. Olvasók száma 15.739, a tanévben kivett könyvek száma 41.173 db. Bizottságunk területén 248 egyéb könyvtár van. Könyveinek száma 190.725 db, olvasók száma 44.042, az olvasott művek száma 96.039 könyv.

Könyvtárat létesíthetnek a különböző egyházi és társadalmi szervezetek is. Ezeknek ily irányú tevékenységét a VKMiniszterium is támogatja.

A VKM. új típusú könyvtárainak adataiból láttuk milyen nagy lendülettel és mennyi áldozattal gondoskodott már a 20-as években a Kultuszminiszterium a nép szellemi szükségletéről! Ez abban a nehéz időben halatlan nagy erőfeszítés volt, de a nép legújabb tapasztalható könyvszomjából és kultúra iránti érdeklődéséből kétségtelenül megállapíthatjuk, hogy ezeknek a könyvtáraknak csendes, de mély hatása idézte elő az alföldi nép zárkózott lelkének fejlesztését, művelését. A tanyai és falusi lakosság nehezen fogadja el a tanítást, de ha egy könyv érdekli, kitarul előtte a lelke, befogadja a tanítást és az olvasott ismeretek, igék elvégzik csendben a lélekformáló, átalakító munkát. Ezért kell kétszeresen vigyázni arra, hogy a nép mit olvas, ezért fontos, hogy elsősorban a falu, a tanya lakossága kapjon értékes szakkönyveket, kifogástalan nemzeti irodalmat.

A Kultuszminiszterium a könyvtárak gyarapítását az íróktól megvásárolt könyvek szétküldésével végezte. A szétküldött könyv-anyag vegyes volt érték szempontjából. Sokan voltak, akik kifogásolták, a nemes-ponyva és egyéb olcsó kiadványok szétküldését, de a központ az elburjázott 10 filléres rémregényeket habzó falusi ifjúság érdeklődésére akarta a lélekromboló szerelmi — és kémtörténeteket ezekkel a „nemes” ponyvafüzetekkel kiszorítani. A nemesponyva nagyszámú vidéki rendelése igazolta is, hogy a gondolat bevált. Ezek a gyorsan tönkremenő füzetkék jól szolgálták rendeltetésüket, mert csak az olyan könyv felel meg a célnak, amelyik a nép ke-

zében el is használódik, nem pedig aranyozott sarkokkal, vadonutujan sorakozik a könyvszekerények polcain. Ne féltsük tehát a népkönyvtárt a használatától! Fáj arra gondolnunk, hogy sok félve őrzött népkönyvtár mellett olvasmány nélkül, vagy hitvány ponyván, selejtes újságon mött (fel a falu apraja-nagyja. A könyv kimelésére éppen az olcsó kiadványokkal szoktatjuk olvasóinkat. Tanítsuk meg őket arra, hogy ne a papír minőségéből értékelje ki a könyvet, hanem az „író” neve után. Erre pedig a téli könyvtárismertető előadásokon kerülhet sor.

A tapasztalat szerint eleinte csak a történelmi, földrajzi, verses és legfeljebb egészségügyi szakkönyvek iránt nyilvánult kevés érdeklődés.

Az alföldi ember kinevette azt, aki „könyvből” gazdálkodik s a hozzá nem értő urak kedvteléseinek vette a mezőgazdasági tárgyú könyvek firkálását s ő gazdálkodott az apjától és őseitől jól-rosszul tanult maradi rendszer szerint. De legújabbon belátta, hogy a gazdasági átállítás a kornak megfelelően *létkérdés* és mind nagyobb érdeklődéssel olvassák az ezüstkalászos tanfolyamúkon és népiiskolákon kiképzett gazdáink a mezőgazdasági- és más vonatkozású szakkönyveket. Nyugodtan elmondhatjuk, hogy a falusi nép önművelése a második világháborúban új korszakhoz érkezett, mert az ösnyugalmából és elzárt otthonából kimozdított szűkkörű alföldi nép rájött, hogy ő sem állhat helyt a változó időkben, hanem halad a korrallal, ennek pedig igen fontos eszköze a könyv, eredménye a tanulás, tudatos önképzés. Ha megérjük a nyugalmasabb időket, meglátjuk, hogy a népet nem kell többé csalogatni a népművelési tanfolyamokra, könyvolvasásra, hanem ők maguk fogják azt kívánni.

Vizsgáljuk meg, kik az írói a nép kezébe adott VKM. népkönyvtárakban levő műveknek? Mindenekelőtt megállapíthatjuk, hogy az írók 98 százaléka magyar. A szakirodalom szerzői az egyes tudományágak legtekintélyesebb képviselői. A szépirodalom terjesztőit a magyar írógárda legkedveltebbjei közül választották ki az új típusú könyvtárak megalapítóit. Külföldi írók művei csekély számban leginkább a nagykönyvtárakban találhatóak; csak a remekirodalom képviselőinek munkáit válogatták ki.

(Folytatjuk.)

LEVENTE ÉLET

A leventenevelés megteremti az új ezredév alapját
A leventenevelői tisztikarról, az ifjúvezetőképzésről és a leventeleányokról beszélt vitéz Bély Alajos vezérezredes a leventeparancsook balatonlellet tantolyamán

Leventeparancsnokok számára Központi Iránytadó Tanfolyam volt Balatonlelleten. A tanfolyam megnyitását megjelent vitéz Bély Alajos vezérezredes, az ifjúság honvédelmi nevelésének országos vezetője, aki az egybegyűlt parancsnokok előtt beszédet mondott. Többek között a következőket mondotta:

Elsősorban a barancsnokokhoz szólok. Parancsnokolni annyit jelent mint teljesen uralkodni afelett, ami felett parancsnokolni akarunk. Ismerni kell alárendeltjeinek lelkületét. Első feltétel a helyes fellépés. Meg kellett

alkotnunk a leventenevelői tisztkart. Ennek megalkotása adja meg azt a biztonságot, amelyre befelé, a leventeintézmény felé építeni lehet, s amely kifelé képviselni tudja a leventeérdekeket.

A végső cél pedig, amelyre ezt a leventenevelői tisztkart fel akarjuk használni az, hogy — mint a miniszterelnök ur is kijelentette — katonás szellemű, spártai ifjúságot neveljünk.

A nagy célkitűzés szemmel tartása mellett figyelembe kell vennünk az ország belső helyzetét, társadalmi tagozódását, így például elsősorban azt, a *mezőgazdaság érdekeit* a leventeneveléssel összegyeztessük. Nem szabad előfordulni annak, hogy a kettő között surlódás legyen. Ezt helyi viszonyok ismeretében mindig ki lehet küszöbölni.

A leventeparancsnoki tisztkar megszervezése, összefogása mellett a következő fontos célkitűzés az ifjuvezetők kiképzése. Ennek érdeke a sok közül az, hogy az ifjuvezetőt megtanítjuk a felelősség-érzetre. A jövőben csak az a nemzet állhatja meg helyét a nemzetek versenyében; amelynek minden egyes tagja a maga helyén felelőssége tudatában cselekszik. Mintegy százhatvanezer ifjuvezetőre van szükségünk. A katonai szolgálat korhatárát egy évvel leszállították, ezért az ifjuvezetői kiképzés korhatárát is 16 évről 15-re csökkentettük. Az ifjuvezetőkből választjuk ki a jövőben a tartalékos tiszteket és tisztesekeket. Az ifjuvezetői kar legyen a népi közösségi gondolat igazi hordozója. Úgy érzem, hogy az ifjuvezetői intézménynek formáló ereje lesz az egész nemzetre.

Külön meg akarok emlékezni a leánylevente intézményről. A levente-leány intézménynek kell nevelnie azokat a magyar leányokat, jövődő anyákat, akik már a zsenge ifjúságban, szinte a bölcsőben beoltjuk az igazi nemzeti érzést. Sokkal egyszerűbb lesz majd a leventeintézménynek tovább nevelnie azokat az ifjakat, akik a helyes nemzeti, házfias szellemet már a családfő tűzhely mellől hozzák magukkal. Ezért arra kérem a levente parancsnokokat, hogy támogassák a levente-leány intézményt.

A leventeszervezet az ország leghatalmasabb intézménye. A vezetők legyenek büszkéek arra, hogy a leventeintézmény révén olyan eszközt kapnak kezükbe, amellyel a nemzet nevelésének részesévé lesznek és megteremtetik az alapiát az újabb ezer évnek.

A lányok útja,

a magyar leányifjúság képeslapja új száma dr. Kokas Eszter, a levente-leányok országos vezetőjének főszerkesztésében megjelent. A július 1-i szám beszámol az országos vezetőnő vidéki utjairól, képeket közölt a vezetői tanfolyamokról. Képriportot ad a leventenapokról, foglalkozik a levente-leány mozgalom kötelezővé tételével.

Értekes cikkek tanítanak a termés védelmére, a falusi lakosság védekezésére ellenséges repülők ellen. Utleírások, rajzok, művészi fényképek, folytatásos regény, levente-leányok beküldött írásai és képei és konyharovat teszi változatossá a „Lányok Útja” új számát. A Levente Hírközpont kiadásában megjelenő lapra a 10.270-es csekkszámán lehet előfizetni. Előfizetési díj negyed évre 2:40, fél évre 4:50, 1 évre 8 pengő.

Leventéket képeznek ki a vas- és gépipar számára.

Kétféle kiképzést és jelentős kedvezményeket kapnak a jelentkezők.

A vas- és fémiparban a szakmai utánpótlás biztosítására a honvédelmi miniszter — a kultusz- és iparügyi miniszterekkel egyetértve — kiképez egyelőre 1600 leventéifjut. A leventeifjúságot felszólították, hogy jelentkezők a kiképzésre.

A jelentkezőket kiképezik választott szakmájukra és még más hasznos tudnivalókra is: mint a gépkocsivezetés, traktor- és cséplőgép kezelés stb. Ezenkívül jelentős kedvezményeket is biztosítanak számukra. Külön leventetanoncotthonokban helyezik el őket, teljes ellátást és zsebpénzt kapnak s állandó orvosi felügyelet alatt állnak. Első felszerelést, ruházatot magukkal visznek hazulról, de később bekapcsolják őket a kedvezményes rabakcióba. Így a jelentkező leventéifjak a sokoldalú kiképzésen kívül különlegesen előnyös helyzetbe kerülnek.

A kiképzésre 14 éves, legalább 6 elemi végzett, testileg és szellemileg ép, magyar állampolgár ifjak jelentkezhetnek. Nem jelentkezhetnek a Budapest, a főváros környékén, nagyobb vidéki ipari göcponthoz, vagy azok 49 kilométeres körzetén belül lakó ifjak: a hadiárvékat előnyben részesítik és ők ezekről a helyekről is jelentkezhetnek. A jelentkezés önkéntes, de jelentkezés után visszalépni csak külön engedéllyel lehet.

Két-három évig tart a kiképzés Budapesten, Győrött, Ózdon és Diósgyőrött. A kiképzendőket a hadiüzemek alkalmazzák; az oda belépőket a honvédelmi munkakötelezettség alapján igénybe veszik és szolgálati- vagy munkaviszonyukban megmaradásra kötelezik.

A vas- és gépipar körébe tartozó szakmákra kiképzendőket a gyárakban tanszerződéssel lépnek be és a kiképzés befejeztével segédvizsgát tesznek. (L.H.K.)

Vitamint kapnak a leventék.

A levente intézmény nagy gondot fordít a leventék egészségvédelmére, táplálkozására és vitamin ellátására.

Eddig is mintegy 125.000 levente részesült C. vitamin juttatásban.

Most kísérleteznek az A. és B. vitamin nagybani előállításával és népszerűsítésével. E célból vitamin gyárat alapítanak.

Kísérletek folynak az irányban is, hogy ebédekben osszák ki a leventéknek a vitamint.

KÖZÉRDEKŰ KÖZLEMÉNYEK

„Az „illetménylap” alapján való illetményfizetés.

A m. kir. Központi illetményhivatal (a m. kir. Pénzügyminiszter Ur 1200—1944 P. M. sz. rendelete alapján) az állami tanítók részére is kiképesítette már a névre szóló illetménylap-okat.

Az illetménylapok rendszeresítése azért történt, hogy ha az állami tisztviselők és alkalmazottak illetményei a rendes úton nem lennének utalványozhatók, akkor az illetményeket az illetménylap alapján fizetik ki. —

(Erről az esetről a hírlapokban és rádióban közzétett hivatalos tudósításból értesülhetünk.) Ilyen esetben a tanító kitölti az illetménylap harmadik hasábját (a megfelelő hónapra szólót) és átadja a lapot a hivatalfőnökének (igazgatónak) aki a második hasábján a megfelelő havi szelvényt levágja és összegezve kimutatásban (2 példány) bemutatja a m. kir. postahivatalban és a kiállított szelvények ellenében felveszi az illetményeket, amiket az illetménylapokon való feljegyzés mellett kifizet a tanítóknak. (Az illetménykifizetését akkor is felkell jegyeznie az „Iletménylap” első hasábjába, ha a kifizetés „fizetési jegyzék” alapján történik.)

Abban az esetben ha a tanító (alkalmazott) olyan helyen teljesít szolgáltatást, ahol csak egy maga van, az illetménylap kitöltött szelvényét a postahivatal vágja le és a második hasábján az illetmény kifizetését keletbélyegzővel és aláírással igazolja. Ilyen esetben azonban a tanítónak az illetménylappal egyidejűleg a legutolsó fizetési jegyzékét és postautalvány értesítő szelvényét is be kell mutatni és személyazonosságát is kell igazolni.

Az „Iletménylap”-okat mindenki gondosan őrizze meg, mert arról az illetményhivatal másolatot nem állít ki.

Az ideiglenes tanítói szolgálat beszámítása

Az 1700—1944. M. E. sz. kormányrendelet vonatkozó része, — mint lapunkban már közöltük — elrendeli, hogy az ideiglenes (helyettes, segéd stb.) tanítói szolgálat 3 évet meghaladó részét az illetmények emelkedésének szempontjából tekintetbe kell venni, illetőleg be kell számítani. Ugyancsak e rendelet szerint be kell számítani a tanítóknak a tanítói szolgálat előtt állami rendszerű fizetési osztályba kinevezett tisztviselői állásban eltöltött szolgálatát, ha szolgálat közli idő megszakítás nem több 30 napnál.

A rendelet végrehajtása során az érdekelt tanítók meg fogják kapni a minisztérium által rendszeresített űrlapokat, ezeket az űrlapokat az érdekelt tanítóknak kell majd kitölteniük. (Az eddig be nem számított ideiglenes, végleges, tanítói, tisztviselői szolgálat időtartamát szintén saját maguknak kell megállapítaniuk a megfelelő okmányok alapján.)

Az adatok helyességét azután a kir. tanfelügyelő, majd a minisztérium ellenőrzi és ezek után állapítja meg az érdekelt tanítók illetményszolgálatának új kezdő időpontját. (Az 1700—1944 M. E. sz. rendelet szerint fizetés emelkedés szempontjából beszámítható szolgálati idejének kezdő időpontját.)

Erről és az új illetmények 1944. év január hó 1-től való folyósításának elrendeléséről mindenki személyes értesítést kap a minisztériumból.

Kereskedelmi Tanfolyam.

Tizhónapos kereskedelmi tanfolyamot nyit Budapesten a Baross Szövetség 17 életévüket betöltött keresztény ifjak és lányok számára, akik a polgári iskolának, vagy a gimnáziumnak legalább 4 osztályát elvégezték, de beiratkozhatnak középiskolában érettségizett vagy tanítóképzőintézetet végzett fiúk és lányok is. Tantárgyak: kereskedelmi és jogi alapismeretek, magyar kereskedelmi levelezés, könyvvitel, kereskedelmi és politikai számtan, gyorsírás, gépirás. Az előadások f. évi szeptember hó 1-én d. u. háromnegyed 3 órakor kezdődnek és délután 3-tól 7-ig lesznek. Beiratkozási díj 40—P. Tandíj 300—P, mely havi 30—P-s részletekben fizethető. A beiratkozásoknál benyújtandó a születési anyakönyvi kivonat és az iskolai végzettséget igazoló bizonyítvány.

Beiratkozni hétköznaponként d. e. 11-től 2-ig és d. u. 3-tól 7-ig VIII., Vas utca 9. szám alatt lehet. Távolabb lakók beiratkozhatnak a születési anyakönyvt kivonatnak, az iskolai végzettséget igazoló bizonyítványnak és 40—P beiratkozási díjnak postán való beküldésével.

H I R E K

Kitüntetés. Csontos Sándor áll. isk. tanító leventetiszt, lapunk felelős szerkesztőjének a leventeképzés és nevelés érdekében kifejtett érdemeinek elismeréséül a Levétek Országos Parancsnoka a II. osztályú Levente Diszjelvényt adományozta.

Halálozás. Soós László ref. lelkipásztor, egyházmegyei tanácsbíró 58 éves korában Szolnokon elhunyt. A munka embere és jó Isten szolgálója távozott el vele az élők sorából.

Áthelyezés. A tanker. kir. Főigazgató Ur Székely Károly mgds. igazgatót és nejét Boldog Margit mgds. szak-tanítónőt Komádiból a jászladányi mezőgazdasági nép-iskolába helyezte át.

Kitüntetés. A Kormányzó Ur Tyepliztky István tart. hadnagy tiszaföldvári tanítónak, a Szovjet elleni hadműveletek alkalmával az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásáért a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét a hadiszalagon a kardokkal adományozta.

A „Felvidéki Nevelő” — szerkeszti dr. Panka Tibor — igen értékes cikkeit P. Burka Kelemen, Szende Aladár, Harsányi István, Kassai Ernő írták. A kitün. tanügyi lap Kassán jelenik meg.

A „Magyar Föld” legújabb száma a szokottnál és gazdagabb tartalommal jelent meg. (Megrendelhető Budapest VII. Erzsébet krt. 7. Csekk-számla 3357.

Leventelányvezetői tanfolyam. Ungváron két hetes leánylevente-vezetői tanfolyamot tartottak. A hatvanhárom hallgató közül legtöbben tanárnők és tanítónők voltak.

Jászapátiban a Magyar Dalos Egyesületek Országos Szövetsége az ország összes dalárdája részére dalos versenyt rendezett. A versenyben a Jászapáti Iparos Dalkör a III. díjat nyerte.

Üzemszünet lesz a szolnoki Tisza Szálló és gyógyfürdő gőzfürdőjében aug. 1-től aug. 14-ig. A kádfürdő ez alatt az idő alatt is a közönség rendelkezésére áll.

A szolnoki Levente Egyesület céllovó szakosztálya f. évi július hó 29 és 30 nagyszerű Országos Nyílt Céllovó versenyt rendezett.

123 hős levente megkapta a levente Teljesítmény Érmét. A légítamadgok alatt és után bátor magatartásukkal egyéni teljesítményükkel és hősiességükkel kitünt 123 leventének és egy debreceni leventeanyának nyújtotta át a Honvédelmi Miniszter nevében vitéz Bély Alajos vezérezredes gyönyörű levente ünnepély keretében a szép kitüntetések, a levente teljesítmény Érmeket. Vitéz Bély Alajos vezérezredes lelökemelö beszéde után a levente diszszázad és leventeany küldöttség díszmenetben vonult el a kitüntetett leventék előtt.

Dr. Szabó Ferenc szolnoki polgarmestert Nagyányára helyezték át.

Uj kenyérváltójegyek kerülnek forgalomba augusztus 1-től. A régiéik érvényüket veszítik.

Egymillió selyemhernyót nevelnek Tápiószentmárton leventéi. **László Ferenc** levente főtiszt vezetésével.

A Néptanítók Lapja. — Főszerkesztő **Drózdly Gyula** kormánytanácsos — legujabb július hó 15-iki igen értékes számban: Csekő Árpád, Puskás Lajos, Durnyi György, Nemes Janos, Géczy Etelka, Gervain Mária irtak cikkeket. Bőségesen ismerteti a lap a tanítókat érdeklő rendeleteket. Lapszemléje kiváló. Tanítói állásra való pályázati hirdetménye a szokottnal is több. Magyarország kitünő tanügyi szaklapját most is élvezettel és sok haszonnal olvastuk.

Az „Otthon“ irók Körét a belügyminiszter — alapszabályellenes működése miatt — feloszlatta.

Továbbképző tanfolyamot rendezett a VKM. Ur Ungváron a Kárpátaljai tanítók részére, amelyen 250 tanító vett részt.

Uj postabélyegek kerültek forgalomba augusztus hó 1-én. És pedig 20, 24; 30, 50, 70 és 80 filléres cimletekben.

Ötvenéves az O.R.T.E. Az Országos Református Tanító Egyesület ez év augusztus 20-án ünnepeli fennállásának 50. évfordulóját. Kartársi szeretettel üdvözljük ez alkalomból a jubiláló egyesületet és további hasznos működésére a jó Isten áldását kérjük.

Felülvizsgálják az egyesületek működését. A belügyminiszter rendet kíván teremteni a magyarországi egyesületi életben. Ennek első lépéseként adatgyűjtést rendelt el az egyesületek tevékenységére vonatkozóan.

A megújuló magyar korszellem harcos lapja a **Kovács István** szerkesztésében **Jászberényben** megjelenő jászszági folyóirat az: „Ugar“ (Megrendelhető Jászberényben Apponyi-tér 24.) Évi előfizetési díja egy évre 10 P. Megjelenik havonként.

A borsót zsizsikteleníteni kell az aratástól, illetőleg nyüvéstől számitott 15 napon belül az erre a célra rendelkezésre álló zsizsiktelenítő telepeken.

Vitéz Bély Alajos vezérezredes jelenlétében évatták fel a napokban Abonyban az új levente Otthont.

Az állami népiskolai tanítók eskütétele. A VKM. úr elrendelte hogy az állami helyettes tanítói minőségben már egyszer hivatali esküt tett tanítótól állami rendes tanítóvá kinevezése alkalmával ha szolgálatát időközben nem szakította meg újabb hivatali esküt kivenni nem kell.

Befőzési cukrot lehet igényelni augusztus hó 5-ig az Elöljáróságokon azoknak akiknek 300 négyszögölnél nagyobb hasznos gyümölcsöse van és akiknek 1932. év után született gyermekei vannak.

A tarlóhántást augusztus hó folyamán el kell végezni.

Hirdessen lapunkban

Sarkadi-nyomda, Szolnok, Telefon: 5-83.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

1944. /37.évf./ . jan-aug. 1-8.szám.

Hiány:6.szám.